

డిసెంబర్, 2023

సంపుటి 04, సంచిక 03

తెలంగాణ జాగృతి

తెలంగాణ

తెలంగాణ సాహిత్య మాసపత్రిక

తెలంగాణ అర్చి, బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి
వెల్దుర్తి మాణిక్యరావు

తెలంగాణ తొలితరం కవి,
తెలంగాణ సాయుధ పోరాట యోధుడు
రావెళ్ళ వెంకట రామారావు
వర్ణంతు : డిసెంబర్ 10, 2013

Printed, Published and Owned by : **KALVAKUNTLA KAVITHA**

Printed at : **HARSHITHA PRINTERS**, Khairatabad, Hyderabad - 500 004.

Published at : **BHARATHA JAGRUTHI**, Pasham Amruthaaram Residency, H.No. 1-2-234/13/46/4, 4th Floor, Near NTR Stadium
Aravind Nagar, Domalguda, Hyderabad - 500 029. Telangana State.

Editor : **KALVAKUNTLA KAVITHA**

బతుకమ్మ ప్రపంచవ్యాప్తం అయిన వైనం తెలుపుతున్న గౌతమ్ లింగా వ్యాసం
“దక్షిణాఫ్రికాలో బతుకమ్మ సంబరాలు”పేజీ 25

అనంతాన్ని గది చేసిన హుమాయున్ కథ **“గుండె గది”పేజీ 37**

నిద్ర పట్టని రాత్రి విషాద అనుభవాల దొంతర చిత్రించిన ఆశారాజు కవిత
“నిన్నటి రాత్రి” ఈ మాసం కవిత ...పేజీ 06

గేయంలో ప్రాబంధిక లక్షణాలను చూపించిన సిసారె **“వసంత ప్రభాత వర్షన”**
 నాటి కవితగా ...పేజీ **04**

15 పెళ్లి అనేది ఒక ఇనివిటబుల్ ట్రబుల్ అని చెబుతున్న కథ స్వాతి శ్రీపాద **“ఈ ప్రశ్నకు బదులేదీ?”**

45 సాంస్కృతిక చైతన్యం వివరించిన సూర్యప్రకాశ్ వ్యాసం **“సాహిత్య, సాంస్కృతిక ఫలరాజం ‘మామిడి’”**

21 చెడుని ధైర్యంతో ఎదిరించిన ఒక మంజరి పింగళి భాగ్యలక్ష్మి కథ **“మార్పు రావాలి”**

29 కొండపల్లి నీహారిణి కథన కౌశలాన్ని చెబుతున్న విద్యుల్లత వ్యాసం **“ఘర్షణ”**

07 అవ్వక్త ప్రేమతో చెలికత్తె చేసిన సాహసం చిత్రించిన కె. రాములు కథ **“విపరీత సాహసం”** నాటి కథగా...

19 నరసయ్య గుప్త కవిని అనేక కోణాలలో చూపిస్తున్న సాగర్ల సత్తయ్య వ్యాసం **“తెలంగాణ విస్మృత కవి నరసయ్య”**

51 లక్ష్మీకాంచితో తంగేడు ముచ్చట్లు

గ్రంథ పరిష్కారాల మూలాలు వివరిస్తున్న సంగనభట్ల నరసయ్య వ్యాసం **“గ్రంథావిష్కరణలు”పేజీ 11**

“కూలిపోయాకే తెలిసింది ఖాళీ తనమంటే ఏమిటో” అని మరణానంతర విషాదం తెలుపుతున్న కొండి మల్లారెడ్డి కవిత **“ఇంటిదుఃఖం”పేజీ 32**

27 అమ్మానాన్నలే మొదటి గురువులు అంటున్న జగ్గయ్య కవిత **“బాల్యం విద్యాలయం”**

తగ్గి ఉండడం అంటే తగ్గిపోవడం కాదని చెబుతున్న రమాదేవి కులకర్ణి కవిత **“అవమానమా... నమో నమః?”పేజీ 36**

నాటక రంగానికి కొత్త దారి చూపిన రచయిత పరిచయం శీలం భద్రయ్య వ్యాసం **“తెలుగు నాటక రంగ వెలుగు దీపం... నరసింహరావు”పేజీ 33**

40 పుట్టినప్పుడే మరణానికి సంతకం చేసాం అంటున్న శైలజామిత్ర కవిత **“నీవే విశ్వేశాంతివి!”**

జీవితం విలువైనది అంటున్న ముక్కపల్లి సాగర్ కవిత, **“జీవితం విలువేంటో ఆడుగు”పేజీ 18**

ఇంకా... మరెన్నో కవితలు, సాహితీ శిఖరం, సమాజం, పుస్తక పరిచయం, స్వీకారం.. మొదలైనవి...

అమ్మ సాత్ర ధరించే ఆ రూపమే **“అక్షయసాత్ర”** అంటున్న చందా అప్పారావు...పేజీ **24**

తంగేడులో ప్రచురిస్తున్న రచనలలో వ్యక్తమయ్యే అభిప్రాయాలు ఆయా సృజన కారుల సొంతం. వీటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండవలసిన అవసరం లేదు. విభిన్న ప్రక్రియలకు, అభిప్రాయాలకు, వేదిక కావడమే తంగేడు లక్ష్యం.

సి నారాయణ రెడ్డి 29 జూలై 1931లో జన్మించారు. 12జూన్, 2017 లో పరమపదించారు. ఆయన తెలుగు సాహిత్యంలో రెండవ జ్ఞానపీఠ. అధ్యాపకుడిగా ఆచార్యుడిగా భాషా ప్రణేతగా వైఛాన్సీలరు గా, రాజ్యసభ సభ్యునిగా, అనితర సేవలు అందించారు. నాటి కరీంనగర్ జిల్లా హనుమాజీపేట ఆయన జన్మస్థలం. సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు, పద్మశ్రీ, పద్మభూషణలతో పాటు జ్ఞానపీఠం కూడా విశ్వంభర మహాకావ్యానికి ఆయనను వరించింది. 3500 సిని గీతాలు సృజించారు. జలపాతం దివ్వెల మువ్వలు, రుతు చక్రము మధ్యతరగతి మందహాసం, మంటలు మానవుడు లాంటి కావ్యాలు ఆయన సృజనలో ఉన్నాయి. నాగార్జున సాగరము మతానికి మానవత్వానికి మధ్య జరిగిన సంఘర్షణ చిత్రించిన కావ్యం. ఈ గేయ కావ్యంలోని ద్వితీయ తరంగ నుండి ఈ గేయం స్వీకరించబడింది. మా పాఠకుల కోసం తంగేడులో నాటి కవితగా....

వసంత ప్రభాత వర్ణన

సి. నారాయణ రెడ్డి

ఒక మహాత్ముని మాన
సిక నిగ్రహ శక్తి
కెదురొడ్డి సారతా
కిక కామనల వోలె

రాత్రి సాంతము గుప్త
రశ్మితో పొరాడి
చీకటులు పర్వ దీ
సెను దిగంతాలబడి

ఒక మహాజ్ఞాని మౌ
ఖిక వికాసము చూపు
వేళ రేకులు విప్పు
విమల భావన భంగి

ప్రాచీదిగంగనా
ఫాలరంగము పైన
కుసుమించె స్పృచ్ఛ కుం
కుమ కాంతి గుచ్ఛము
నల్లెశల పక్షిసం
తానమ్ము లెవియొ వ్యా
ఖ్యలకందలేని శ్లో
కమ్ములను విన్పించె

కృష్ణ వేణీ తరం
గిణి పయో లహరికా
స్నాతుడై పవనుడు పు
నీతుడై చలియించె

బొద్ద బిక్షువుల ప్రా
భాత పూజాగీతి
కా స్వరమ్ములు శైల
కంధరమ్ముల మ్రోగె

అది సుప్రభాత మ
య్యదను చూసి వసంత
లక్ష్మీ తొలి పాద మ
ల్లన వేసె లోకాన

ఋతువులందు వసంత
మతిలోక సుందరము
గడియలందు ప్రభాత
ఘటికయే మంజులము.

తెలంగాణ జాగృతి
తెలుగు సాహిత్య పక్ష పత్రిక

డిసెంబర్, 2023

సంపుటి 04

సంచిక 03

శ్రీమతి కల్వకుంట్ల కవిత
ఎడిటర్

డా॥ కాంచనపల్లి గోవర్ధన్ రాజు
అసోసియేట్ ఎడిటర్
9676096614

ఎడిటోరియల్ బోర్డ్ :
ఘనపురం దేవేందర్
రంగు సపినాచారి

స్పందన అవశ్యం...

సాహిత్యంలో స్పందన అనివార్యం. స్పందించనివాడు సాహితీవేత్త కాలేడు. సృజనలో హృదయవాదం అప్రమేయంగా ఉండాలి. సృజనకారుడు వ్యూహకర్త కాలేడు. బుద్ధి జీవితం అతని మార్గం కాదు. అతని నిర్మాణ వ్యూహంలో బుద్ధి ప్రమేయం కొంత ఉండుగాక. నిర్మాణానికి అవసరమైన వస్తువు సంగ్రహించడంలో అతడు బుద్ధివాదిగా వ్యవహరిస్తే వ్యవహరించు గాక. కానీ వ్యూహ ప్రధానంగా జీవించేవాడు గొప్ప వ్యాపారి అవుతాడు. ప్రతిదాన్ని బేరీజు వేసికొని నడిచేవాడు, ఆచితూచి మాట్లాడేవాడు, అనవసర వినయం ప్రదర్శించేవాడు గొప్ప లౌకికజీవి అవుతాడు. సృజన కారుడు ఎప్పుడూ కుండ బద్దలు కొడతాడు. తన అభిప్రాయం చెప్పడానికి దేనికి వెరవడు. స్వలాభం కోసం తాను నమ్మిన ఏ విషయం త్యజించడు. తన దారిలోని కంటకాలకు చూసి వెనుకడుగు వేయడు. తన హృదయం చిరుపలు చేసి అక్షరాలలో వంపుతాడు.

భారతదేశంలో కవిత్వం ఈ స్పందనతోటే పొటమరించింది. వేటగాని బాణానికి పక్షుల జంటనుండి ఒక పక్షికూలిపోతే రెండవ పక్షి శోకాన్ని చూసిన స్పందననుండే తొలి కవిత ఉదయించింది. వస్తు ప్రధాన కవిత్వంలో కవి, సాత్రల ముఖతా స్పందించడం సాహిత్య పరిచయం ఉన్న ఎవరికైనా తెలిసిపోతుంది. ఇక అనుభూతి కవిత్వంలో స్పందనే ప్రధానం అనేది తెలిసిందే. కవిత్వం వస్తు ప్రధాన దశనుండి అనుభూతి ప్రాధాన్యం వైపు ప్రసరించడంలో ఆధునిక వచన కవిత్వం పూర్తి స్థాయి స్పందనే భూమికగా ప్రయాణం చేస్తోంది.

కవికి, కవిత్వానికే కాదు. ప్రతి మానవునికి ఈ స్పందన ఉండాలి. గ్లోబలైజేషన్ పుణ్యమా అని ప్రతీది వ్యాపారాత్మకం అయిపోయింది. తనకేమిటి? అనే ధోరణి విపరీతంగా పెరిగిపోయింది. ప్రతి రంగాన్ని వ్యక్తి వాదం శాసిస్తోంది. ఇది సమాజానికి అత్యంత ప్రమాదకరం. సాహిత్యంలో ప్రవేశించిన విభిన్న వాదాలు ఒక్కోసారి మౌలికత నుండి మనిషిని దూరం జరిపి, కొంత గందరగోళాన్ని సృష్టిస్తున్నాయి.

ఈ పరిస్థితి నుండి మనిషి ఎలా బయట పడాలి? అందుకు అక్షరం తప్ప వేరు మార్గం లేదు. సృజనకారుడు అక్షరారాధన నుండే తన కర్తవ్యం తెలుసుకుంటాడు. తన మానవీయ కోణాన్ని కాపాడుకుంటాడు. తన లోకంలో తాను ఉండడం కాకుండా సమాజం పట్ల ప్రకృతి పట్ల తన భాగ్యతను తెలుసుకుంటాడు. తనలో ఉండే వైరుధ్యాలతో పోరాటం చేస్తాడు. ఇట్లాంటి స్వచ్ఛతే అతన్ని సమాజ వైరుధ్యాలతో పోరాటం చేయిస్తుంది. ప్రపంచ స్థాయిలో మహాగ్రంథాలలో, మరియు మహాకవులందరిలోనూ ఈ స్పందన ఉండడం వల్లనే సార్వజనినత వచ్చింది. చదివిన ప్రతివాడు అందులో తనను తాను చూసుకోగలగడం వల్లనే ఇవి మహారచనలుగా కలకాలం నిలువగలుగుతున్నాయి. కవిత్వంలో ఎన్నో నిర్మాణ వైరుధ్యాలు ఉన్నాయి. నూతన విషయాలు చోటుచేసుకుంటాయి. సమాజ పరిణామాన్ని బట్టి సాహిత్య నిర్మాణ పద్ధతులు మారిపోతాయి. వీటన్నిటికీ స్పందనే మూలభూమిక. అలాంటి సృజనే కాలాతీతంగా నిలుస్తుంది.

జై జాగృతి! జై తెలంగాణ!!

కవిత
కల్వకుంట్ల

ఈ మాసం కవి, ఆశారాజు 5 డిసెంబర్ 1954లో జన్మించారు. కలం పేరు రాజా హైదరాబాద్. తల్లిదండ్రులు యశోదమ్మ, వెంకటయ్య, పెద్దక్కయ్య సుశీలబాయి వీరిని పెంచి పెద్ద చేశారు. నేపథ్యం, దిశ, ఒక తడి గీతం, సారంగి చిల్డ్రన్, నన్ను నేను దగ్గరగా చూసాను లాంటి 21 కవితా సంపుటలు ఇప్పటివరకు వెలువరించారు ఆశారాజు. ఆయన రచనలు కన్నడ ఆంగ్లం భాషలలోకి అనువాదాలు అయ్యాయి. ప్రీ వెర్స్ ఫైంట్, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం అవార్డు, తెలంగాణ రాష్ట్ర స్థాయి ఉత్తమ పురస్కారం లాంటి ఎన్నో అవార్డులు ఆయనని వరించాయి. ఆశారాజు అనుభూతితో రాసిన నిన్నటి రాత్రి అనే ఈ కవిత, ఈ మాసం కవితగా తంగేడు పాఠకుల కోసం ...

నిన్నటి రాత్రి

ఆశారాజు, 93923 02245

నిద్ర పట్టని వాళ్ళకు తెలుస్తుంది
ఒక్కరాత్రి ఎన్ని యుగాలు వుంటుందో!

గదిలోకి రాలేని కలలు,
కిటికీ అద్దాల మీద,
ఎలా రెక్కలు కొట్టుకొంటాయో!

ఉదయం పూట నిద్ర మత్తుతో,
నేల మీద రాలిన వెలుతురుకు తెలుస్తుంది,
చీకట్లో నలిగిన ఆలోచనలు
సీతాకోక చిలుకల్లా,
రంగులను మోస్తూ ఎలా పడిపోతాయో!

నిద్ర పట్టని వాళ్ళకు తెలుస్తుంది,
ఊపిరాడకుండా
చీకటి ఎన్ని మడతలు పడుతుందో!

రేపటి ప్రయాణం
మైలు రాళ్ళు చేరడం కాదు,
ఇప్పుడు దారిలోని జాడలోని,
గాజు పెంకులను దాటాలి!

నిద్ర పట్టని వాళ్ళకు తెలుస్తుంది,
వెళ్ళిపోయినవాళ్ళు
ఎంత మందివచ్చి చుట్టు చేరుతారో!

మరిచిపోయిన వాళ్ళను గుర్తుచేసి,
ఎంతగా ఏడిపిస్తారో!

విపరీత సాహసం

ప్రేమ కోసం సాహసం...

కె. రాములు

సాహజుహాన్ చక్రవర్తి యొక్క అనేక బేగములలో నొకతెయగు గుల్జారుమహలునకు 'సకీన'యను దాసి యుండెను. చూచుటకీ సకీనా మైమఱపించునంతటి సుందరి. తానితరుల ప్రేమించుటకును ఇతరుల చేత తాను ప్రేమింపబడుటకును స్పష్టింపబడిన యొక అమానుష వ్యక్తి. ప్రకాశమానమగు ఆమె కన్య, అతి మృదులమై, గులాబీ వర్ణముగల యామె యధరము, నల్లని శిరోజములు, పరిస్ఫుటమగు నామె వదనము - ఇవియన్నియు తేజశ్శాలి యగు ఆ దాసి యొక్క సౌందర్య విశేషములు. యజమానురాలామెను గాఢముగా ప్రేమించుచుండెను. గుల్జారు మహలనేకసారులు పరమానందదాయకమును, విభ్రాంతి జనకమును నగు ఆమె సంగీతమున కుప్పొంగి పారితోషికముగా కంఠాభరణములను, అంగుళీయకముల నిచ్చెను. సకీనా మధురమానసము గల యువతి; తన యజమానురాలి యాజ్ఞను శిరముపై నిడికొని పాలించునది. ఇక్కారణమున ఆమె దీర్ఘకాలము వరకు రాజనగరుయందే, సంతోషముగ నుండెను. కాని విధి! ఈ సౌఖ్యమును, ఇకముందు సాగకూడదని ఆమె యదృష్టము శాసించినది.

మొగలాయిచక్రవర్తుల నగరులు ప్రాపంచిక ధనాగారములు. ఆ రాజనగరులందు, వైభవము, శోభ నిరంకుశ పరిపాలనము గావించును. ఈ శోభా సముద్రమందు దేలియాడుచు, స్వర్ణతుల్యమగు నొక వనమందు రెక్కలుగట్టుకొని, ఒక గదినుండి మరొకగదికెగురుచు, సహస్రవిధ పుష్పముల నెత్తావులచే నావరింపబడి దివ్యాభరణ కాంతులచే గప్పుకొనబడినదగు సకీనా యొక అమోఘేచ్ఛ మాత్రము గలదియై యుండెను. చక్రవర్తియొక్క అనిర్వచనీయ శరీర లావణ్యము దివ్యమూర్తిత్వము ఆమె కన్నులనే నింపివేయక, ఆమె హృదయమున గూడ చోటు చేసుకొనినది. కాని, ఇది సాధ్యమా! ఒక మరుగుజ్జు చంద్రబింబమునకేగి చంద్రునితో అలింగనము సలుప నెంచినట్లు, రిక్తునకు దివ్యాభరణాపేక్ష యున్నట్లు, మూగవానికి వాక్యేళి కోరిక జనించినట్లు, సకీనా కోరిక గూడా అసాధ్యమై యుండెను. కాని, యామె మోహంధళ మితి మీరిపోయినది. యుక్తాయుక్త విచారణ శక్తి నశించినది. వేసవిరాత్రులయందు చక్రవర్తి శరీరమున చందన లేపము చేయుచు సకీనా, యా శరీరమును తన దేహముతో

నడుచుకొనదలచును పాదుకల దొడుగు సమయమున రాజపాదములపై చుంబవర్షమును గురింపింప నుద్యుక్తురాలయ్యు, తన కోరికనెట్లో అడచుకొనుచుండును. సాయం సమయములందు భూషణ భూషితుడగు నా రారాజు దీవెనలందుకొనుచుండ, ఆ దాసీ తనలో జనించు కామోద్రేకమును అతికష్టముతో నాపుకొనను. మోహాధికము కతన ఉన్నట్లయై, చివరకు సకీన యిట్లు కృతనిశ్చయురాలయ్యెను. నూరారైనను, ఆరు నూరైనను, కనీస మొకరాత్రి కొరకైనను బాదుషా నావాడు కాగలడు".

★ ★ ★

సకీన తెలివిగల యుక్తి యొకటి పన్ని ఈ క్రింది రీతిన నొక జాబు వ్రాసెను- "నా కోరికను అనుగ్రహించి నెరవేర్చు ప్రార్థితులు. ఓ నాథా పవిత్రమగు నొక వ్రతము సలుప కలలో అల్లా నా కాజ్ఞ నొసంగి యున్నాడు. రాత్రి రెండవ జామున మీ పాదపద్మముల నా యెదపై నిడికొని అల్లాను గుఱించి ప్రార్థింపవలసియున్నది. వ్రతభంగమైన యెడల దురవస్థలు వాటిల్లును. ఈ మీ దాసీ ప్రార్థనను నిరాకరింపకుడు."

పగలు రెండు జాములైనది. గుల్జారు మహల్ చలువరాతి గదిలో తన శయ్యపై ఊరకబరుండియున్నది. అప్పుడు సకీనా

సాయం సమయమున గుల్జారుమహలు వస్త్రాలంకారముల జేసికొనుచుండ, సకీనా యామెకు సాయపడుచుండెను. బేగము శిరోజములకు సువాసన ద్రవ్యముల జెడవేయు సమయమున సకీనా యొక్క తాత్కాలిక అక్రమ చేష్టలను బేగము గ్రహించి, నీ శలీరము నేడస్వస్థత నొందియున్న వెడల వచ్చునని సాధు వృత్తిన మందలించెను.

తన శక్తి కొలది యామెను వీవనతో విసురుచు ప్రేమ పురస్కరముగ మందలించుచు నిద్రబుచ్చెను. గాఢ నిద్రావస్థయందున్న యజమానురాలిపై జాగరూకత గల దృష్టి బ్రసరింపజేయుచు, ఆమె వ్రేలి నుండి యొక అంగుళీయకమును లాగికొని తానింతకు బూర్వము వ్రాసిన జాబుపై ఆ యంగుళీయకపు ముద్రనిడి దానిని తిరిగి తన యజమానురాలి వ్రేలబెట్టెను. నిశ్శబ్దముగా గదినుండి బయటపడి, రెండవదాని నొకదానిని బిలచి,

“కొలదిసేపు

బేగమువద్ద కనిపెట్టుకొని యుండుము, నేనిప్పుడే వచ్చెద” నని చెప్పి వెళ్ళెను.

ఒక మణిఖచిత సువర్ణ కరండమందా యుత్తరమునుంచి, దానినొక

రాయబారి కప్పగించి ఇట్లాజ్ఞాపించెను.

బేగము యాజ్ఞయైనది. ఈ జాబును బాదుషాకిచ్చి తక్షణమే ప్రత్యుత్తరము తీసుకొని రమ్ము”. ఏలకో కాని రాయబారి కపటము నటించుచు “ఇది బేగమాజ్ఞయా, నీ యాజ్ఞయా?” అని సణుగుకొనుచు, గత్యంతరము లేమి, వెళ్ళిపోయెను. సకీనా భయవిహ్వలయైనది. అశుభ సూచకము కాదుకదా? అని తలపోసినది. ఎవడెఱుంగును. నేను ఈ షండుడగు (కొజ్జా) రాయబారి వాడిగల గండ్రగొడ్డలికి రేపే గుఱి కాకూడదా? యని విచారించినది. ఫలితమెట్టున్నను, నేను నా కోరికను నెరవేర్చి కొనియెద గాక అని మరల ధైర్యము దెచ్చుకొనినది.

ముహూర్తమాత్రమున ఆ దూత ప్రత్యుత్తరము దెచ్చెను. సకీనా మిక్కిలి కుతూహలముతో దన గది కేగి

ఆ ప్రత్యుత్తరమును జదివెను. అందిట్లు వ్రాయబడి యుండెను-

“తథాస్తు, ప్రేయసీ”

సాయం సమయమున గుల్జారుమహలు వస్త్రాలంకారముల జేసికొనుచుండ, సకీనా యామెకు

సాయపడుచుండెను. బేగము శిరోజములకు సువాసన ద్రవ్యముల జెడవేయు సమయమున సకీనా యొక్క తాత్కాలిక అక్రమ చేష్టలను బేగము గ్రహించి, నీ శరీరము నేడస్పృత నొందియున్న వెడల వచ్చునని సాధు వృత్తిన మందలించెను. బేగము పలుకులు సకీనాకు మొలకలై నాటినవి. తత్కారణమున తల్లిబ్బు పడుచు, 'అమ్మా, వెడలవలసినంత అవసరము లేదు. నా శరీరము బాగుగనే యున్నద'ని బదులు చెప్పెను.

రాత్రి మొదటిజామున గుల్జారుమహాలు కాంతివంతమైన వెన్నెలలో సుగంధపూరితములగు మారుతముల మధ్య వీవేనల నందుకొనుచు ఉద్యానవనమున గూర్చొని యుండెను. ఒక నిశ్శబ్దమైనట్టియు, విచారణ పూరితమైనట్టియు తలంపు అప్పుడప్పుడు బేగము ముందిట్టు మూర్ఛితమవుచుండెను. - ఆహా, నేడు చక్రవర్తితో నాకు దర్శనమిచ్చిన నెంత బాగుండెడిది. కాని, అదెటుల సంభవించును. నావలె నెందరో సతీమణులాయన దర్శనమునకై వేచియుందురు. ఎవడెఱుంగును? చక్రవర్తి నేటి రాత్రి తన సాంగత్య లాభమును ఔదార్యభరితానుగ్రహము కతన నెవరికి గలిగింప నున్నాడో!!" బేగము కంఠాభరణములు చంద్రకాంతికి తళతళ మెరయుచుండెను. పాదముల కడ, సకీనా కూరుచొనియుండి బంగారు పళ్ళెరములో నున్న వివిధ పుష్పములతో నొకహారమును గ్రుచ్చుచుండెను. చల్లని నిట్టూర్పుతో "నా నాథుని సందర్శనము నేడసంభవము గదా!" యని బేగము తలపోయుచుండెను. కాని సకీనా యుక్తి యుక్తముగ నిటుల బ్రత్యుత్తరమిచ్చెను. "ముంతాజు మహాలు నేడు తనకు దర్శనమివ్వ బాదుషాకు వినతి ప్రత్రము బంపుకొనిన దనియు, ఏలిన వారందు కంగీకరించి యున్నారనియు వినియున్నాను."

గుల్జారు మహాలు వదనము కళావిహీనమై పోయినది. ఆమె అప్పుడిట్లు విచారింప జొచ్చెను. "అంత మాత్రమున నాకీ దిక్కుమాలిన యాశయేల? సకీనా! ఇటు జూడుము. నా దీనావస్థ అనిర్వచనీయము. ప్రస్తుతము నా గతి బంగారు పంజరమున నున్న పక్షివలె నున్నది. నాకు సమస్త సంపదలున్నను, ఒక్క సౌఖ్యమనునది మాత్రము కొఱతయై యున్నది. ఈ సౌధ రాజముల కన్న నొక్క బీదవాని కుటీరమే శ్రేష్ఠమని తోచుచున్నది. ఒక గాపు ఇల్లాలు తన యింటికి రాణియై, అనర్థ సౌఖ్యము ననుభవించుచున్నది. కాని నేనన్ననో, రాత్రియంతయు నా నాథుని రాకకై అందని వ్రాని పండ్లకై ఆశించినట్లెదిరి చూచుచున్నాను." ఇట్లనుచు, తన కంఠాభరణము ద్రెంపి వేసినది. సకీనా గ్రుచ్చుచున్న పుష్పహారమును లాగి కొని తుత్తునియులు చేసినది.

సకీనా విచారగ్రస్తయై ఇట్లూరడించెను:- "అమ్మా మీ యీ కోపోద్రేక మనుచితము. దయచేసి ఇప్పుడే వెళ్ళి సుఖముగ నిద్రింపుడు. అద్దాన మీకు గొంత శాంతి కలుగును. లేదేని మీ శరీరము జెడును." ఇటులనుచు గుల్జారు మహాలును దీసికొని వెళ్ళి వీవనల విసరుచు నిదురింప జేసినది.

సకీనా గూడ తన గది ప్రవేశించి మూల యందున్న నొక దీపము దక్క మిగతావానినెల్ల జల్లార్చినది. కవాటముల నెల్ల జాగ్రత్తగా బిగించినది. అప్పుడొక నిలుపుటద్దమున కెదురుగ నిలబడి తన శిరోజములకు సువాసన ద్రవ్యముల రాచికోసినది. కన్లవకు సుర్మా బెట్టుకొనినది. తన యజమానురాలి విలువగల దుస్తులను, అమూల్యభరణములను ధరించుకొని, అద్దములో తన విగ్రహమును నొక్కసారి నఖిఖిపర్యంతము అవలోకించినది.

ఆహా! అద్భుతమగు అప్పటి యామె చక్కదనము ఆమెకే ఆశ్చర్యము గలుగజేసినది. ముఖారవిందము గర్వము, సంతృప్తి తాండవింది. "నేనొడి దేవతగ

రాత్రి రెండవ జామున తాను ప్రస్తుతము ధరించిన ఆభరణములను, దుస్తులను గప్పిపుచ్చుట కొక తెల్లని బుర్మాను గప్పకొని రాజాగమమునకై గుమ్ముములో గనిపెట్టుకొని యుండెను. అప్పుడు బాదుషా సపరివారముగ నేగుదెంచి, అచట నిలువబడియుండిన సకీనాను జూచి భృత్యవర్గమునకు సెలవొసంగెను. సకీనా సవినయముగ సలాములజేసి, రాజాను మతి అయినను గుల్జారు మహాలు గదికి దీసికొని వెళ్ళి, బేగమును దోడ్కొని వచ్చెదనని నిష్క్రమించెను.

పూజింపబడుటకేమి సందేహము కలద"ను వాక్యమామెనుండి యుప్రయత్నముగ వెలువడినది.

రాత్రి రెండవ జామున తాను ప్రస్తుతము ధరించిన ఆభరణములను, దుస్తులను గప్పిపుచ్చుట కొక తెల్లని బుర్మాను గప్పకొని రాజాగమమునకై గుమ్ముములో గనిపెట్టుకొని యుండెను. అప్పుడు బాదుషా సపరివారముగ నేగుదెంచి, అచట నిలువబడియుండిన సకీనాను జూచి భృత్యవర్గమునకు సెలవొసంగెను. సకీనా సవినయముగ సలాములజేసి, రాజాను మతి అయినను గుల్జారు మహాలు గదికి దీసికొని వెళ్ళి, బేగమును దోడ్కొని వచ్చెదనని నిష్క్రమించెను.

గది వెడలి సకీనా బుర్మాను దీసివైచి, బేగము రూపమున మరల ప్రవేశించి తానంతకు బూర్వము వ్రాసినటుల రాజుపాదముల తనయెదపై నిడికొనెను.

"గుల్జారు మహాల్? నీ ప్రతిని యెట్టిది. కలలో నీ కెట్టి యాజ్ఞయైనది' యని ప్రశ్నించుచు కపట వేషధారిణి యగు సకీనాను గాఢాలింగనము జేసెను.

"నాథా! నేనీరాత్రి గట్టిగా మాటలాడుటకు వీలులేదు."

“కలలయందు నీ కెట్టి నమ్మకము కలదు! ఈ వ్రతము నీకేతీరున లాభకారి యగునని నమ్ముచున్నావు?”

“ఇద్దాన నా నాథుని శాశ్వత ప్రేమకు బాత్రురాల నగుదును. కావున సౌభాగ్యము నాకు శాశ్వతముగ బ్రసాదించుటకై మీ పాద పద్మముల నా యెదపై నిడికొననిండు.”

ఇట్లనుచు ఆనందబాష్పముల రాల్చుచు సకీనా లోలోన దేవుని గుణించి ప్రార్థించెను. “ఓ అల్లా, నేనీ తరుణమును నొక స్వయంవరముగ బరిగణించుచున్నాను. నేను బ్రతికియున్నను, మృతినొందినను, బాదుషా ప్రేమ నా హృదయమున దాపు చేసుకొనుగాక. నీయెదుట, భాగ్యవంతులు, నిరుపేదలు, రాజాజులు, దాసీలు, అందరు సమానులు. కావుననే ఈ బాదుషాను నీ సాన్నిధ్యమున నా వరునిగ భావించుచున్నాను. నేను రేపు తలారి నిశితకరవాలమునకు గుఱియగుదునో లేక శాశ్వతముగ జెఱ బెట్టబెడుదునో కాని సుఖదుఃఖములందు బాదుషాపైగల నా విశ్వాసము అచంచలముగ నుండుగాక.”

ప్రార్థనాంతరము సకీనా తిరిగి యిటులనెను. “నాథా! నావంటి దాసీని ప్రేమించుట మిక్కిలి విశేషము. ఏలన, మీరు ప్రేమించుట కెందరో కాంతలు కలరు. కాని, నాకుమాత్రము మీ అందుగల గాఢవిశ్వాసము మీకింకను దెలియదు. ఇకముందు దెలియజాలదు. కావున మీ పాదముల నా యెదపై నిడికొని, హిందూవనితల మాడ్కి నా భౌతిక శరీరమును బాయనిమ్ము.”

“ఏమీ! శరీరమును బాయుటే? నీ సంతోషమునకు అడ్డు గలిగించు వస్తువు ప్రపంచమందెద్ది యొనగలదా? నీకేదైనా గోరిక కలదేని చెప్పుము. వాని నెరవేర్చు భారము నాది.” అనుచు బాదుషా సకీనాను గాఢముగ నాలింగనము జేసికొనియెను.

సకీనా బాదుషాయొక్క సత్కారము కతన ప్రాఢయై, తృప్తికరమగు

గుల్జారు మహాలు ప్రాతఃకాలమున నిద్రలేచి, చూచువరకు తన ముఖ్య చెలికత్తెయగు సకీనా తన దుస్తులు ధరించి ప్రక్కనున్న గదినుండి వెడలుచుండెను. గుల్జారు ఆశ్చర్య నిమగ్ని యయ్యెను. భయభ్రాంతులతో నామెగది సమీపించి తిలకించు సరికి రాజు శయనించుచున్నట్లు స్పష్టమయ్యెను.

నొకనవ్వునవ్వుచు, తత్ క్షణమే ఒక సువర్ణపాత్రనిండ మధ్యము నిచ్చి, “నాథా! నిక్కువముగా నొక కోరికకలదు. అదేమన, రాబోవు జన్మమున మనమిరువురము రెండు పక్షులపై జన్మించి, మానవ దృష్టికతీతమగు నొక కాంతరమున నివాసమేర్పరచుకొని, ఆనందోల్లాసములతో నొక వృక్షమునుండి మరియొక వృక్షమున కెగురుచు, వాని ఫలములు చవిజూచుచు, శాశ్వత సుఖముతో, అవిచ్చిన్నమగు నానందముతో కాలము గడుపవలయును.”

మధ్యమును సేవించి, రాజు సకీనాను తిరిగి అలింగనము జేయుచు, “నేను నీనాడను, నేను నీనాడను, నేను నీనాడ”నని మూడుసార్లు బలికెను. సకీనా, నేను నీ దాన, నేను నీ దాన, నేను నీదాన’నని బదులు చెప్పెను.

గుల్జారు మహాలు ప్రాతఃకాలమున నిద్రలేచి, చూచువరకు తన ముఖ్యచెలికత్తెయగు సకీనా తన దుస్తులు ధరించి ప్రక్కనున్న గదినుండి వెడలుచుండెను. గుల్జారు ఆశ్చర్య నిమగ్ని యయ్యెను. భయభ్రాంతులతో నామెగది సమీపించి తిలకించుసరికి రాజు శయనించుచున్నట్లు స్పష్టమయ్యెను. చివరకు గుల్జారు గది ప్రవేశించి, సకీనా వ్రాసిన కల్పితలేఖ, దానిపై ముద్రించుచున్న తన

అంగుళీయకమును కనుగొనెను. నిశ్చబ్దముగా నా గదినుండి వెడలి, కొంతసేపటునిటు వెదకింప ఙ్కోభాకంపితయగు సకీనా కొంత దవ్వున పట్టుబడియెను.

“పిల్లా, నీకు మృత్యువన్న భయములేదా? చేసిన నేరమునకు నీవు తగిన శిక్ష నొందవనియా, నీ తలంపు?”

“అమ్మా, నిక్కువముగా నాకు చావన్న భయము లేదు. ఒక రాత్రి కొరకు బాదుషాను నావానిగా జేసికొని బుద్ధిపూర్వముగ నా ప్రాణమున కురి దెచ్చుకొంటిని, ఇంతకు నేడేసిన నేర మేమియులేదు. గడచిన రాత్రి కేవలమా భగవానుని సాన్నిధ్యమున నేను బాదుషాతో లగ్నమైతిని.”

“నీవు బాదుషాతో లగ్నమైతివా? అట్లయిన నీ లగ్నమే పురోహితుడు చేసెను?” అని గుల్జారు నర్మగర్భముగా ప్రశ్నించెను.

“దేవునికన్న నితర పురోహితుడు” లేడనెను సకీనా.

సకీనా ప్రత్యుత్తరము గుల్జారునకు నవ్వు గలిగించెను. కాని, చివరకు, “నీ యంత్యకాలమాసన్న మైనది. మృత్యువు నెదుర్కొనుటకు సంసిద్ధులాలవై యుండుమ”ని ఒక విధముగ అసాధారణ వైఖరితో బలికెను.

సకీనా నిర్విణ్ణయై, ఆకసమువంక తనదృష్టి నిగిడించి, ముహూర్తమాత్రము దైవమును ప్రార్థించి గత్యంతరము లేక అంతకు బూర్హమే తన చేయిని గట్టిగ బట్టుకొని నిలువడిన తలారి వెంటజని, అగాధమగు శాశ్వతాంధకారమునబడి అదృశ్యురాలయ్యెను.

ఈ యుదంతము పిదప, అరగంటకు బాదుషా మేల్కాంచి యచట నిలువడియున్న గుల్జారు కోమల హస్తమును పట్టుకొని “ప్రేయసీ నిన్న రాతిరి వరకు నీవు నన్నంత గాఢముగా ప్రేమించుచున్నట్లు నేను తెలిసికొనలేద”నెను. కాని గుల్జారు ముఖము ద్రిప్పికొని వెడలిపోయెను.

(“సుజాత” పత్రిక నుండి) 1927

గ్రంథావిష్కరణలు

పుస్తకాల ఆరా తెలియజేసే వ్యాసం...

డా॥ సంగనభట్ల నరసయ్య
94400 73124

మూడువందల సంవత్సరాల క్రిందటి వరకు గ్రంథం అంటే తాళపత్రమే. గ్రంథానికి ముద్రణ సౌభాగ్యం అభివృద్ధి పరిష్కరణ పద్ధతులు అమలులోకి వచ్చాయి. తెలుగులో క్రీ.శ. 1711లో చెన్నప్పణంలో గ్రంథ ముద్రణ ప్రారంభం అంది. తెలుగులో ముద్రణ తొలి తెలుగు గ్రంథంగా బైబిల్ ను క్రీ.శ. 1728లో బెంజమిన్ మల్లె జర్మనీలో అచ్చువేసాడు. తరువాతి కాలంలో తెలుగు గ్రంథాల ఉద్ధరణ, పరిష్కరణ, ముద్రణకై జీవితాన్ని అర్పించిన సి.పి. బ్రౌన్ ను స్మరించు కోవాలి.

నేడు మనం గ్రంథాలను మూడు పద్ధతుల్లో చూస్తున్నాం. తాళపత్ర, తామ్రపత్ర, కాగితాల రూపం- ఇది ప్రాచీనం. దీనిలో కాగితం కొంత నవీనం. దీనికి మరో రూపం యాంత్రికంగా ముద్రించిన నేటి గ్రంథం. వీటిని తిరిగి గణక యంత్రం (కంప్యూటర్) ద్వారా చదువగలిగే డిజిటల్ బుక్. (సంగణన యంత్ర గ్రంథాలు) తెలంగాణలో తాళపత్ర రూపాన్ని వాడుతున్న రోజుల్లో వేయి సంవత్సరాల క్రితం కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో మొదటి రుద్రుని సైన్యాధిపతి వెల్లంకి గంగాధర మంత్రి, గణపతి దేవ చక్రవర్తి గురువు విశ్వేశ్వర శివాచార్యుని కుమారుడు నరసింహ కవి

అనే ఇద్దరు తమ కావ్యాలను శిలలపై చెక్కించి శాశ్వతులైనారు. దీనిని శిలాగ్రంథం అందాం.

తాళపత్రం ఎండుటాకు కనుక దీనిమీద రాసిన గ్రంథం వయస్సు 3 శతాబ్దాలు మించి ఉండదు. తాళపత్ర శైథిల్యం వెనుక క్రిమిదష్టత, తేమ, అగ్ని ప్రమాదాలు, వరదలు వంటివి కారణాలుగా చెప్పవచ్చు. గోదావరి వరదల కారణంగా, తీరంలోని బ్రాహ్మణుల ఇంట్లల్లోని తాళపత్ర గ్రంథాలు వైదిక, స్మృతి, భారతాదులు కొట్టుకపోవడం మాధర్మపురిలో నేను నాకన్నులతో చూసాను. కీర్తిశేషులైన పూర్వమహానుభావుల మేధకు అక్షరరూప గ్రంథం కనుక గ్రంథం చాలా విలువైంది. దాన్ని తాళపత్రంపై లిఖించడం, దాన్ని పరిరక్షించడం మరింత కఠినమైనది. గ్రంథాన్ని సరస్వతీరూపంగా, నిధిని దాచినట్లు దాచుకునేవారు. అంటే లక్ష్మీసరస్వతుల ఏకరూపం అన్నమాట.

శ్లో॥ భగ్గుపృష్టకటిగ్రీవః భుగ్గు దృష్టి రధోముఖః

కష్టేన లిఖితం గ్రంథం యత్నేన పరిపాలయేత్

(అధోముఖుడై, వెన్ను, నడుము, మెడ విరిగేలా, దృష్టి మసకబారేలా కష్టపడి రాసిన గ్రంథం, శ్రద్ధతో రక్షించుకోవాలి).

శ్లో॥ తైలాద్రక్షేత్ జవాద్రక్షేత్ రక్షేత్ శిథిల బంధనాత్

మూర్ఖస్య హస్తే నా దేయం ఏవం వదలి పుస్తకః
(పుస్తకం అంటుంది గదా! “నన్ను నూనె, నీళ్ళు, బంధశైథిల్యాల నుండి రక్షించి, విద్వాంసుల హస్తాల్లోనే ఉంచాలి” అని)

మూర్ఖుల చేతికి అందరాదు. విలువ తెలియని మూర్ఖుడు నిర్లక్ష్యంతో పారవేస్తే నిమిషాల్లో నాశనం అవుతుంది.

ఇలాంటి పుస్తకాలు శిథిలమయ్యే దశలో తిరిగి వాటిని వ్రాయసగాండ్ర చేత రాజులు, స్వదస్తూరితో కాని లేక అందంగా రాసేవారితో విద్వాంసులు, పుత్రికలను (కాపీ) రాయించి దాచుకునేవారు. (వాటిని వ్యక్తుల నుండి, సంస్థల నుండి సేకరించి, తిరుపతిలోని ప్రాచ్య లిఖిత గ్రంథాలయం, హైదరాబాద్ లోని ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ప్రాంగణంలోని గ్రంథాలయం వంటి వాటిలో భద్రపరుస్తున్నారు.) తెలుగు లిపిలో భారత భాగవతాలు అధికసంఖ్యలో ప్రతులు లభ్యం. తరువాతి స్థానం వైదిక గ్రంథాలు. కాలం దీర్ఘమయ్యేకొద్ది లభించే పుత్రికల సంఖ్య కూడా ఎక్కువే అవుతుంది. ఒక్కోసారి భాగోతంలా దాచుకున్నారు. పుస్తకనిధి పరహస్తుగతం ఐతే తిరిగి కవులే కాపీలు తిరిగి రాసుకునేవారు. సింగభూపాలుని

సైనికులు పోతన భాగవతం ఎత్తుకు పోయారని, భూమిలో పాతివేసారని కూచిమంచి తిమ్మకవి తెలిపినాడు. కాని పోతన రచన కాలానికి ఏదో దిన పరమోత్కృష్ట గ్రంథం. బహుప్రతులు లిఖించబడ్డాయన్నారు.

పత్రికలను రాస్తున్నప్పుడు వ్రాయస కాండ్రు పండితులే కావాలని లేదు. చందోవ్యాకరణ భంగాలు చేరవచ్చు. లేదా ఒకరు చెప్పగా ఒకరు రాసినపుడు శ్రవణ శైథిల్యం వల్ల మరొకరు విని, రాయవచ్చు. స్వయంగా కవీ పునరాలోచనలో దాన్ని మార్చవచ్చు. (సహజంగా తాళపత్రంలో ఇది జరుగదు). రెండో ప్రతి రచయిత రాస్తే తప్ప) చిలకమర్తి వారి సమకాలం లోనే గయోపాఖ్యానం అనే పాఠాంత రాలకు నోచుకుంది. మౌఖిక సంప్రదాయంలో ఇది... ఎక్కువ. శతకాలంలో పాఠాంతరాలు అధికంగా ఉంటాయనడం శేషపు నరసింహ శతకం ఉదాహరణ.

బహు పాఠాంతరాల కావ్యాన్ని ముద్రణకు తీసుకొని వస్తున్నప్పుడు ఈ రెంటిమధ్య వారధిగా నిలిచేవాడే పరిష్కర్త. ఉత్తమ పాఠాలని ఎన్నుకొని ముద్రణా ప్రతి సిద్ధం చేసి తాళపత్ర స్థాయి నుండి ముద్రణాస్థాయికి మధ్య జరిగే ఈ సందర్భంలో పరిష్కర్త ఒంటరి పోరాటం చేయాలి. ఈ పరిష్కరణలు, ఈ త్రిశతాబ్ది కాలానిదే. అంతకు ముందు లేదు. అత్యాధునిక కాలం నేడు దాదాపు అంతరించింది.

నేటి కాలాన ఈ రంగాన కృషి తగ్గింది. నూతనంగా ముద్రణలు కూడా లేవు. నావంటి ఒకరిద్దరే పరిష్కరణ భారాన్ని మోస్తున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ప్రాచ్య లిఖిత పుస్తక భండాగారం, అడికీమేట్, హైదరాబాద్ వారి కోరిక మేరకు అను సన్యాసి కవి రాసిన 'బసవకళ్యాణములి (తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వారి ఆహ్వానం మేరకు చరిగొండ ధర్మన చిత్రభారతకృతి, గోన బుద్ధారెడ్డి, రంగనాథ రామాయణం పరిష్కరించాను. ధర్మపురి శేషపు రాసిన నరసింహ, నృకేసరి, నరహరి శతకాలు, అతని దేహిత్రుడు కాకుత్స్థం నరసింహదాసు రాసిన సుప్రసిద్ధ కృష్ణ శతకాలు పరిష్కరించాను. ఇటీవల పోతన కృతి భోగిని దండకం ఒకటి పూర్తిచేసాను. ఆనందవర్ధనీ ప్రచురణలు. భరత రంగస్థల అకాడమీలు వీటిని ప్రచురించాయి. తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ కోర్కె మేరకు 'లీలవళా' (కుతూహలుని రచన) గ్రంథం పరిష్కరించే పూనిక స్వీకరించాను.

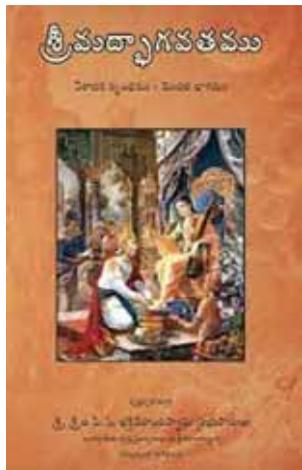
పరిష్కరణ భారం పెద్దదే. మానసిక దైహిక శ్రమకు అంతుండదు. అజాగ్రత్త అపపాఠ ప్రతిముద్రణకు కారణమవు తుంది. ఇది అసిధారా క్షేత్రం. ప్రాతఃస్మరణీయులు శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణ కవిగారు "తాళపత్ర గ్రంథ సేకరణ ఒక యజ్ఞం వాటిని సంస్కరించి ముద్రించడం ఒక రాజసూయయాగం. అదొక కళ. మరొకవిధంగా అదొక

నాటిన మామిడి మొక్కలా బాటసారులకు (పాఠకులకు) మంచి ఫలాలనిస్తుంది.

సాహిత్య చరిత్ర నిర్మాణంలో పరిష్కర్త పాత్ర గొప్పది. అతని నిర్ణయాలు గ్రంథరూపంలో, పీఠికారూపంలో ప్రకటి స్తాడు. అంటే సాహిత్య చరిత్రకారుని పాత్ర ధరిస్తాడు. అతని నిర్ణయాలు సూక్ష్మస్థాయి, స్థూలస్థాయిగా సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాలు రాసేవారికి బాగా ఉపయోగపడతాయి. పడాలి. అవుడే సార్థకత. సాహిత్య చరిత్ర పునర్నిర్మాణం జరుగుతుంది. ఈ పునర్నిర్మాణం నిరంతరంగా సాగాలి.

పరిష్కర్త ముందుగా తాను ముద్రణకు సిద్ధం చేసే గ్రంథానికి దేశమంతటా లభించే బహుప్రతులు సేకరించాలి. చిత్రభారతానికి కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారు చింతామణి పత్రికలలో ధారావాహికంగా ప్రచురించిన ప్రతి. తరువాత ఆయనకు పోలవరం జమీందార్ గారిచ్చిన ప్రతి సాయంతో వేసిన ముద్రణ ప్రతి (1898) వావిళ్ళ వారు ముద్రించిన ప్రతి (1934) అతి ప్రాచీనులు. తిరుపతి మాన్యుస్క్రిప్టు లైబ్రరీ ప్రతి నేను డిజిటల్ ప్రతి (లిఖితం) సేకరించాను. గోనబుద్ధారెడ్డి రంగనాథ రామాయణానికి ఏడు ప్రతులున్నాయి. పూర్వోత్తర కాండలు విడివిడిగా అచ్చెనాయి. ఇది మౌఖిక సంప్రదాయ కావ్యం. దీని ప్రతులు సేకరించి పరిష్కరించడం సముద్రంలో చేపలు లెక్క పెట్టడం వంటిది. ఆద్యంతాలు లేనిది.

ప్రతులు సేకరించాక పాఠ నిర్ణయం చేయాలి. ఇక్కడ ఇతరులు (విద్యార్థులు) సాయం అవసరం. ఒక్కరి పని కాదు. ప్రతి కొక్కరిని పెట్టి ఒక్కో పద్యం చదివించి, పాఠాలు సేకరించాలి. పాఠాల్లో చందోభంగాలు, వ్యాకరణ దోషాలుంటాయి. పాఠం అసమగ్రంగా అక్షరాలు పోయి (కనబడక, క్రిములు తిని, చెడి, విరిగిపోయి) ఉండవచ్చు. "మానుష శరీరంబు మాయమైపోయె" పాఠం రంగనాథ రామాయణం లోనిది మనిషి

శాస్త్రం" అని రాజసూయ యాగం అనగా పరాక్రమంతో పరిశ్రమించాలి. శక్తి నంతా ధారబోయాలి. పరిష్కర్త దోషం, అజ్ఞానం శాశ్వతం అవుతాయి. ముద్రణలో అది సుష్టుగా సాగితే రాదారి వెంబడి

శరీరంబుగా మార్చాలి. గణభంగం అవుతుంది. “నందంద మరికొంద టు లోక”ను కొందఱప్పుడు లోక అని సవరించి (ప్పుడు)ను కుండలీకరణంలో చూపాలి.

నటకేకయాధీశుడగు యుధాజిత్తు పటు బుద్ధి నూహించి పనియెఱిగించి వద్ద లుప్తమైన భాగంలో పటు అని నింపినాను. యతి, ప్రాస రెండు కుదరాలి మరి. అలాంటిదే

సంపదలతో నీరయి పో చండ కోపంబున శనియింతుననిన వద్ద నిండు సంపదలతో అని దిద్దక తప్పనిసరి. అది ప్రాసాక్షరస్థానం.

కొన్నిచోట్ల సరిగ్గా కుదరక అసంతృప్త మిగులుతుంది.

“ఇంతుల మంత్రుల పురోహితుల రావించి” వద్ద ఇక్కడ అధికాక్షరంతో గణభంగం. మంత్ర పురోహితుల అని సవరించినా అక్షరాధికృతే. “ఇంతుల మంత్రుల హితుల రాపాచి” అంటే బాగుంది. ఛందోభంగ దోషం లేదు కాని ఒకరోజు తాను నిర్ణయం తీసుకునే ముందు పురోహితులను పిలవడం రిలీజు కదా! శాస్త్రం, హృదయం రెండూ చూడాలి. హృదయం అంటే కవి హృదయం. దీనికి దగ్గరగా ‘దిద్దుబాటు’ ఉండాలి. మిగిలిన ప్రతులలో పరిష్కార (పాఠం) అంటే స్వతంత్రించరాదు. తన సవరణకు కుండలీకరణం అవసరం. పరిష్కార భవిష్యత్ పరిశోధకులకు ఏమైనా (తర్వాతి ముద్రణలో) స్ఫురించవచ్చు.

పరిష్కర్త తాను పరిష్కరిస్తున్న (సంపాదిస్తున్న) కావ్య (గ్రంథ) విషయకంగా సమగ్ర పీఠికారచన చేయాలి. వాటి కవి జీవిత, వంశవృక్ష, కాల, స్థల నిర్ణయాంశాలు, కావ్య విశేషాలు వివరించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. ఇది స్థూల సాహిత్య చరిత్రకారులకు, పరిశోధకులకు చాలా పనికివచ్చే విషయం. గోనబుద్ధారెడ్డి విషయకంగా మల్లంపల్లి వారికి 3 శాసనాలు దొరికేవి. నేను 11 శాసనాలు సేకరించాను. వాటితో బుద్ధారెడ్డి వంశవృక్షాన్ని సవరించాను.

కాలనిర్ణయం ప్రకటించాను. శాసన సేకరణ, విశ్లేషణ, సంబంధిత కవి స్థల కాల నిర్ణయంలో షిలాబ్ ఖాన్ వరంగల్ శాసనం (క్రీ.శ. 1504) బాగా ఉపకరించింది.

వీరేశలింగం పంతులుగారు చరిగొండ ధర్మన్న పీఠికలో రాసిన చిత్తాష్ట భానుణ్ణి చిత్తాష్ట భానుడని దిద్దినాడు. ఇది తప్పు పంతులుగారు ఖా/ బాల మధ్య తేడాని తనకు లభించిన ప్రతిలో తెలియక కాదు. దీనిని కొమర్రాజు లక్ష్మణరావు గారు శివతత్వపార పీఠికలో బాధ్యతా రాహిత్యంగా ప్రకటించినాడు. “శ్రీ రంగరాజు సేవాపారంగత హృదయం...” అనే పాఠంలోని శ్రీ రంగరాయలనుకొని 2, 4వ పదాలతో రంగనాథ రామాయణం పేరు స్థిరపడినట్లు చెప్పినది తప్పు వీటిని సవరించాను. బుద్ధారెడ్డి రాజకవి. వర్ణమానవుర రాజు మహాబాబ్ నగర్ జిల్లా. ఇది తెలంగాణా పింగళివారు పశ్చిమాంధ్రమని (తెలంగాణా శబ్దం వాడిపోక) ‘అశ్శత్థామ హతః’ అన్నట్లు నిష్కరసత్యాన్ని దాచినాడు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ ప్రతి పరిష్కర్తగా ఆయనది అది బాధ్యతారాహిత్యం. ఇలాంటివి పరిష్కర్తకు ఉండకూడనిది. అవసరమైన చోట శాసన పాఠాలు ఇవ్వాలి. నేను షిలాబ్ ఖాన్ శాసనాన్ని చిత్ర భారతంలో, రాయచూరు శాసనాన్ని (గోన విఠలనాథుడు వేసినది) సమగ్ర పాఠాన్ని రంగనాథ రామాయణంలో పీఠికకు చివరగా ఇచ్చినాను. ఇలా స్థల, కాల నిర్ణయాలలో అప్పటికే సాహిత్య పత్రికల్లో ఎవరైనా రాసి ఉంటే వాటిని కూడా స్వీకరించి స్వీయ నిర్ణయాన్ని సోపపత్తికంగా ప్రకటించాలి.

కావ్యంలో వచ్చిన శబ్దాలు, కోశాలలో లేనివాటికి అర్థనిర్ణయం చేయాలి. చేయలేనివాటిని ప్రశ్నార్థక చిహ్నంతో భావి పరిశోధకులకు వదిలివేస్తూ పీఠికలో రాయాలి. అర్థనిర్ణయంలో ఆచితూచి వ్యవహరించాలి. సందర్భవిత అర్థాన్ని సూచించాలి. బుద్ధారెడ్డి వాడిన ‘సుకసుకము’ అమితమైన

సుఖసంతోషాలతో అని వాడినాడు.

ఉచిత పాఠం ఎంపికలో తగు జాగ్రత్త అవసరం. ఈ పాఠం నేను రాసిందని ప్రాచీన కవి వచ్చి చెప్పుడు కదా! పాఠం ఎంపిక చేసిన పరిష్కర్త దాన్నే ఎందుకు స్వీకరించాడో సంజాయిషీ చెప్పాలి. శ్రేష్ఠమైన రెండో యపాఠాన్ని అధస్తూచికలో అదే పేజీలో వచ్చేలా అచ్చుప్రతిని తీర్చిదిద్దాలి. బహు పాఠాలున్న పాఠ్యం (టెక్స్ట్) స్వీకరించాలి.

శుద్ధప్రతి నిర్వహణ ఎంత అవసరమో మూల (ప్రాచీన) ప్రతుల సంరక్షణ అంతే అవసరం. వావిళ్ళ వారికి ఎందరో ఇచ్చిన మూలప్రతులు దొరకటం లేదు. వాటిని వారు ఏం చేసారో తెలియదు. ముద్రణ ఐంది కదా అని వాటి అవసరం ఏమిటని అనుకోవద్దు. భవిష్యత్ పరిశోధకులకు సందేహ నివృత్తికై పనికిరావచ్చు. భద్రం చేయవలసిన బాధ్యత ముద్రాపకులదే.

ఎక్కువ పాఠాలు ఒకేలా ఉంటే అది ప్రాచీన ప్రతి అన్నమాట బహుపాఠాలకు భిన్నంగా ఒకవేళ పాఠం ఉండి పరిష్కర్తకు ఉత్తమ పాఠం అనిపిస్తే దాన్ని తప్పక అధస్తూచికలో ఇవ్వాలి. దానికి సంబంధించిన సంజాయిషీ ఉంటే ప్రత్యేకాభిప్రాయం అంటే తన పీఠికలో వివరించాలి. ప్రతుల నిర్వహణలో వాటికి పొడి అక్షరాలతో కాని, దొరికిన స్థలం పేరిట కానీ అనామకరణం (తంజావూరు లండన్ ప్రతి ఇలాగా) చేయాలి. రంగనాథ రామాయణం ప్రతి ఒకటి పూజా సామాగ్రితో బాటు తెలంగాణలోని ఒక సైనికాధికారి ద్వారా తమిళనాడు ఆ తెలుగువాడు శ్రీలంక వెళ్ళినపుడు కుంపిసీవారి హయాంలో వానిడి లంకకు వెళ్ళి, ఒక కుంపిసీ దొర సహాయని లండన్ చేరింది. ప్రస్థానం వేల మైళ్ళు సాగవచ్చు.

సాహిత్య చరిత్రకారులలో లేదా వ్యాసకర్తలలో ఏ ఆధారం లేకున్నా, నిర్ణయాలు ప్రకటించేవారుంటారు. బుద్ధారెడ్డిని చెలికాని లచ్చారావు కృష్ణాతీరవాసి అన్నాడు. శేషపును అనంతపురం వాడని ఒకరన్నారు.

జానుమద్ది హనుమచ్ఛాస్త్రి పోతనకు కడప మండలం ఒంటిమిట్ట వాడని ఆధారాలు ఏమీ లేకున్నా వ్యర్థాభిమానాలతో వాదించారు. వీటిని సోపత్తికంగా (ఖండించి) నిరూపించే బాధ్యత పరిష్కర్తదే. గ్రంథస్థాధారాలు ఏకరువుపెట్టాలి. నేను శేషప్ప (నరసింహకర్త) ప్లలకాలాదులపై విశేష చర్చ చేసి ఆయన శతకాలు 'చతుశ్శుతి' పేరిట ముద్రించినపుడు పరిష్కర్తగా నా అభిప్రాయం పీఠికలో తెలిపినాను.

ముద్రిత ప్రతుల్లో కాని, తళపత్రాల్లో దాని అధిక పద్యాలు ఉంటే వాటిని స్వీకరించాలి. వాటిని ఈ ముద్రణలో చేర్చినట్లు పరిష్కర్తగా వివరణ ఇవ్వాలి. నరసింహ, కృష్ణ శతకపద్యాలు (అతఃపూర్వం అముద్రితాలు) లభించినవాటిని 'చతుశ్శుతి'లో చేర్చి, వివరణ ఇచ్చాను.

ముద్రణ చరిత్రతో బాటే పరిష్కరణ చరిత్ర మొదలౌతుంది. గ్రంథపరిష్కరణ మూడు శతాబ్దాలనాటిది. తన తండ్రి ఫిలిప్ బ్రౌన్ బ్రౌన్ పాఠశాల వలేనే తాను బ్రౌన్ కాలేజీ పేరుతో అప్పయ్య వంటి పండితులచే గ్రంథ పరిష్కరణలు చేయించిన చార్లెస్ ఫిలిప్స్ బ్రౌన్ (సి.పి.బ్రౌన్) తెలుగు సాహిత్యలోకానికి ఆద్యస్మరణీయుడు. తన ఇల్లై ఒక గ్రంథాలయంగా ఎన్నో గ్రంథాలు (తాళపత్రాలు) సేకరించి, వాటిని పరిష్కరింపజేసి, తాను పరిష్కరించి నోట్స్ వ్రాసిన ముద్రణ ద్వారా వెలుగులోకి తెచ్చినాడు. కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు గారు ఆధునికయుగపు వేగుచుక్కగా సమాజసేవతోబాటు సాహిత్యసేవగావించాడు. 112 గ్రంథాలు ఆయన స్వీయరచనలు. 21 కావ్యాలు పరిష్కృతులు స్వీయముద్రణలో వెలుగులోనికి తెచ్చినాడు. తంజావూరి సరస్వతీమహల్ (1895) దర్శించి, ప్రతులు కొన్ని సిద్ధపరచుకొన్నాడు. చెన్నపట్టణంలోని ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకభాండాగారానికి 3 సంవత్సరాలు వరుసగా వేసవి సెలవులలో వెళ్ళి

పరిష్కరణ బాధ్యతలు నిర్వర్తించేవాడు. తన 49వ ఏట ఈ పనుల కోసం హెడ్మాస్టర్ గా విధులు అడ్డంకిగా భావించి 2 సంవత్సరాలు సెలవు పెట్టినాడు. 8 సంవత్సరాల పాటు రిటైర్మెంట్ వరకు చెన్నపట్టణంలో ఉంటూ, అక్కడే ఒక ప్రెస్ కౌని నడుపుతూ, జీవితం గడిపాడు. మద్రాస్ ప్రెస్ డెన్సి కళాశాలలో విధులు నిర్వహిస్తూనే పరిష్కర్తగా సేవలందించాడు.

వనపర్తి సంస్థానంలో రాజావారిచే స్థాపించబడిన బ్రహ్మ విద్యాముద్రాక్షరశాలలో పనిచేసిన మానవల్లి రామకృష్ణ జీవితాన్నే పరిష్కర్తగా మలచుకొన్న ఏకైక తెలుగు పండితుల పాండిత్యం ఎల్లలు లేనిది. ఆయన పరిష్కరించిన నన్న చోడుని కుమార సంభవం (ఆగస్టు 1914లో మద్రాసులో ప్రచురణ) కవిగారే రాసి, నన్నచోడుని పేర వేసారేమోనని సందేహించగల్గినంతంటి గొప్పకవి పండితుడు. విస్తృత కవుల గ్రంథాలు పరిష్కరించి, తెలుగులో ఆదికవిగా స్థిరపరిచారు. ముద్రించాడు. సకల నీతి సమ్మతం మడికి సింగన్నది (1923లోని ముద్రణ) ఆఖరు పరిష్కృత గ్రంథం.

వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి తిరుపతిలో తన కావ్యాలను అనేక కృతులు పరిష్కరించినాడు. అన్నమయ్య కీర్తనల పరిష్కరణ ఆయన కీర్తికిరీటంలో కలికితురాయి. వివిధ పండితులు వావిళ్ళ ప్రెస్ లో చెన్నైలో పనిచేసి పరిష్కరించగా ఆ ముద్రణా సంస్థ గ్రంథాలు ముద్రించింది. వావిళ్ళ సేవకు సాటిరాగల సాహిత్యసేవ మరే సంస్థ చేయలేదు. రావూరి దొరసామిశర్మ (ఎమెస్కో, విజయవాడ) నిడుదవోలు వెంకటరావు (అడయార్ లైబ్రరీ), పూండ్ల రామకృష్ణయ్య (ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్, కాకినాడ), ఆదిరాజు వీరభద్రరావు (ఆదర్శన పరిశోధక మండలి) వంటి అనేకులైన పెద్దలు ఈ రంగాన కృషి చేసిన ప్రముఖులు.

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో ఆచార్య ఖండవల్లి లక్ష్మీరంజనం గారి

నేతృత్వంలో అనేకులగు పండితులు పరిషత్ ఆంధ్ర మహాభారతం (పరిశోధిత ముద్రణం) తెలుగు గ్రంథ పరిష్కరణ చరిత్రలో ఒక మహోజ్వల ఘట్టం. వెయ్యి సంవత్సరాల క్రిందటి అతి ప్రాచీన తెలుగు కావ్యం పద్దెనిమిది పర్వాలలో, అధికసంఖ్య గల ప్రతులతో (గరిష్ఠంగా 37 ప్రతులు) బహుపండిత మండలి కృషితో సంవత్సరాల తరబడి నడిచిన ఒక మహాయజ్ఞం. భారతదేశపు అతి పెద్ద పరిష్కరణా యజ్ఞమైన సంస్కృత భారత శుద్ధ ప్రతి ముద్రణ సుక్తాకర్ గారి నిర్వహణలో పూణె (మహారాష్ట్ర)లో భండార్కర్ ఓరియంటల్ రిసెర్చ్ ఇనిస్టిట్యూట్ వారు నిర్వహించినది ఖండవల్లి వారికి ప్రేరణ ఐంది. భారతాన్ని (త్రయం వారిది) గిడుగు, చిలుకూరి వారు చేసిన స్వల్ప భాగాలు కూడా వీరికి ప్రేరణ ఐంది.

పద్యం పుట్టిన మరుక్షణం పాఠాంతరం సిద్ధమైన ఒక ఘట్టం చరిత్రలో నిలిచింది. కృష్ణదేవరాయలవారి భువన విజయ సభిభవనంలో నంది తిమ్మన గూర్చి ప్రశంసగా

కం. మా కొలది జానపదులకు
నీ కవనపు తీయియబ్బునే కూపనటల్
భేకములకు గగన ధునీ
శీకరముల చెమ్మ! నంది సింగయ
తిమ్మా!

అని తెనాలి రామకృష్ణుడు రాయగా, రాయలవారు "గగన ధుని"లో 'నాక ధునీ' అని పాఠాంతరం సూచించినాడు. ఇది మెరుగైన సవరణ. అర్థం (గగన, నాక) ఒకటే ఐనా అనుప్రాస శోభ కవి పాఠం కంటే పాఠాంతరం బాగుంది. ఇలా గ్రంథ పరిషత్ క్యాచిట్టుంగా జరుగవచ్చు.

గ్రంథ పరిష్కరణవల్ల భాషా, శోధన, శాసనశాఖ పరిశోధనాసక్తి మరింత పెరుగుతుంది. నాణ్యమైన పరిశోధన వేస్తుంది. విశ్వవిద్యాలయాలు పిహెచ్.డి. స్థాయిలో లేక పోస్ట్ డాక్టరేట్ పరిశోధన స్థాయిలో గ్రంథపరిష్కరణకు అవకాశమివ్వాలి.

ఈ ప్రశ్నకు బదులేది?

రాజీలోనే ప్రశాంతత ఉంది అని చెప్తున్న కథ...

న్యాతి శ్రీపాద

82972 48988

నందిత నా రూం మేట్.

నందితతో పాటు రవళి నేనూ కలిసి తీసుకున్న అపార్ట్‌మెంట్ మా నివాసం. నందిత ఐటీ కంపెనీలో వర్క్ చేస్తూ ఎమ్ బీఏ పార్ట్‌టైమ్ చేస్తోంది. రవళి జూనియర్ డాక్టర్ గా పని చేసి ఇప్పుడు ఎమ్ ఎస్ సర్జరీ చేస్తోంది. రవళి ఎప్పుడు బిజీగానే ఉంటుంది. క్లాస్ లూ రాత్రి పగలూ తేడా తెలియకుండా హాస్పిటల్ అసిస్టెన్స్. కాస్పేపు సమయం దొరికినా మా ఇద్దరితో చనువుగానే ఉంటుంది.

ఇహ రవళి నందితా ఆర్నెల్లు అటూ ఇటూ గా ఒకే వయసు. నాకన్నా నాలుగైదేళ్ళు చిన్న వాళ్ళు. అయినా నన్ను తమ సమవయస్కురాలిగానే ట్రీట్ చేస్తారు.

“నన్ను నందూ అని పిలిస్తే చాలు, ఇఫ్ యూ డోంట్ మైండ్ నేనూ నిన్ను విజ్జీ అని పిలవనా?” కలిసిన రెండో నిమిషంలోనే అంత కలుపుగోలుగా మాట్లాడింది నందూ. పద్దెనిమిదేళ్ళ నా కొడుకు మద్రాస్ ఐఐటీ లో చేరినా, ఇంకా పెళ్ళి చేసుకోని తను నన్ను నందూ అలా పిలుస్తాననడం ఆనందాన్నే ఇచ్చింది. నేను ఒక జాతీయ బాంక్ లో ఆఫీసర్ని. తప్పని సరి ట్రాన్స్ఫర్ వల్ల ఇల్లూ వాకిలీ వదిలి ఇలా రావలసివచ్చింది.

శ్రీ బెడ్ రూమ్ అపార్ట్‌మెంట్ అది. ముందు ఎవరి వంట వాళ్ళం

చేసుకోవాలని అనుకున్నా అందులో చేరిన వారం లోనే కలిసే చేసుకునే స్థితికి వచ్చాం. అన్నీ రెడి టు కుక్ దొరుకుతున్న ఈ రోజుల్లో వంట పెద్దలంఫటమేమీ కాదు. ఎవరికి కుదిరినప్పుడు వాళ్ళు నువ్వు నేనా అనకుండా చేస్తాం.

రవళి చెయ్యలేకపోయినా మేమిద్దరం పెద్దగా పట్టించుకోము.

శనాదివారాలు బాంక్ సెలవు కావడం వల్ల నేనూ హైదరాబాద్ లో మా ఇంటికి వెళ్తాను. నందిత, రవళి ఎప్పుడో కాని ఇళ్ళకు వెళ్ళరు.

మా సహజీవనం వయసు ఆర్నెల్లు దాటినా పెద్దగా వ్యక్తిగత విషయాల్లోకి ఎవరం వెళ్ళలేదు.

ఆదివారం. నందూ పుట్టిన రోజు. నేను ఇంటికి వెళ్ళలేదు. శ్రీరామ్ ఆఫీస్ పని మీద సింగపూర్ వెళ్ళాడు.

ఒక్కడాన్నీ ఎక్కడ ఉన్నా ఒకటే ననుకుని వెళ్ళలేదు. రవళికి కూడా పెద్దగా పని లేకపోవడంతో ఆ రోజు తీరికగానే ఉంది.

రకరకాలుగా ఆలోచించాం. పుట్టిన రోజును ఎలా సెలెబ్రేట్ చేసుకుందామా అని.

చివరికి తీరిగ్గా లేచి బయటనుండి బ్రేక్ఫాస్ట్ ఆర్డర్ చేసుకుని లంచ్ కి బయటకు వెళ్ళి, షాపింగ్ మార్లల్ మంచి సినిమా ఒకటి చూసి రాత్రి డిన్నర్

తరువాత వెన్నెల్లో విహరించి ఇల్లు చేరాలని ప్లాన్ చేసాము.

“విజ్జీ” అనిపిలుస్తూ వచ్చిన నందూ ఫోన్ లో మాట్లాడుతున్న నన్ను ఎవరన్నట్టు చూసింది. మెడలో మంగళ సూత్రం చూపించా ఆయనతో అని చెప్పకనే చెప్తూ.

సరే అంటూ తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయింది. శ్రీ రామ్ తో స్వీట్ నథింగ్స్ మాట్లాడి నందు గదిలోకి వెళ్ళాను. రవళి కూడా అక్కడే ఉంది.

ముగ్గురం మంచం మీద సెటిల్ అయ్యాం.

“అయిపోయాయా శ్రీ వారితో ముచ్చట్లు?” మేలమాడింది నందూ.

“అయిపోబట్టే వచ్చాను కాని మీ ఇద్దరినీ ఒక మాట అడుగుతాను ఏం అనుకోరుగా?”

“అనుకున్నా నిన్నేమీ అనంలే. అయినా ఇంకా మన మధ్య అనుకోడాలు ఉన్నాయా? అడిగేసెయ్, అంతేకదూ రవళి, అబ్బ నీ పేరుతో పెద్ద చిక్కొచ్చింది. దాన్ని ఏ రకంగానూ కుదించలేమ, రవి అనలేం జెండర్ మారిపోతుంది, వళి అనలేం” అంది నందూ .

“పోనీ ముద్దుపేరు ఏదైనా ఉంటే అలా పిలుద్దుం కాని టాపిక్ డైవర్ట్ చెయ్యకండి. అఫ్ కోర్స్ ఇది మీ పర్సనల్ విషయమే అనుకోండి, నిజానికి మనమున్న

సమాజంలో అటు చదువు పూర్తయినా అవకాశముందే చుట్టూ ఉన్న వాళ్ళు పెళ్ళి పెళ్ళి అని నిలవనివ్వరు కదా, మీ ఇద్దరూ ఎందుకంత డిలే చేస్తున్నారు. మీరే కాదు ఈ తరం అంతా అలానే ఉంది. కారణం తెలుసుకుందామని, మీకు ఇష్టమయితేనే చెప్పండి బలవంతం ఏమీ లేదు.” అన్నాను.

ఇద్దరికిద్దరూ కాసేపు మౌనంగా ఉండి పోయారు. కాసేపయ్యాక నందు పెదవి విప్పింది.

“నిజమే విజ్ఞే ఈ సమస్య నాది రవళిది మాత్రమే కాదు. ఈ తరం మొత్తానిది. ఒకప్పుడు చదువుకోడం, అవసరమైనప్పుడు ఎవరికాళ్ళ మీద వాళ్ళు నిలబడేలా ఉండాలని చూసారు. కాని ఇప్పుడు - ఇదో పోటీ ప్రపంచం. పురుషత్వానికి, స్త్రీతనానికి పోటీ. మామూలు చదువులు కాదు. అమ్మాయిలు ఇంజనీర్లు డాక్టర్లు అవాలి.

తమ మేధను నిరూపించుకోవాలి. ఎక్కడా తగ్గకుండా సంపాదనలోనూ పోటీ పడాలి. ఇక్కడ అమ్మాయిలు ఎంత నలిగిపోతున్నారో ఎవరికీ అర్థం కాదు. తలిదండ్రుల ధృక్పథాలు మారిపోయాయి. పిల్లలు ప్రెస్టీజ్ ఇమ్ప్యా అయిపోయారు.” సాలోచనగా ఆగింది.

“అవునమ్మా అలాగని ప్రకృతి ధర్మం, శరీర ధర్మం ఆగవు కదా. ఏ వయసులో రావలసిన మార్పులు ఆ వయసులో వస్తాయి. ఇంకా చెప్పాలంటే మారిన అలవాట్ల వల్ల మరింత ముందు గానే వచ్చిపడుతున్నాయి.”

“నిజమే విజ్ఞే కాని చదువులు ముగించే సరికే పాతికేళ్ళు దాటుతున్నాయి. నా మటుకు నన్ను తీసుకుంటే

జనవరిలో పుట్టినాని స్కూల్ ఏజ్ కి సరిపోననీ ఒక ఏడాది ఆలస్యంగా వేసారు స్కూల్లో. ఎల్ కేజీ నుంచి రోజూ బ్రెయిన వాష్ నేను గొప్ప డాక్టర్లున్నాలి. నా గది

“నిజమే విజ్ఞే ఈ సమస్య నాది రవళిది మాత్రమే కాదు. ఈ తరం మొత్తానిది. ఒకప్పుడు చదువుకోడం, అవసరమైనప్పుడు ఎవరికాళ్ళ మీద వాళ్ళు నిలబడేలా ఉండాలని చూసారు. కాని ఇప్పుడు - ఇదో పోటీ ప్రపంచం. పురుషత్వానికి, స్త్రీతనానికి పోటీ. మామూలు చదువులు కాదు. అమ్మాయిలు ఇంజనీర్లు డాక్టర్లు అవాలి. తమ మేధను నిరూపించుకోవాలి.

గోడల మీద గొప్ప గొప్ప డాక్టర్ల ఫోటోలు వారి వివరాలు అతికించే వారు. సరదాగా నన్ను ఇంట్లో డాక్టరమ్మ అనే అనేవారు. ఎలాగైనా మెడిసిన్ చదివి తీరాలన్న కాంక్ష నన్ను ముంచెత్తింది. ఇంటర్ పూర్తి చేసాక ఎంట్రెన్స్ పరీక్షలు. మొదటిసారి కావలసినంత ర్యాంక్ రాలేదు. అలాగని సీట్ కాని చదివించే స్థానమతులేని కుటుంబం. మరో ప్రయత్నంగా లాంగ్ టర్మ్ కోచింగ్ కి వెళ్ళాను. నా బాడీలక్ సరిగ్గా పదిరాంక్ల దూరంలో ఆగిపోయాను. అయినా రాజీ పడదలుచు కోలేదు. మూడో సారి మొదటి ర్యాంక్ సంపాదించుకున్నాను. నా మెడిసిన్ పూర్తయేసరికే ఇరవై ఆరు. ఎమ్.ఎస్.కి ప్రయత్నించా. సర్జరీ సీట్ అంత సులభం కాదు. అనుభవం వస్తుందని కొన్నాళ్ళు హాస్పిటల్ లో పని చేసాను. ఇప్పుడీ చదువూ ఉద్యోగం. ఇంట్లో చూస్తూనే ఉన్నారు సంబంధాలు. కాని నేను నచ్చక

కొందరు, నాకు నచ్చక కొందరు. కుదరడం లేదు.” అంది రవళి.

“నచ్చడం అనేది బ్రాడర్ సెన్స్. ఏం నచ్చాలి అని అడుగుతారేమో రవళి చెప్పినది నూటికి నూరుపాళ్ళు నిజం. మా ఇంట్లోనూ ఇంజనీరింగ్ అయినప్పటినుండీ సంబంధాలు చూస్తూనే ఉన్నారు, చదువు ఒక్కటే ఉన్నప్పుడు డిమాండ్స్ వేరు. పిల్ల మేం చెయ్యమంటే ఉద్యోగం చెయ్యాలి, ఒద్దంటే మానుకోవాలి. ఇంట్లో అందరినీ చూసుకోవాలి, వీటికి తోడు ఎంత ఇస్తారు. ఉద్యోగం వచ్చాక మరో రకం.

అబ్బాయిల విషయానికి వస్తే నిజానికి ఈ తరం అబ్బాయిలందరూ ఒక కన్సూమ్ స్టేజీలో ఉన్నారు. తమతో సమానంగానో కాస్త ఎక్కువో చదువుకున్న అమ్మాయిలను భరించలేరు. ఇన్ఫీరియారిటీ కాంప్లెక్స్ తో ఎదుటి వారి మీద అధికారం చెలాయించాలని చూస్తున్నారు.

తెలిసిన వాళ్ళలో అతను ఐ.ఎ.ఎస్. ఆఫీసర్. ఆవిడ కాలేజీలో ప్రిన్సిపాల్. అయినా నిత్యం ఇంట్లో పూజా పునస్కారాలు చేసి వండి పెట్టి వెళ్ళాలి. తల్లి కొడుకూ డైనింగ్ టేబుల్ మీద భోజనం చేస్తే ఆవిడ వంటింట్లో పీట వాలుకుని కానివ్వాలి.

ఇంత చదువుకుని సంపాదిస్తూ ఇదెక్కడి దౌర్భాగ్యం? ఎవరి మనస్తత్వం ఎలా ఉంటుందో ఎంత మాత్రం అంచనా వెయ్యలేకపోతున్నాము. ఎవరు ఏ విధంగా మోసగిస్తారో నన్న భయం. వీటన్నింటి మధ్యా పెళ్ళి అవసరమా అన్న ఒక వైరాగ్యం. కుటుంబమూ, ప్రేమా ఆప్యాయతలకు అర్థం మారిపోతోంది. దానికి తోడు పరిసరకుటుంబాలలో కనిపించే పరిస్థితులు.”

“మీరే ఎవరినైనా చూసుకోవచ్చు కదా?”

రవళి, నందూ ఒకే సారి పెద్దగా నవ్వారు.

“అమ్మాయిలను అదుపాజ్జలలో పెంచే తలిదండ్రులే అబ్బాయిలను చాలా తెలివిగా నేర్పుగా తీర్చిదిద్దుతున్నారు. కాలేజీ ప్రేమలు కేవలం టైమ్ పాస్

బఠాణీలే. సీరియస్ నెస్ ఉండదు. లేదూ ముందుగానే కులమూ గోత్రమూ, ఆస్తి పాస్తులు సరిచూసుకు విసిరే వలే అది. పెళ్ళి వరకూ వచ్చేసరికి పెద్దవాళ్ళ ఇష్టం అంటారు. చదువూ ఉద్యోగమూ సంప్రదాయా లతో పాటు ఊడిగం చేసే కోడలూ కావాలి. ఇంతకూ నువ్వు నీపెళ్ళితో హాపీ గా వున్నావా విజ్ఞ గుండెల మీద చెయ్యి వేసుకుని చెప్పు” సవాలుగా అడిగింది రవళి.

అనుకోని ఆ ప్రశ్న సూటిగా నా మనసును తాకింది. అవును. ఒక్క సారైనా ఆ ప్రశ్న నన్ను నేను వేసుకోలేదు. అవును చదివింది ఎమ్ ఎస్ సీ ఫిజిక్స్. పీజీ రెండో సంవత్సరంలోనూ అమ్మ పోరు పెళ్ళి పెళ్ళి అంటూ. చాలా సంబంధాలు గాలించి ఎంచుకున్న వాటిలో శ్రీరామ్ వాళ్ళది ఒకటి.

ముందుగా జాతకం ఫోటో, మిగతా వివరాలూ చూసుకుని కుదిరాయని పించాకే పెళ్ళి చూపుల వరకూ వచ్చింది వ్యవహారం. బి.ఎస్.సి.లో ఉండగా కాబోలు సతీష్ పట్ల ఎంత క్రష్ పెంచుకుందనీ-

అప్పుడప్పుడే డిగ్రీలో అడుగుపెట్టిన రోజులు. సతీష్ హీరో లానే అనిపించే వాడు. ఉంగరాలు తిరిగిన జుట్టు పచ్చని పసిమి చాయ. పెద్దపెద్ద కళ్ళు, నవ్వుతే సొట్టలు పడే బుగ్గలు. చలాకీగా

“నచ్చడం అనేది బ్రాడర్ సెన్స్. ఏం నచ్చాలి అని అడుగుతారేమో రవళి చెప్పినది నూటికి నూరుపాళ్ళు నిజం. మా ఇంట్లోనూ ఇంజనీరింగ్ అయినప్పటినుండీ సంబంధాలు చూస్తూనే ఉన్నారు, చదువు ఒక్కటే ఉన్నప్పుడు డిమాండ్స్ వేరు. పిల్ల మేం చెయ్యమంటే ఉద్యోగం చెయ్యాలి, ఒద్దంటే మానుకోవాలి. ఇంట్లో అందరినీ చూసుకోవాలి, వీటికి తోడు ఎంత ఇస్తారు. ఉద్యోగం వచ్చాక మరో రకం.

తిరుగుతూ అందరితో ఎంతో చనువుగా మాట్లాడే వాడు. సీనియర్ అన్న గౌరవం కూడా ఉండేది.

తనతో మరింత చనువుగా ఉన్నాడనిపించేది. రెండు మూడు సార్లు ఇంటి వరకూ వెంటరావడం, వ్యక్తిగత విషయాలూ ఎక్స్ క్లాజివ్ గా తనతోనే చెప్పుకోడం, ఒకరికొకరు చిన్న చిన్న గిట్టె ఇచ్చుకోడం, దొంగ చాటుగా కలిసి రెస్టారెంట్లకు, సినిమాలకు వెళ్ళినప్పుడు ఓ చిన్న స్పర్శ. అతన్ని చూడకపోతే ఏదో దిగులు ఆవరించినట్టనిపించేది.

ఎప్పుడప్పుడు తెల్లవారుతుండా కాలేజీకి వెళ్తామా అనిపించేది. ఎంత జ్వరంగా ఉన్నా, ఇంట్లో ఏ కార్యక్రమం ఉన్నా కాలేజీ మానేది కాదు. ఇదంతా ఓ అయిదారు నెలల భాగవతమే. డిగ్రీ ఫైనల్ పరీక్షలు దగ్గరకు వచ్చాయి.

అతనికి తన మనసులో మాట ఎలా చెప్పాలో అర్థం కాలేదు. తనే ముందుకు పడి చెప్పడానికి మొహమాటం. అయినా అన్యపదేశంగా చాలా సార్లు తన ప్రేమను ప్రకటించింది. అతని వైపు నుండి మాత్రం పెద్దగా ముందడుగు కనిపించలేదు.

ఫైనలియర్స్ కి అట్టహాసంగా ఫేర్వెల్ పార్టీ అరేంజ్ చేసారు. ఆ రోజున పార్టీ తరువాత అతని వెంట వచ్చిన అమ్మాయిని పరిచయం చేశాడు. “నా కజిన్ బార్న్ అండ్ బ్రాటవ్ ఇన్ యూ ఎస్, మై ఫియాన్సీ టూ” అంటూ .

అంతే ఆ ప్రేమ ఆ కలలు అక్కడితో ముగిసిపోయాయి. ఆ దెబ్బ నుండి కోలుకునేందుకు రెండు మూడేళ్ళు పట్టింది. మరవరితో పరిచయం పెంచుకునే ధైర్యమూ లేకపోయింది.

అలాగే ఎమ్.ఎస్.సి.లో ఉండగా ఫిజిక్స్ లెక్చరర్ శ్యామ్ మనోహర్ మీదా పిచ్చి అభిమానం కలిగింది. మృదువుగా మాట్లాడేవాడు. నవ్వుతూ పలకరించేవాడు. చిరునవ్వు తప్ప ఎప్పుడు కోపం అన్నదే చూడలేదు. కాని అతనికి అప్పటికి ఆర్మెల్ల క్రితమే పెళ్ళయింది.

అయితే నేం నేనంటే ఇష్టపడడా అని కూడా అనిపించింది.

ఏదో సాకు కల్పించుకుని క్లాస్ మేట్ సహజతో పాటూ అతని ఇంటికి వెళ్ళారు. అతని భార్య పెద్దగా చదువుకుని ఉండదనీ, అందంగా ఉండదనీ ఏదో అయిష్టంగా పెళ్ళి చేసుకుని ఉంటాడనీ ఎన్నెన్నో ఊహించుకుంది. అయితేనేం ఇంకా అవకాశం మిగిలే ఉందని అనుకుంది. ఆ సాయంత్రం వాళ్ళ విశాలమైన బంగళా చూడగానే సందేహం పురుగులా తొలిచేసింది. ఇంటి ముందు పడవల్లా కార్లు, సెక్యూరిటీ లోపల సినిమా సెటింగ్ లా ఇల్లా. అతని భార్య పెద్ద ఇండస్ట్రియల్ స్ట్రీట్ గాజుబొమ్మలా ఉంది. కాఫీ ట్రే పట్టుకుని వచ్చింది. పరిచయాల య్యాయి. తమకు కాఫీ ఆఫర్ చేసి అతనికి ఇచ్చే సమయానికి చెయ్యి తోణికి కాఫీ రెండు చుక్కలు అతని షర్ట్ మీద పడింది.

“యూ ఇడియట్” కోపంగా అరిచాడు.

“సారీ, సారీ” అంటూ తన ఖరీదైన చీరకొంగుతో తుడిచింది ఆమె.

అంతే. మెరిసేదంతా బంగారం కాదనిపించింది. శ్రీ రామ్ అంతగా నచ్చలేదు. కానీ అంతకన్న మంచి నాడిని

చూడలేమని చెప్పేసింది అమ్మ. పెద్ద మల్లీ నేషనల్ కంపెనీ లో మంచి సోఫ్ట్ వేలోనే ఉన్నాడు. పెద్ద అందగాడా కాదు అలాగని అనాకారి కూడా కాదు.

అయిష్టంగానే పెళ్ళికి ఒప్పుకుంది. పెళ్ళైన ఆరేళ్లకు కాబోలు బాంక్ లో ఉద్యోగం వచ్చింది. వచ్చిందనే కన్నా శ్రీరామ్ ప్రయత్నించి ఇప్పించుకోగలిగాడు అనాలి. ఇప్పుడు ఉద్యోగం అవసరమా అనిపించింది. అవసరమే అన్నాడు శ్రీ రామ్. రెండు మూడేళ్ళు పిల్లలు వద్దనుకుంది. కానీ శ్రీరామ్ అలా కాదు. తను ప్రెగ్నెంట్ కాకపోడం అతని బలహీనత అనుకున్నాడు. అయిష్టంగానే కాంట్రాసెప్టివ్ పిల్స్ పారేసింది.

ఇరవై రెండేళ్ళకే కొడుకు ఉద్యోగం ఉక్కిరిబిక్కిరిగానే ఉండేది. మానేద్దామా అనిపించేది.

“లేదు విజ్జీ నాది ఎంతైనా ప్రైవేట్ ఉద్యోగం, గ్యారంటీ లేనిది. నీకా రేపు పెన్షన్ కూడా వస్తుంది” అనేవాడు.

పిల్లవాడు అయిదేళ్ళు రాగానే మరో బిడ్డ ఉంటే బాగుంటుందనిపించింది.

“వద్దు విజ్జీ ఏమో ఈ సారి ఆడపిల్ల

పుడితే జీవితాంతం దాని గురించి వట్టి అవుతూ ఉండాలి, మనకు ఒక్కడు చాలు.” అనేసాడు.

ఏ విషయమైనా తుది నిర్ణయం అతనిదే. మనసు నొచ్చుకున్నప్పుడల్లా అమ్మ చెప్పిన మాటే గుర్తొచ్చేది - “నువ్వెంత సుఖంగా శాంతంగా ఉంటా వనేది ఎంత రాజీ పడగలవు ఎంత సరిపెట్టుకోగలవు అనే దాని మీదే ఆధారపడి ఉంటుందని.

“నిజమే. నిజమే. ఏదో ఒక రకంగా ఎవరూ సుఖంగా లేరు. అయినా ...”

“అవును. పెళ్ళి అనేది ఒక ఇన్ వెటిబుల్ ట్రబుల్. కానీ ఉన్నంతలో కొంతైనా ప్రశాంతంగా ఉందామని మా ఆశ. పెళ్ళికి ఈ క్వేషన్ మారిపోయాయి. ఎక్కడో అక్కడ రాజీ పడి పెళ్ళి చేసుకున్నా మళ్ళీ సమస్యలన్నీ మనకేగా. ప్రెగ్నెన్సీ, బిడ్డ ఆరోగ్యం, ఆపైన వారి పెంపకం. మారినట్టు కనబడినా మారని పురుష స్వభావం. ఏం చూసి పెళ్ళి చేసుకోవాలి విజ్జీ” ఈ ప్రశ్న అడిగినది రవళి. దానికి నా దగ్గర జవాబు లేదు మీరెవరైనా చెప్తారా?

జీవితం

విలువేంటో అడుగు

ముక్కాపల్లి సాగర్, 98662 09436

నవ మాసాలు మోసి నొప్పులు భరించి జీవం పోసిన తల్లిని అడుగు జీవితం విలువేంటో

చెమట చుక్కలే పెట్టుబడిగా రక్త మాంసాన్ని ఖర్చు చేస్తూ బాధ్యతల బరువు మోస్తున్న నాన్నను అడుగు జీవితం విలువేంటో

ఉన్నత చదువుల పట్టాలు పొంది, ప్రేమ ప్రయాణంలో గాడి తప్పి గాయపడి సర్వస్వం కోల్పోయిన నీ మిత్రున్ని అడుగు జీవితం విలువేంటో

తండ్రి ఆస్తిని అనుభవిస్తూ జల్నా తిరుగుళ్ళు తిరుగుతూ ప్రమాదంలో రెండు కాళ్ళు కోల్పోయిన బాధితున్ని అడుగు జీవితం విలువేంటో

కండలు కరిగిస్తూ ఎర్రటి ఎండల బండలు బస్తాలు మోస్తూ అలసిపోయిన దేహాన్ని అడుగు జీవితం విలువేంటో

ఉండేందుకు ఇల్లు లేక బస్తాండ్ల అడుక్కుతినే అనాధని అడుగు జీవితం విలువేంటో

ఉన్నతమైన మానవ జన్మని సార్థకత చేసేందుకు అజ్ఞానం పులి మీద జీవితాన జ్ఞాన కాంతుల కాగడాలు పట్టి అభ్యుదయవాదివై అందమైన జీవితానికై అడుగులు వెయ్యే

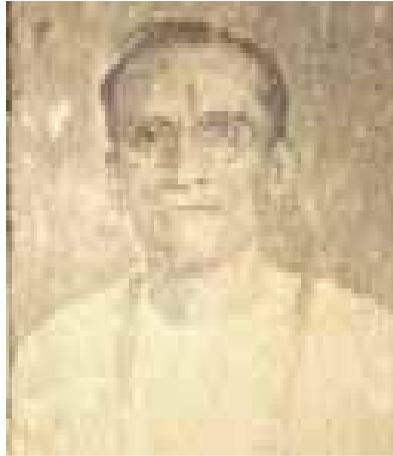
తెలంగాణ విస్మృత కవి టి. నరసయ్య గుప్తా

తెలంగాణలోని మరో మాణిక్యం...

డా॥ సాగర్ల సత్తయ్య
79891 17415

కవులు పండితులకు తెలంగాణ పుట్టినిల్లు. వేల ఏండ్లుగా ఈ నేలపై అద్భుతమైన సాహిత్య సృజన జరుగుతున్నది. దురదృష్టవశాత్తు వందలాది కవులు వారి సాహిత్యం జన బాహుల్యంలోకి ప్రచారంలోకి రాకుండానే స్థానికంగానే మిగిలిపోయింది. దీనికి కారణాలు అనేకం. ఆరు దశాబ్దాలకు పైగా వలస పాలనలో తెలంగాణ కవులు నిర్లక్ష్యం చేయబడ్డారు. ఆ కోవలోని వారే నల్లగొండ జిల్లా చందుపట్ల గ్రామానికి చెందిన తొడుపునూరి నరసయ్య గుప్తా. స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం, స్వాతంత్ర్య అనంతరం వీరు అనేక రచనలు చేసినట్లుగా తెలుస్తున్నది. విశేషించి వీరి రచనలు పరిశీలించినప్పుడు గాంధేయ మార్గంలో పయనించిన కవిగా వీరిని అంచనా వేయవచ్చు. స్వాతంత్ర్య అనంతరం భారతదేశం ఎలా ఉండాలో ఒక దార్శనికత కలిగిన కవి నరసయ్యగుప్తా. 1950, 60 దశకాలలో భారత రాష్ట్రపతి రాజేంద్రప్రసాద్ ప్రధానమంత్రి జవహర్లాల్ నెహ్రూ వంటి మహామనులతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరిపేవారిని చందుపట్ల గ్రామవాసులు ఇప్పటికీ చెప్తూ ఉంటారు. వీరు 1961లో రాసిన నవ భారతం గ్రంథానికి ఆనాటి ఉత్తరప్రదేశ్ గవర్నర్ బూర్గుల రామకృష్ణారావు, ఆనాటి ఆంధ్రప్రదేశ్

ముఖ్యమంత్రి దామోదరం సంజీవయ్య, శాసనసభ స్పీకర్ అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు, ఆనాటి లబ్ధ ప్రతిష్ఠలైన సాహితీవేత్తలు త్రిపురనేని గోపీచంద్, బోయి భీమన్న, ఉమ్మెత్తల కేశవరావు, కె.వి జాకబ్, కే రాజగోపాలరావు, టిబి మృగశిర, డి కస్తూరి ప్రసాద్ మొదలైన వారు ముందు మాటలు రాయడం వీరికి ఆనాటి మహామనులతో గల సత్సంబంధాలకు నిదర్శనం. శ్రీ వాసవి కన్యకా పరమేశ్వరి జయంతి, శ్రీ బుద్ధ జయంతి, శ్రీ నెహ్రూ జయంతి, ప్రథమ ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళికలు బుర్రకథ, సంఘము - సంస్కరణము, భారత స్వాతంత్ర్య సమర శత వార్షికోత్సవము, అస్పృశ్యతా నివారణి, పండిత నెహ్రూ ప్రబోధ మాల, గ్రామ

రాజ్యానికి నాంది, నవ భారతం వంటి తెలుగు గ్రంథాలు, నవభారత్ అనే హిందీ గ్రంథం నరసయ్య గుప్తా రచించారు. నరసయ్య గుప్తా గొప్ప దేశభక్తుడు. గాంధేయవాది. జాతీయ భావాలు కలిగిన కవి.

“గుప్తా! మున్నుండు దేవుని గూర్చి పలుకు గాంధీ సిద్ధాంత తరగల గలయ నీదు సమర స్వాతంత్ర్య యోధుల సంస్మరింప భరత మాతకు జేజేలు భక్తి నొసగు” అనే పద్యం ఇందుకు నిదర్శనం.

వీరిది పండిత సామర జనరంజకమైన శైలి. గ్రామీణుల కష్టసుఖాలను, ప్రవేశపెట్టిన అభ్యుదయ కార్యక్రమాలను గ్రామీణుల భాషలోనే బాణీలోనే చెప్పడం వీరి ప్రత్యేకత. అద్భుతమైన పద్యాన్ని పండించగల నరసయ్యగుప్తా సందర్భాన్ని బట్టి అవసరాన్ని బట్టి పాటను, యక్షగానాన్ని, బుర్రకథను, బతుకమ్మ పాటను, కోలాటం పాటను అంతే స్థాయిలో తన సాహిత్యంలో ప్రక్రియలుగా వాడుకున్నాడు. ఇందుకు కారణం తాను చెప్పదలుచుకున్న విషయాన్ని గ్రామీణం లోకి తీసుకువెళ్లడమే. నరసయ్య గుప్తా శ్రామిక పక్షపాతి. సమాజంలోని హెచ్చు తగ్గులను నిరసించారు. సమాజంలో కొంతమంది కష్టానికి మించిన ఫలితాన్ని పొందుతున్నారని, రైతులు కార్మికులు తమ కష్టానికి తగిన ఫలితాన్ని

పొందలేకపోతున్నారని ఆవేదన వీరి రచనల్లో కనిపిస్తుంది.

‘మేడలు విరుసుకొని మేడలు కట్టిన మేడ నివాసంబొకరిది

కమ్మ గుడిసెలు గలగలలాడుచు కలవర పడుటింకొక్కరిది’

అనే గేయ పాదాలు చూసినప్పుడు కాళోజీ రాసిన అన్నపురాసులు ఒకచోట ఆకలి మంటలు ఒకచోట అనే గేయం స్ఫురణకు రావడం సహజం.

భారత జాతీయ పతాకమందలి విశిష్టత అనే కోలాటం పాట, విశ్వకవి రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ గురించి రాసిన కవి స్తోత్రం, మహాత్ముని సంస్కృతి అనే అభినయ గీతం, గాంధీ మహాత్ముని నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమం అనే ప్రబోధ గేయం, వీరి దేశభక్తిని చాటుతున్నాయి.

మతసామరస్యం జాతీయ సమైక్యత పట్ల ఈ కవికి ఆసక్తి మెండు. ప్రాతఃకాల ప్రార్థన మొదలు హైందవుల, మహ్మదీయుల, క్రైస్తవుల, సిక్కుల ప్రార్థనలను వాటి సారాన్ని తమ సాహిత్యంలో పొందుపరిచారు.

వృత్తిరీత్యా ఉపాధ్యాయుడిగా పని చేసిన నరసయ్య గుప్త పవీనవిద్య అనే యక్షగానం భారతదేశంలో అక్షరాస్యతను పెంచుకోవలసిన అవసరాన్ని చాటి చెప్పింది. 60వ దశకంలో అక్షరాస్యత అత్యంత తక్కువగా ఉన్న రోజుల్లో ప్రజలను చైతన్య పర్చడం తన కర్తవ్యం గా ఈ కవి భావించినట్లు తెలుస్తున్నది. నూతన విద్యా విధానం వల్ల లాభాలను, బేసిక్ పాఠశాల అవశ్యకతను తన పాటల్లో తెలియపరిచారు.

వయోజన విద్య అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పారు.

“చదువుకోవోయ్ చదువుకోవోయ్ చదువుకుంటే సకల లోకము ఎదుట కనబడి ఎరుక కలుగును ముదిమి అనుచును మదినదలచకు చదువుకొనుటకు అదను ఏమిటి?” అంటూ వయసుతో పని లేకుండా అందరూ చదువుకోవాలని ఉద్బోధించారు. సుమారు రెండు వేల సంవత్సరం తర్వాత

చట్టబద్ధతను సాధించిన నిర్బంధ విద్యను అంతకు నాలుగు దశాబ్దాల ముందే ఆకాంక్షించి నిర్బంధ విద్య అనే గేయం రాశారు. ఇది వీరి ముందు చూపుకు, దార్శనికతకు నిదర్శనం.

స్వతంత్ర భారత తొలి ప్రధానమంత్రి జవహర్లాల్ నెహ్రూ ప్రవేశపెట్టిన పంచవర్ష ప్రణాళికలు భారతదేశంలో విప్లవాత్మక ప్రగతికి బాటలు వేశాయి. ఈ నేపథ్యంలో ప్రణాళికల విజయాలను గురించి ఈ కవి గేయాలు రాశారు. ప్రణాళికలు పన్నులు అనే గేయంలో దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ నిర్మాణం కోసం పన్నులు చెల్లించడం పౌరుల బాధ్యత అని తెలియపరిచారు.

“పన్నంటే పన్ను కాదురా పౌరుడా పన్నంటే ప్రజల మేలు రా”

అంటూ ప్రజలలో పన్నుల చెల్లింపు పట్ల అవగాహనను కల్పించారు.

సంస్కరణములు దేశభక్తుడు అనే గేయంలో సమ సమాజ భావనను అభిలషించారు.

“విద్యార్థుల దుస్తులు ఒకటేన విభేదమునకు తానెక్కడిది? అందరివేషం ఒకటే అయిన అసూయకు తావింకెక్కడిది?” అనే

గేయం నరసయ్య గుప్త సమతా దృక్పథాన్ని ప్రకటిస్తున్నది. అవినీతి వల్ల దేశ ప్రగతి కుంటుపడుతుందని నరసయ్య గుప్త ఆనాడే ఊహించారు. అందుకే

“అవినీతిని అరికట్ట కున్నచో అభివృద్ధి ఇంకెక్కడిది? భావములో పరివర్తన గలుగక భారతవృద్ధింకెక్కడిది?” అని

ప్రశ్నించారు.

“స్వాతంత్ర్యంబిల ఎందుకురా?”

స్వేచ్ఛగా బతికేయటందుకు రా” అంటూ ప్రశ్నిత్తర సంవాద రూపంలో వ్రాసిన గేయం మనిషిని సన్మార్గంలో నడిపించడానికి విలువలను ప్రోది చేయడానికి ఉపయుక్తంగా ఉన్నది. గ్రామ రాజ్యం అనే గేయం ఒక తాత్విక గేయం తరహాలో గాంధీ నెహ్రూల ఆశయాలు బాటలో నడవాలని ఉద్బోధిస్తున్నది.

గ్రామస్థులు సమితి సభ్యులు అనే నాటికలో సంపదను సమానంగా ఎలా పంచాలో తెలియపరిచారు. అధిక ఆహార ఉత్పత్తి ఎలా చేయాలో చిరుతల నాట్యం నృత్య రూపకంగా అందించారు. రైతులకు భూసారాన్ని కాపాడుకునే విధానము,

ఎరువులను వాడే విధానం, మేలు రకం విత్తనాలను ఎంచుకోవడం మొదలైన రైతులకు కావలసిన సలహాలు సూచనలు వీరి పాటల్లో కనిపిస్తాయి. పొదుపు ఆవశ్యకతను వివరించారు. కల్లు, సార మానవలసిన అవసరాన్ని తెలియపరిచారు.

గాంధీ జయంతి అనే హరికథలో గాంధీ సిద్ధాంతాలను ఆచరించవలసిన అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పారు. ఆచార్య వినోబాభావే బోధన యజ్ఞాన్ని ప్రశంసిస్తూ పాటలు రాశారు పద్యాలు రాశారు.

గ్రామాల్లో ఫకీర్లు యాచిస్తూ పాడే పాట రూపంలో పంచశీల పథకాల గేయాన్ని రాశారు. భారతదేశ ఔన్నత్యాన్ని భారతీ ఉయ్యాల పాటగా రాశారు. ఆంధ్ర జననీ అని ఆంధ్రప్రదేశ్ గొప్పదనాన్ని రాశారు. లలిత కళల గొప్పదనాన్ని పాటగా రాశారు. సహకార సేద్యం వల్ల లాభాలను తెలియపరిచారు. జీవన విలువలను తెలియపరిచే మరో ఉయ్యాల పాటను రాశారు.

ఈ విధంగా నరసయ్య గుప్త తన జీవితమంతా దేశాభ్యుదయం కోసం, సమ సమాజం కోసం, ప్రజా చైతన్యం కోసం పాటుపడినట్లు వీరి రచనల ద్వారా తెలుస్తున్నది. వీరి సమగ్ర సాహిత్యం నేటి తరానికి అందుబాటులోకి రావాల్సి ఉంది.

మార్పు రావాలి

ఆత్మవిశ్వాసమే ఆత్మ రక్షణ...

పింగళి భాగ్యలక్ష్మి
97047 25609

“ఉత్తరం రాసిచ్చిందా?” అని భర్త అత్తగార్ని అడుగుతున్న మాటలు వినిపించాయి మంజరికి. “లేదు, ఎంత చెప్పినా రాయనంది” అత్తగారి సమాధానం.

“నేను బయటికి వెళుతున్నాను మళ్ళీ గంటలో తిరిగి వస్తాను. ఈలోపు రాసిచ్చిందా సరేసరి. లేకపోతే ఏం చేస్తావో నాకే తెలియదు” అంటూ కోపంతో బయటకు వెడుతున్న భర్త మనోజ్ మాటలు మంజరికి వినిపడ్డాయి.

మంజరి ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది. భర్త, అత్తగారు, మామగారు, ఆడపడుచు రెండు రోజుల నుంచి మంజరిని వేధిస్తున్నారు. డబ్బుకోసం ఆమె తండ్రికి ఉత్తరం రాయమని. “పెళ్లప్పుడే అయిన కాడికి అంతా గుంజుకున్నారు. కట్నం, లాంఛనాలు బాగానే తీసుకున్నారు. ఇంకా ఏముంది తన తండ్రి దగ్గర వీళ్ళకి అడిగినప్పుడల్లా డబ్బులు ఇవ్వడానికి” అని తన తండ్రి ఎంత కష్టపడ్డాడో ఆలోచించు కుంటుంటే...

ఇంతలో.... “ఏమే ఉత్తరం రాసావా?” అంటూ అత్తగారు ప్రశ్నించేసరికి ఈ లోకంలోకి వచ్చింది మంజరి. “నేను రాయను రాయాల్సిన అవసరం నాకు లేదు. పెళ్లప్పుడే అన్ని రాబట్టుకున్నారుగా. మళ్ళీ ఇప్పుడు ఎందుకు గొడవ?” అంటూ కోపంగా అడిగింది మంజరి.

నిన్ను ఇప్పుడు డబ్బు కోసం ఉత్తరం రాయమంది మేము తింటానికి కాదు. అబ్బాయికి ఎవరో ఉద్యోగం పర్మినెంట్ చేయడానికి పదివేలు అడిగారట. అందు కోసం నిన్ను ఉత్తరం రాయమన్నాం. వాడికి ఉద్యోగం పర్మినెంట్ అయితే మీరు హాయిగా ఉండొచ్చుగా” అంది అత్తగారు శారదాంబ. “ఉద్యోగం పర్మినెంట్ అయితే అవుతుంది, లేకపోతే లేదు. నేను ఉత్తరం మాత్రం రాయను” ఖచ్చితంగా చెప్పేసింది మంజరి.

“రాస్తే తప్పేంటిటా భర్త కోసం సహాయం చేయలేని భార్య భార్యేకాదు” అంటూ మామగారు వచ్చారు.

“అవును తప్పేం లేదు మీరు డబ్బుంతా జూదంలో తగలేసే బదులు మీ అబ్బాయికి ఉద్యోగం పర్మినెంట్ చేయడం కోసం లంచంగా ఇవ్వచ్చుగా” అని కరుగ్గా సమాధానమిచ్చింది మంజరి.

“ఏం మాట్లాడుతున్నావ్ మంజరి” అంటూ కోపంతో రెచ్చిపోయారు మామగారు.

“మామగారు అన్న గౌరవం లేకుండా అంత లేసి మాటలు అంటావా ఎంత సొగరే నీకు” అంటూ అత్తగారు అందుకుంది.

“దీని సంగతి ఇలా కాదు, అబ్బాయి వచ్చిన తర్వాత తేలుద్దాం” అని కోపంగా వెళ్లిపోయారు మామగారు గదిలో నుండి

బయటకి. ఆయన వెనకాలే వెళ్లిపోయింది శారదాంబ.

మంజరి మళ్ళీ ఆలోచనలో పడింది. చిరుద్యోగి భర్తను అంటగట్టి తనకి ద్రోహం చేశారనుకుంది. పెళ్లప్పుడే ఆమె వ్యతిరేకించింది కానీ అందరూ సర్ది చెప్పి పెళ్లి జరిపించారు. సరైన ఉద్యోగం లేకుండా పెళ్లి చేసుకునే మగాళ్ళను చూస్తే ఆమెకు అసహ్యం వేసింది. అందులో ఉద్యోగం కోసం లంచం ఇవ్వడానికి డబ్బు కోసం భార్యని, భార్య పుట్టింటి వాళ్ళని వేధించే తన భర్త లాంటి వాళ్ళను చూస్తే మరింత అసహ్యం వేసింది.

పెళ్లికి ముందు మంజరి ఉద్యోగం చేసింది. పెళ్లయిన తర్వాత మాన్పించే శారు అత్తింటి వాళ్ళు. ఉద్యోగం చేసి తెచ్చి పెడితే తినడానికి ఎంత మాత్రం చిన్నతనంగా ఉండదు. ఇలా ఆలోచనలు సాగిస్తుంటే భర్త వచ్చిన అలికిడి అయితే వెళ్లి తలుపు తీసింది. అతడు భార్య మొహమైనా చూడకుండా తల్లిదండ్రుల గది వైపు వెళ్ళాడు. మంజరి వేరే గదిలోకి వెళ్లి కూర్చుంది.

మంజరి ఉత్తరం రాయలేదని తెలుసుకున్నాడు. భర్త మంజరి కూర్చున్న గది వైపు వెళ్ళాడు. అతని వెనకాలే తల్లి, తండ్రి, చెల్లెలు వెళ్లారు.

“ఆఖరి సారిగా అడుగుతున్నాను రాస్తావా లేదా?” అని అడిగాడు మనోజ్.

“నేను ఆఖరిసారిగా చెబుతున్నాను నేను రాయను, రాయాల్సిన అవసరం నాకు లేదు” సమాధానమిచ్చింది మంజరి.

కోపంలో భార్యని కొట్టడానికి సిద్ధమయ్యాడు. కొట్టడానికి చెయ్యి ఎత్తాడు మనోజ్. అందుకు మామగారు కూడా సహకరించారు. మంజరికి బాగా కోపం వచ్చింది. వాళ్ళని ఎదిరించి బయటపడటం మంచిదనుకుంది. లేకపోతే వీళ్ళు ఆమెను ఏమైనా చేసేటట్లు ఉన్నారు.

భర్తని కళ్ళతోనే ఉరిమింది. మామగారి చేతిలో కర్ర లాక్కుని అవతల పారేసింది. కరాటే అరుపు అరుస్తూ మామగారిపై కరాటే ఫైట్ చేసింది. అత్త, ఆడపడుచు తన మీదకు రాబోతుంటే వాళ్ళని ఎదుర్కొని వాళ్ళతో కూడా కరాటే ఫైటింగ్ చేసింది. భర్త, మామగారు లేవబోతుంటే కరాటే ఫైట్ చేసింది. తాను చిన్నప్పుడు నేర్చుకున్న కరాటే విద్యకు కృతజ్ఞతలు చెప్పుకొని తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది మంజరి. వెంటనే పెట్టి సర్దుకుంది మంజరి. ఆమె వెళ్ళబోతుంటే అందరూ గుమ్మానికి అడ్డంగా నిలుచున్నారు. మళ్ళీ తన విద్యను ఉపయోగించి బయటపడింది మంజరి.

మంజరి తన ఫ్రెండ్ మాధవి ఇంటికి వెళ్ళింది. మంజరి చేతిలో సూట్స్ను చూసి ఆశ్చర్యపోయింది మాధవి. తన ఫ్రెండుకి అంతా వివరించి చెప్పింది మంజరి.

“వాళ్ళని వదిలి వచ్చేసావు బాగానే ఉంది, మరి ఇప్పుడు ఏం చేద్దామనుకుంటున్నావు” అడిగింది మాధవి.

“ఉద్యోగం కోసం ప్రయత్నిస్తాను లేకపోతే కరాటే స్కూల్ పెడదామనుకుంటున్నాను” అంది మంజరి.

“వెరీ గుడ్ వరకట్టు బాధితులంతా నిన్ను ఆదర్శంగా తీసుకోవాలి నిన్ను చూస్తుంటే నాకు చాలా గర్వంగా ఉంది” అంది మాధవి.

మంజరి ఎన్నో ఉద్యోగ ప్రయత్నాలు చేసింది. ఎక్కడ ఉద్యోగం రాలేదు. ఒక నెల తర్వాత తనే కరాటే స్కూల్ పెట్టింది. మంజరి ఒకరోజు బస్టాప్ లో నిల్చింది. ఇంతలో భర్త మనోజ్ కూడా వచ్చి నిలబడ్డాడు. భార్య వైపు కోపంగా చూశాడు. ఇంకా పొగరు తగ్గలేదు అనుకుంది. భర్తతో మాట్లాడదామని మనోజ్ నిల్చున్న వైపు వెళ్ళింది. అంతే అతను బస్టాప్ నుండి గబగబా వెళ్ళిపోయాడు. భర్త వెళ్ళిన వైపు చూస్తుండి

పంజాబులో మారణ

హోమం జరుగుతున్నప్పుడు సైనిక చర్య తీసుకున్నప్పుడు ఆమె తండ్రికి పంజాబులో డ్యూటీ వేశారు. ప్రాణాలను కూడా లెక్కచేయకుండా పోరాడాడు. ఫలితంగా కాలు విరిగి కుంటివాడు అయ్యాడు. అయినా బాధపడలేదు. దేశ సంక్షేమమే తన సంక్షేమం అనుకున్నాడు. అందుకే తండ్రి అంటే ఆమెకు చాలా గౌరవం.

పోయింది. భర్త నిల్చున్నచోట ఏదో ఉత్తరం పడి ఉండటం చూసింది. ఉత్తరం తీసుకొని చదివింది. అది ఆమెకు తండ్రి రాసిన ఉత్తరం. తండ్రి గుర్తుకు రాగానే ఆమెకు దిగులేసింది. తండ్రిని చూసి చాలా రోజులైంది అనుకుంది. ఆమె తండ్రి మంచి సైనికుడుగా పనిచేసేవాడు. దేశ రక్షణ కోసం పనిచేయడం అంటే ఆయనకు చాలా ఇష్టం. దేశ క్షేమం కోసం ప్రాణాలు ఇవ్వడానికైనా సిద్ధపడేవాడు.

పంజాబులో మారణ హోమం జరుగుతున్నప్పుడు సైనిక చర్య తీసుకున్నప్పుడు ఆమె తండ్రికి పంజాబులో డ్యూటీ వేశారు. ప్రాణాలను కూడా లెక్కచేయకుండా పోరాడాడు. ఫలితంగా కాలు విరిగి కుంటివాడు అయ్యాడు. అయినా బాధపడలేదు. దేశ సంక్షేమమే తన సంక్షేమం అనుకున్నాడు. అందుకే తండ్రి అంటే ఆమెకు చాలా గౌరవం. తండ్రిని చూసి గర్వపడుతుంది. తండ్రిని గురించి ఆలోచిస్తూ నిల్చింది. ఇంతలో బస్సు రావడంతో బస్సు ఎక్కింది.

మంజరి భోజనం చేసి మంచం మీద పడుకొని ఆలోచిస్తుంది. “ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నావ్” అంటూ వచ్చింది మాధవి. సాయంత్రం బస్టాప్ లో జరిగిన విషయం చెప్పింది. “ఓన్ దీనికేనా ఇంత ఆలోచిస్తున్నావు. అతనికి లేని బాధ నీకు

దేనికోయ్” అంది మాధవి. “ఆయన్ని చూస్తే జాలేసిందే చాలా చిక్కిపోయారు” అంది మంజరి. “జాలి గీలి జాంతానయ్, నీకో గుడ్ న్యూస్ మా అన్నయ్య ఫ్రెండ్ కి నీ గురించి అంతా చెప్పాను. నీకు ఇష్టమైతే నిన్ను పెళ్లి చేసుకుంటానన్నాడు” అంది మాధవి.

“నాకు మరో పెళ్లి అవసరం లేదు” అది మంజరి. “మంజరి...!” బాధగా అంది మాధవి.

“అవునే ఆయన మారాలి, నేను మరో పెళ్లి చేసుకుంటే అతను మరో అమ్మాయిని పెళ్లి చేసుకుంటాడు. మరో స్త్రీ జీవితం కూడా నాలానే అవుతుంది” అంది మంజరి. “అయితే మీ ఆయన్ని ఎలాగైనా మారుస్తానంటావు. సరే నీ ఇష్టం” అంటూ వెళ్ళిపోయింది మాధవి. “అవును! ఆయన్ని ఎలాగైనా మార్చాలి, ఆయనలో మార్పు తీసుకురావాలి. కోపతాపాలకు స్పృహ చెప్పి కొత్త జీవితంలోకి అడుగు పెట్టాలి” అనుకుంటూ నిద్రలోకి జారుకుంది మంజరి.

★ ★ ★

నిద్రలోకి జారిపోగానే మంజరికి కలవచ్చింది. తన భర్త మరో పెళ్లికి సిద్ధపడినట్లు, తనకి పెళ్లి శుభలేఖ పంపి పెళ్లికి రమ్మని అవమానిస్తున్నట్లుగా. కలలోనే పెళ్లి బాజాల చప్పుట్లు వినిపించాయి. ఆ మేళాల చెప్పుళ్ళకి ఒక్కసారిగా ఉలిక్కిపడి మెలకువ తెచ్చుకొని కళ్ళు తెరిచి చుట్టూ ఒకసారి పరికించి చూసింది. హమ్మయ్య ఇది కల కాబట్టి సరిపోయింది “థాంక్ గాడ్!” అనుకొని నేను ఏదో ఒక నిర్ణయానికి రాకపోతే నా భర్త అలా చేసినా చేస్తాడు అనుకుంటూ నిద్ర రాక కాసేపు అటు ఇటు దొర్లింది మంచం మీదనే, ఈలోపు తెల్లవారింది.

★ ★ ★

కాలకృత్యాలు తీర్చుకుని టిఫిన్ చేస్తూ రాత్రి తనకి వచ్చిన కల సంగతి మాధవికి చెప్పింది మంజరి. “ఒక పని చెయ్యవే నీ భర్తకి కోర్టు ద్వారా విడాకుల నోటీసు పంపించు. అది చూసినా నీ భర్త

మారతాడేమో చూద్దాం” అంది మాధవి. “నేను అదే చేద్దామనుకుంటున్నాను. ఈ రోజే ఆ బృహత్కార్యానికి శ్రీకారం చుడతాను” అంది మంజరి. మాధవి ఆల్ ద బెస్ట్ చెప్పి పంపింది. వెంటనే బయలుదేరి వెళ్లి తెలిసిన లాయర్ తో మాట్లాడి లాయర్ ద్వారా భర్తకి విడాకుల నోటీసు పంపించింది మంజరి.

★ ★ ★

విడాకుల నోటీసు అందుకున్న భర్త ఒక్కసారిగా ఖంగుతిన్నాడు. కొద్దిసేపటికి తేరుకుని ఆలోచించాడు. బుద్ధిమంతురాలు, మంచి తెలివిగల భార్యని వదులుకొని కొత్త వాళ్ళని జీవితంలోకి ఆహ్వానిస్తే తల్లిదండ్రులతో షరా మామూలే అనుకుని తన మనసు మార్చుకొని తన భార్య మంజరితోనే జీవితాన్ని పంచుకోవాలని నిర్ణయానికి వచ్చాడు.

★ ★ ★

నిదానంగా ఈ విషయం తల్లిదండ్రులకు చెప్పాడు. తల్లిదండ్రులు వద్దని వారించారు. అయినా సరే తన నిర్ణయాన్ని మార్చుకోలేదు. తల్లితండ్రు లని వదులుకొని తన భార్యతో జీవితాన్ని పంచుకోవడానికి బయలుదేరాడు. నేరుగా కరాటే స్కూల్ కి వెళ్ళాడు భార్య మంజరిని కలవడానికి. మంజరి సీరియస్

గా పిల్లలకి కరాటే నేర్పిస్తుంది. మెల్లిగా “మంజరి” అని పిలిచాడు. ఒక్కసారిగా ఎవరా అని వెనక్కి తిరిగి చూసింది. తన భర్తని చూడగానే విడాకుల పత్రం మీద సంతకం పెట్టివ్వడానికి వచ్చాడనుకొని కొంచెం బాధపడుతూనే “బాగున్నారా?” అని పలకరించింది.

“కూర్చోండి” అంటూ కుర్చీ చూపించింది. భర్త కూడా కొంచెం జంకుతూనే కూర్చున్నాడు. మంజరి పంపిన విడాకుల పత్రం చింపి డస్టుబిన్ లో పడేసి “నన్ను క్షమించు మంజరి, ఇన్నాళ్లు నేను నిన్ను అర్థం చేసుకోలేకపోయాను. నేను నీతో జీవితం పంచుకోవడానికి వచ్చాను” అంటూ మంజరి రెండు చేతులు పట్టుకున్నాడు.

“అంతమాట అనకండి ఇన్నాళ్లుగా మీలో ఈ మార్పు కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాను. మీరు మారారు నాకు అదే పది వేలు” అంటూ కరాటే క్లాస్ ఆ రోజుకి ముగించి భర్తని తను ఉండే మాధవి ఇంటికి తీసుకువెళ్ళింది. మాధవి కూడా వీళ్ళిద్దరూ ఒకటైనందుకు ఎంతో సంతోషించింది. ఆ రోజుకి వాళ్ళిద్దరికీ డిన్నర్ తానే ఏర్పాటు చేసింది మంజరి. “మంచి ఇల్లు దొరికే వరకు మీరిద్దరూ నిరభ్యంతరంగా మా ఇంట్లోనే ఉండండి” అంది మాధవి. “చాలా థాంక్స్ మాధవి నీ మేలు ఈ జన్మలో మర్చిపోలేను” అంది మంజరి.

★ ★ ★

“ఏమండీ మీరు ఒక్క ఆరు నెలలు ఓపిక పడితే స్కూలు కూడా పుంజుకుంటుంది. అప్పుడు అత్తయ్యని, మామయ్యని మీ చెల్లెల్ని కూడా మన దగ్గరికి తెద్దాం. అప్పుడు మీ చెల్లెలు పెళ్లి కూడా మనమే చేద్దాం ఓకేనా” అంది. “ఓకే మై డియర్ మంజరి, నేను కూడా మన కరాటే స్కూల్ ఉన్నతి కోసం నా శాయశక్తుల కృషి చేస్తాను” అంటూ భార్యని దగ్గరికి తీసుకున్నాడు. భార్యభర్తలు ఏకమైతే ఈ లోకంలో సాధించలేనిది ఏదీ లేదు” అంటూ భర్తకి మనసులోనే కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంది మంజరి.

కాలకృత్యాలు

తీర్చుకుని టిఫిన్ చేస్తూ రాత్రి తనకి వచ్చిన కల సంగతి మాధవికి చెప్పింది మంజరి. “ఒక పని చెయ్యవే నీ భర్తకి కోర్టు ద్వారా విడాకుల నోటీసు పంపించు. అది చూసినా నీ భర్త మారతాడేమో చూద్దాం” అంది మాధవి. “నేను అదే చేద్దామనుకుంటున్నాను. ఈ రోజే ఆ బృహత్కార్యానికి శ్రీకారం చుడతాను” అంది మంజరి. మాధవి ఆల్ ద బెస్ట్ చెప్పి పంపింది.

అక్షయపాత్ర

చందా అప్పారావు, 99510 17565

ప్రతిరోజు
 ఆ మాటకొస్తే, ప్రతి పూట
 కడిగిన కంచాన్ని ముందుంచేది అమ్మ
 కంచంలోకి తొంగి చూస్తే....
 నా రూపు నీడ కదలాడేది
 ఈ లోగా-
 అమ్మ అన్నమై
 కంచమంతా నిండేది
 ఆరోజు సైతం
 అమ్మ
 నా ముందుంచింది కంచం
 కానీ...
 ఎంత తొంగి తొంగి చూసినా కనిపించకుంది
 కంచమున ఏ కొంచెముగాను నా రూపం
 ఎవరిదో రూపం
 పల్లెమంతా పరుచుకుంది
 ఈలోగా
 అదే రూపం పరమాన్నమై
 పల్లెమంతటా నిండుకుంది
 అలా అలా అలా....
 అప్పుడప్పుడు వెళ్ళగా పొలం
 అదే రూపం
 యంత్రమై మంత్రముగ్ధముగా
 పొలమునంతటిని కలియదున్నుతుంది
 యావత్తు జగత్తు
 ఆకలి విపత్తును చిత్తుచేయ
 అదే రూపం
 మహత్తుగలవిత్తుగా
 నిలువెత్తున పుడమిని హత్తుకుంటుంది
 ఎరువై, ఆదెరువై
 పంట చీడ పీడకు విరుగుడవుతుంది
 ప్రతి పంటగింజ సైననూ
 తినేవాని పేరు రాసి ఉందో, లేదో కానీ.....
 ఆ రూపం మాత్రం పదే పదే ప్రతిబింబిస్తుంది

తన చెమట చుక్కల్ని ఘనీభవింపజేసి
 ధాన్యపు గింజలుగా మార్చి
 పొలానికి పల్లానికి ఆహార భద్రత దారులేసిన
 అయ్యరూపము కన్నను అపురూపమది
 అంగట్లో
 పంటను అమ్మకంచేయగా
 చేతికందిన ప్రతి రూపాయిది అదే రూపం
 గిట్టుబాటు ధర గీటుదాటగా
 ఎరుపెక్కిన కంటి పాపాయిది అదే రూపం
 గల్లీ నుంచి ఢిల్లీ దాకా
 పొలం దారైనా, పోరు దారైనా
 ప్రోత్సాహపు సిఫార్సై పొడిచిన
 పొద్దుపొడుపుది అదే రూపం
 అఖిల జగతి జననేతల
 రూపాధిక విశ్వరూపమది
 ఎంతకీ పోల్చుకోలేకున్న నేను
 వీక్షించగ దూరదర్శనమును
 తెర నిండా... సతతహరితవర్ణము
 తెర మధ్యన, ఆకుపచ్చని సూర్యబింబము
 అందున అక్షయపాత్ర ఆదర్శ రూపము
 అన్నం తన జన్మధర్మమైన 'స్వ'రూపం
 అదే అదే రూపం
 పదేపదే నా మదిలోనూ
 అదే అదే రూపం
 పదే పదే తెరమీదనూ
 అదే రూపం పదేపదే
 పదే పదే, రూపం అదే అదే
 ఎవరిదో గళం పలుకుతుంది ఆ పేరుని....

డా॥ ఎమ్మెస్ స్వామినాథన్ కోసం...

దక్షిణాఫ్రికాలో బతుకమ్మ సంబరాలు

బతుకమ్మ కాంతులు ప్రపంచంలో ప్రసరిస్తున్న వైనం...

గౌతమ్ లింగా

జోహానెస్బర్గ్, దక్షిణాఫ్రికా
+27 63 025 5994

ఇప్పుడు తంగేడుపూలు దక్షిణాఫ్రికా నేలలో కూడా విరబూస్తున్నాయి. ఇక్కడి తెలంగాణా బిడ్డలు బతుకమ్మలై అక్కడ పరిమళిస్తున్నారు. బతుకమ్మ పండుగ శోభ తెలంగాణా పల్లెల్లో పుట్టి వెలుగుల్ని నింపినా, నేడు విశ్వవ్యాప్తమైంది. తెలంగాణా సామాజిక తత్వంతో పాటు సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని మోసుకుంటూ

వచ్చిన ప్రవాసులు ఇక్కడ సద్దుల బతుకమ్మలవుతున్నారు. త్యాగాల నేల సంస్కృతిని మరువకుండా ముందు తరాలకు పరిచయంచేస్తున్నారు. ఇదే ఇప్పుడు నిజంగా కావాల్సింది.

సాధారణంగా దేవతల్ని పూలతో కొలుస్తారు. పూలనే దేవతలుగా కొలిచే సంస్కృతి విశిష్టమైంది. తెలంగాణ నేలల్లో

సహజసిద్ధంగా పూచే పువ్వులతో బతుకమ్మను చేసి, ఆ బతుకమ్మనే దేవతగా మొక్కే సంప్రదాయం తెలంగాణాకే సొంతమైన ప్రత్యేకత. ఈ పండగ మనుషుల్ని ప్రేమతో ఒక్కచోటికి చేర్చే రమణీయ మానవోత్సవం, మహోత్సవం. ఇలాంటి సామూహిక ఉత్సవాలు మనుషుల్ని సమాజంగా మారుస్తాయి, సమాజాన్ని ఒక్కటిగా గెలిపిస్తాయి. ఆ రకంగా దక్షిణాఫ్రికాలోని తెలంగాణా సమూహాన్ని గెలిపించే బాధ్యతను నెత్తినేసుకుంది తెలంగాణా అసోసియేషన్ ఆఫ్ సౌత్ ఆఫ్రికా (TASA). మన బతుకమ్మ పండుగను కన్నులు మిరుమిట్లు గొలిపేలా నిర్వహించి తెలంగాణా జెండాని నల్లసూర్యుల నేలమీద ఎత్తిపట్టుకున్న సంస్థ తెలంగాణా అసోసియేషన్ ఆఫ్ సౌత్ ఆఫ్రికా.

బతుకమ్మ పండుగ చేయడమంటే కేవలం పువ్వుల్ని పేర్చడమే కాదు 'మనుషుల్ని పేర్చడం', అందరినీ వొక్కచోటికి చేర్చడం. సంవత్సరంలో ఒక్కరోజు మీ కుటుంబంతో వచ్చి మన కుటుంబంతో కలిసి పండుగ చేస్తుకుండాం అనే నినాదంతో మొదలైన TASA ప్రయాణం ఇప్పుడు గమ్యాల్ని పెద్దవి చేసుకుంటూ ముందుకు వెళుతుంది. దక్షిణాఫ్రికాలోని తెలంగాణా వాసులందరికీ ఒకవేదికగా మొదలైన

TASA ప్రస్థానం బతుకమ్మ పండుగ నిర్వహణతో ఎన్నో మెట్లు ఎక్కినట్లైంది. ప్రతిఏటా ఇంత గొప్పగానే నిర్వహిస్తున్నా ఎప్పుడూ మన పండుగలు మనకి ప్రత్యేకమే. ఈ సంవత్సరం TASA బతుకమ్మ సంబరాలు జోహానెస్ బర్గ్ నగరంలో అంగరంగవైభవంగా జరిగాయి. కళాకారుల నృత్య సంగీత కార్యక్రమాలతో మొదలైన కార్యక్రమం అశేష జనావాహిని మధ్య అలుపులేకుండా ముందుకు సాగింది. ఇక్కడి కళాకారులు, పిల్లలు నృత్య కళ రూపకాలతో అలరించారు. బతుకమ్మ ఆటలు, బతుకుల్లోంచి పుట్టిన పాటలు అందరినీ ఆకట్టుకున్నాయి. తెలంగాణ జానపద కళాకారుల పాటలు ఈ కార్యక్రమానికి ప్రత్యేక ఆకర్షణ. ప్రవాస తెలంగాణ వాసులతోపాటు కోస్తాంధ్ర ప్రవాసులు, స్థానిక దక్షిణాఫ్రికా ప్రజలు కూడా పాల్గొని మన సంప్రదాయాలను కొనియాడారు. ఈ కార్యక్రమానికి ముఖ్య అతిథిగా కాన్సులేట్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియా తరపున హాజరైన డాక్టర్ వినిత్ కుమార్ ఇక్కడి పండగ వాతావరణం తనకు భారత దేశంలో ఉన్న అనుభూతిని కలిగించిందని, “ఇది దక్షిణాఫ్రికాలో జరుగుతున్న అతి పెద్ద భారతీయ ఉత్సవం” అన్నారు. TASA అధ్యక్షులు శ్రీనివాస్ తాళ్లూరి మాట్లాడుతూ తమ సంస్థ ఆధ్వర్యంలో వరుసగా తొమ్మిదో ఏట జరుగుతున్న బతుకమ్మ ఉత్సవమని, దాదాపు 1500 మంది పాల్గొన్న ఈ భారీ ఉత్సవానికి సహాయ సహకారాలు అందించిన వారందరికి ధన్యవాదాలు తెలిపారు. ఎక్కడో ఖండాలు దాటి ఉద్యోగ బాధ్యతల్లో కుటుంబాలకు దూరంగా ఉంటున్న

ప్రవాసజీవులకు ఇది చాలా గొప్ప ఓదార్పు. బతుకమ్మ పాటల్లో చిన్ననాటి జ్ఞాపకాల్ని వెతుక్కున్న వారెందరో, పేర్చినపూలల్లో అక్కచెల్లెల్లని యాదిచేసుకున్న అన్నలెందరో, నెత్తికెత్తుకున్న బతుకమ్మల ముఖాల్లో అమ్మల్ని చూసుకున్న బిడ్డలెందరో. ఇదంతా సంపూర్ణంగా TASA ఘన విజయం.

TASA ఒక సాంస్కృతిక వారధి. గుండెల్లోఉన్న తెలంగాణకి, గూడు కట్టుకొని నివాసముంటున్న దక్షిణాఫ్రికాకి మధ్య TASA నిజమైన వారధి. తెలంగాణ పండగల్ని నిర్వహించి మనమింకా మన నేల గురుతుల్ని మరచిపోలేదని చాటింపు వేయడానికి వేదికయింది. కేవలం పండుగలే కాకుండా అండగా కూడా ఉంటుంది. తెలంగాణా వాసులెవరికైనా ఆపదోస్తే ఆపన్నహస్తం అందిస్తుంది. TASA దీన్ని సహాయంగా కాక సంస్కారంగా భావిస్తుంది. అందుకే ఎన్ని సవాళ్లెదురైనా TASA తన పని చేసుకుంటూ ముందుకెళు తోంది. అధ్యక్షుడి నుంచి చివరి సభ్యుడిదాకా ఒకే లక్ష్యంమీద పనిచేయడం, విజయం సాధించడం చాలా తక్కువసార్లు చూస్తుంటాం. అలాంటి ఆదర్శవంతమైన సంస్థ TASA. ఇంకా చాలా ఆశ్చర్యం అనిపించే ముఖ్యమైన విషయం TASA సభ్యుల్లో మహిళా చైతన్యం. తీరికలేని

బతుకమ్మ పండుగ చేయడమంటే కేవలం పువ్వుల్ని పేర్లడమే కాదు ‘మనుషుల్ని పేర్లడం’, అందరినీ వొక్కచోటికి చేర్లడం. సంవత్సరంలో ఒక్కరోజు మీ కుటుంబంతో వచ్చి మన కుటుంబంతో కలిసి పండుగ చేస్తుకుండా అనే నినాదంతో మొదలైన TASA ప్రయాణం ఇప్పుడు గమ్యాల్ని పెద్దవి చేసుకుంటూ ముందుకు వెళు తుంది.

జీవితాల్లో, పరాయి దేశంలో, ఇంటి బాధ్యతలతో కూడా మన తెలంగాణా ఆడబిడ్డలు కలసికట్టుగా పనుల్ని బుజానవేసుకోవడం చూస్తుంటే బతుకమ్మల్ని మోస్తున్న తెలంగాణా తల్లుల్ని చూస్తినట్లనిపిస్తుంది. మన ఊరు దాటినా మనబడిని దాటొద్దని, మనభాషని, తెలుగు వెలుగుల్ని, నుడికారాల్ని వదిలిపెట్టొద్దని “మనబడి”ని మొదలుపెట్టింది TASA. వారమంతా స్కూల్స్ కి వెళ్ళే పిల్లల్ని వారాంతంలో బడికితీసుకొస్తుంది, తెలుగు నేర్పిస్తుంది. ఇక్కడి పిల్లలు ఇంకా తెలుగులో స్పష్టంగా అమ్మమ్మ తాతయ్యలతో మాట్లాడు తున్నారంటే, తెలుగు భాషని మరచిపోలేదంటే దానివెనుక TASA అవిశ్రాంత కృషి ఉంది. ఎన్ని చేసినా, ఎంత దూరం నడిచినా ఇదంతా కేవలం మొదలు మాత్రమే, చేయాల్సింది ఇంకా చాలాఉంది, ఈ దారిలో వేలమైళ్ల ప్రయాణానికి TASA ప్రమాణం చేస్తుంది. ఇప్పుడు TASA పచ్చని చెట్టు మీద ప్రవాస పక్షులు వాలి సేద తీర్చుకుంటున్నాయి.

బాల్యం విద్యాలయం

జగ్గయ్య. జి, 98495 25802

నా కు ఈ రోజు అర్థమవుతుంది
గొప్ప పాఠశాల ఏదని
నేడు తెలిసింది
ప్రముఖ విశ్వవిద్యాలయం ఏమిటో!

తెలియలేదు అమ్మ కొంగు చాటునున్నపుడు
అనుబంధానికన్న మించిన
రక్షా కవచం లేదని!

నాన్న వేలు పట్టుక నడిపించినపుడు
అనుకోలేదు

తాను జీవిత గమ్యం వైపు నడిపిస్తున్నాడని!

భుజాన ఎక్కించుకున్నపుడు
తెలియలేదు

నేను ఉన్నత స్థితికి ఎదగాలని
నాన్న కోరికని!

అమ్మ నా జుట్టు నిమిరినపుడు

నా మానసిక ఒత్తిడంతా

మటుమాయం అయ్యేది

ఇప్పటికీ తెలియదు ఏమి మహత్తో!

అమ్మ గోరు ముద్దలో

అమృతముండేది

నాన్న అడుగు ముద్రలో

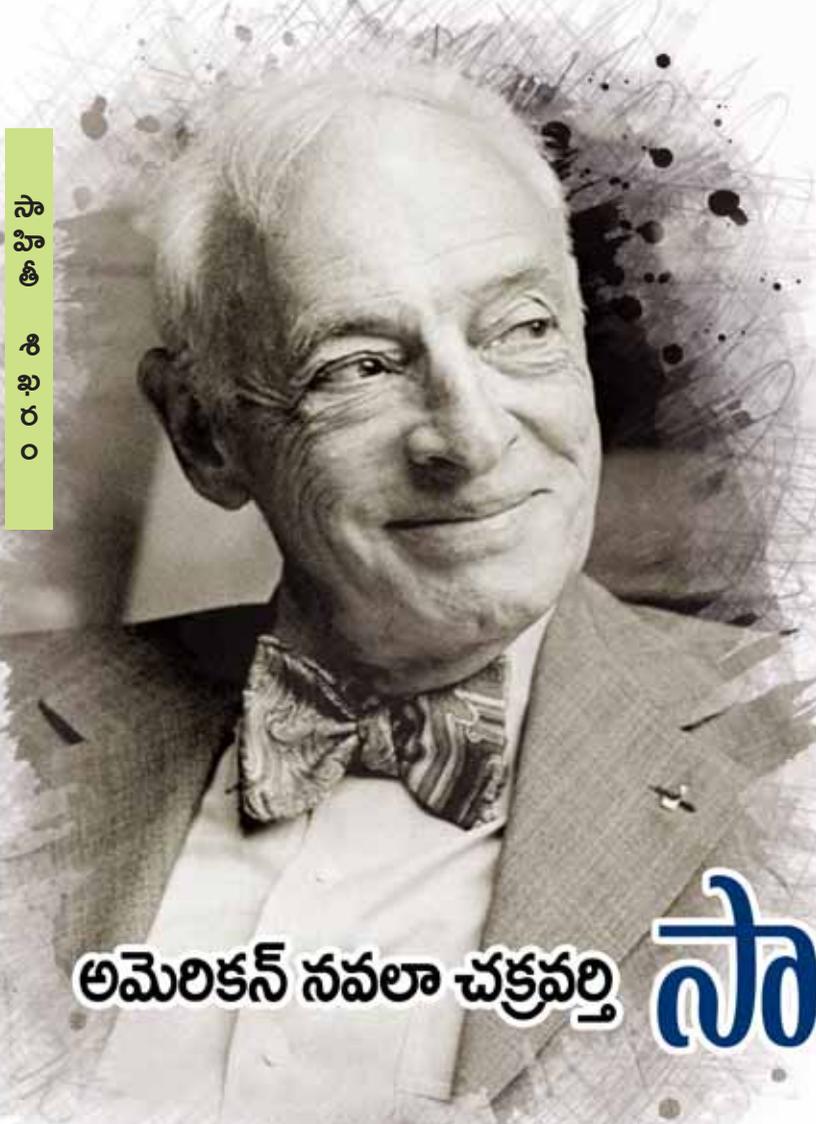
జీవిత గమనం కనిపించేది!

ఇప్పుడు అనిపిస్తుంది

బాల్యానికి మించిన

విద్యాలయం లేదని

అమ్మా నాన్నలే మొదటి గురువులని!

సాల్ బెలో సాహిత్యాన్ని ఎన్నో పురస్కారాలు వరించాయి. వాటిలో జాతీయ పుస్తక పురస్కారం అడ్వెంచర్స్ ఆఫ్ అగ్గీ మార్ట్, హెర్జోగ్, మరియు మిస్టర్ సామ్మర్స్ ప్లానెట్ (1954, 1965, 1971) పులిట్జర్ బహుమతి, సాహిత్యానికి నోబెల్ బహుమతి (1976), నేషనల్ మెడల్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ (1988) మొదలైనవి ప్రముఖమైనవి.

అమెరికన్ నవలా చక్రవర్తి సాల్ బెలో

కెనడియన్-అమెరికన్ రచయిత సాల్ బెలో 1915 జూన్ 10న కెనడాలోని క్యూబెక్ లోని లాచైన్ లో జన్మించాడు. ఆయన తల్లిదండ్రులు అబ్రహం మరియు లెస్సా "లిజా" బెలోస్. ఆయన ప్రతిష్టాత్మక పులిట్జర్ మరియు 1976 నోబెల్ సాహిత్య బహుమతి గ్రహీత. ఆయన చికాగో విశ్వవిద్యాలయం, నార్త్ వెస్టర్న్ విశ్వవిద్యాలయం, విస్కాన్సిన్ విశ్వవిద్యాలయాలలో విద్యాభ్యాసం పూర్తి చేశాడు. అతను మానవ శాస్త్రం మరియు సామాజిక శాస్త్రంలో డిగ్రీలను అభ్యసించాడు, అవి అతని రచనలలో ప్రస్ఫుటంగా ప్రతిబింబించాయి. ఆయన సాహిత్యాన్ని ఎన్నో పురస్కారాలు వరించాయి. వాటిలో జాతీయ పుస్తక పురస్కారం అడ్వెంచర్స్ ఆఫ్ అగ్గీ మార్ట్, హెర్జోగ్, మరియు మిస్టర్ సామ్మర్స్ ప్లానెట్ (1954, 1965, 1971), పులిట్జర్ బహుమతి, సాహిత్యానికి నోబెల్ బహుమతి (1976), నేషనల్ మెడల్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ (1988) మొదలైనవి ప్రముఖమైనవి. అతను బెబెల్ పట్ట జీవితకాల ప్రేమను కలిగి ఉన్నాడు. అతను హీబ్రూ నేర్చుకొన్నాడు. షేక్స్పియర్ 19వ శతాబ్దపు రష్యన్ నవలా రచయితలను కూడా అభిమానించాడు. హంబోల్ట్ బహుమతి అనే నవలను ఆయన 1975లో వ్రాసారు. 1976 పులిట్జర్ బహుమతిని సాల్ బెలో

గెలుచుకున్న నవల ఇది. అంతేకాదు అదే సంవత్సరం అతనికి సాహిత్యంలో నోబెల్ బహుమతి సంపాదించడంలో ఈ నవల కీలకమైనది. 1980 నించి 1989 వరకు బెలోకు చాలా గొప్ప దశాబ్దం. డీన్ డిసెంబర్ (1982), హార్ట్ బ్రేక్ యొక్క మరింత డై (1987), ఒక దొంగతనం (1989), మరియు బెల్లరోసా కలెక్షన్ (1989) అనే నాలుగు గొప్ప నవలలు ఆ కాలంలో రాశారు. 1990 దశాబ్దంలో అతను ఒక నవల మాత్రమే రాశాడు, "అసలైనది (1997)". రావెల్పాయిన్ (2000) అనే నవల 2000 సంవత్సరంలో, తన 85 సంవత్సరాల వయస్సులో బెలో తన చివరి నవలగా ప్రచురించాడు. అతని మొదటి నవల డాంగ్లింగ్ మ్యాన్ (1944) నుండి రావెల్పాయిన్ (2000) వరకు బెలో కథానాయకుల శ్రేణిని సృష్టించాడు. బెలో యొక్క కల్పన ఆత్మకథ అంశాలతో నిండి ఉంది, ఎందుకంటే అతని ప్రధాన సాత్రలు అతనితో పోలికను కలిగి ఉన్నాయి. అతను తన కెరీర్ ప్రారంభం నుండి విమర్శకుల ప్రశంసలు పొందిన రచయిత. ఆయన మసాచుసెట్స్ లోని బ్రాక్లైన్ లో 2005 ఏప్రిల్ 5న మరణించాడు.

‘ఘర్షణ’ కథల సంపుటి సమాజానికి ప్రతిబింబం

సామాజికీకరణ పొందిన కథల సంపుటి...

కట్టెకోల విద్యుల్లత
63028 05571

సమకాలీన తెలుగు సాహిత్యంలో పేరెన్నికగన్న రచయిత్రి డాక్టర్ కొండపల్లి నీహారిణి, కవితా సంపుటాలు, వ్యాస సంపుటాలు, జీవితచరిత్రలు, యాత్రా సాహిత్యం, కథా సంపుటాలు ఇలా ఈ రచయిత్రి తెలుగు సాహిత్యంలోని అన్ని ప్రక్రియల్లో తనదైన ముద్ర వేశారు.

ప్రముఖ తెలుగు రచయిత్రి డాక్టర్ కొండపల్లి నీహారిణి కలం నుండి జాలువారిన గొప్ప సాహిత్య నిధి “ఘర్షణ” కథల సంపుటి. ఈ సంపుటికి పేరు కూడా రచయిత్రి ఎంత ఆలోచించి పెట్టారో అనిపించింది. ప్రతి కథలోనూ, ప్రతి పాత్రలోనూ కూడా మనకు మానవ జీవితంలో నిత్యం ఉండే ఘర్షణ కనిపిస్తుంది. ఆ ఘర్షణ నుండి పుట్టిన కొత్త భావాలు కనిపిస్తాయి.

ఒక్కొక్క కథలో ఒక్కో విధంగా వైవిధ్యమైన నేపథ్యాలు ఉన్నాయి. మనదైన తెలంగాణ గ్రామీణ జీవన సౌందర్యం నుంచి మొదలుకొని అమెరికాలో ఉండే మన తెలుగువారి జీవితం వరకు రకరకాల నేపథ్యాల కథలు ఉన్నా, ప్రతి కథలో అంతర్లీనంగా రచయిత్రికి మనిషి పట్ల, మానవత్వం పట్ల ఉన్న అన్యజన్మైన ప్రేమ ప్రస్ఫుటమవుతుంది.

ప్రాంతాల వేరైనా మనుషులంతా ఒకటే. మంచితనం అనే సుగంధం మనలో నింపుకుంటే మన చుట్టూ సమాజంలో

ఎంతో అందాన్ని ఆనందాన్ని తీలకించ వచ్చు అని రచయిత్రి చెబుతున్నట్లు అనిపించింది తన కథల ద్వారా.

ఘర్షణ అన్న ఈ కథా సంపుటిలో 19 కథలు ఉన్నాయి. 20 సంవత్సరాలు ఉపాధ్యాయురాలిగా పిల్లలకు పాఠాలు బోధించిన అనుభవం వల్ల రచయిత్రి ఈ కథల ద్వారా పాఠకులకు జీవిత పాఠాలు అందించారు అనిపిస్తుంది.

మొదటి కథ ‘అలసిన ఊసులు’తో మనల్ని చక్కని తెలంగాణ పల్లె జీవితం, అందులో ప్రేమతో నిండి ఉండే కుటుంబం, ఒకరికి ఒకరుగా ఉన్నారు అనిపించే ఇరుగుపొరుగు ఇలా

ప్రశాంతమైన వాతావరణంలో పెరిగిన ఒక పల్లెపడమ. అవసరమైన సమయంలో జీవితంలో ఎంతో ధైర్యంగా నిలబడగలిగి ఒడిదుడుకులతో ఉన్న తన జీవితాన్ని ఎలా నిలబెట్టుకుందో చాలా హృద్యంగా చిత్రించారు రచయిత్రి. పురుషాహంకారంతో భార్య పట్ల అనుచితంగా ప్రవర్తించిన భర్తలో పరిస్థితులు, సత్సాంగత్యం తెచ్చిన మార్పు కళ్ళకు కడుతుంది ఈ కథలో.

ఈ అలసిన ఊసులు, దండన రెండూ కథలు కూడా మనిషి తాను చేసిన తప్పులకు ఎప్పుడో మరణించిన తర్వాత కాదు, ఇక్కడే ఈ జీవితంలోనే దాని ఫలితాన్ని, శిక్షని పొందుతారు తస్మాత్ జాగ్రత్త అని మనల్ని హెచ్చరిస్తున్నట్లుగా అనిపిస్తుంది.

ఇక ఘర్షణ కథ గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోవాలి. నేడు సమాజంలో ప్రతి ఇంట్లో జరుగుతున్నదే ఈ కథలో ఉంది. నేడున్న ఆర్థిక అవసరాల దృష్ట్యా ఆడ మగ ఇద్దరూ పనికి వెళ్ళాలి, తప్పదు. అలా వెళ్ళినప్పుడు ఇంట్లో ఉన్న ఆడపిల్లకు రక్షణ ఎలా? అందుకు చాలా చక్కని మార్గం చూపారు రచయిత్రి. ఆ పిల్లకే మంచి, చెడు నేర్పించాలి. తల్లిదండ్రుల బాధ్యత అది. స్నేహమో చుట్టరికమో అడ్డుపెట్టుకుని వచ్చే ఎవరైనా, వాళ్ల ప్రవర్తనలో, స్పృహలో ఏదైనా తేడా ఉంటే

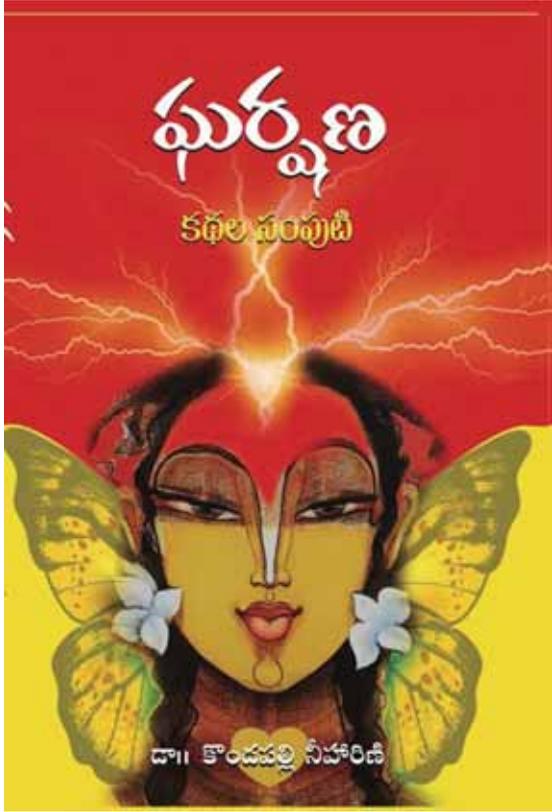
దాన్ని తెలుసుకుని వారిని దూరంగా ఉంచటం ఎంత ఆవశ్యకమో అడపిల్లను కన్న తల్లిదండ్రులు అందరికీ తెలుపుతుంది ఈ కథ. చాలా అంటే చాలా బాగుంది.

కొత్త చూపు కథలో ఆడవారికి రుతు సమయంలో దొరకవలసిన విశ్రాంతి కోసం అవసరమైతే స్త్రీలంతా యుద్ధం చేయడానికి సిద్ధం కావాలి అని చెప్పిన రచయిత్రి, ఈ కథా సంపుటిలోని చాలా కథలలో స్త్రీలలో ఉండే పోరాటపటిమను గూర్చి చర్చించారు.

ఓంటరి మేఘం కథ ద్వారా రచయిత్రి నేడు పారిశ్రామికీకరణ వల్ల దెబ్బ తింటున్న రైతులు, కుటీర పరిశ్రమలు ఆరిపోతున్న కమ్మరి కొలిమిలా ఉన్న విధానాన్ని మనసుకు హత్తుకునేలా చిత్రించారు.

పాత బతుకులు -కొత్త పాఠాలు కథ అనలేము, అది నేటి మన జీవితం. అవసరార్థం కొందరు, పనిగట్టుకుని కొందరు జీవిస్తున్న ఓంటరి జీవితం మనిషికి ఎంత నరకమో చూపిస్తుంది ఈ

ఎర్ర జీరలు కథ ఈ కాలంలో విస్తరిస్తున్న టెక్నాలజీ సెల్యూన్ ఉపయోగం యువతను పెడతొవ పట్టించడం గురించి చెప్పుంది. అయితే అటువంటి సమయంలో తల్లి పెద్దలు వారితో కలిసినా ఉండ వలసిన ఆవశ్యకతను నొక్కి చెప్పింది ఈ కథ .సత్యమ్మ పాత్ర ద్వారా నీహారిణి గారి కథలలోని ప్రత్యేకత అదే ఒక సమస్యను చర్చిస్తారు దానికి సమాధానాన్ని కూడా సూచిస్తారు కొన్నిసార్లు పాత్ర ద్వారా కొన్నిసార్లు రచయితలు తానే స్వయంగా చెబుతున్నారా అనిపించేలా!

కథ. ఉమ్మడి కుటుంబాలు నేడు అసాధ్యమైనా, కనీసం అత్తమామలతో సఖ్యతగా ఉంటూ పెద్దవారికి మనం, మనకు వాళ్ళు అండదండగా ఉంటే కుటుంబ జీవితం ఎంత అందంగా ఉంటుందో చెప్పుంది ఈ కథ.

తీరం చేరని కెరటం కథ గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోవాలి. సంపాదించే మగవాడు కేవలం తనవలనే కుటుంబం నడుస్తుందని గర్వించడం అతి సహజం. అయితే ఆ సంపాదనని ఒక పద్ధతిలో, ప్లానింగ్ తో ఖర్చు పెడుతూ, కుటుంబ భవిష్యత్తు కోసం కొంత దాస్తూ, సమర్థవంతంగా నడిపే ఇల్లాలి అవసరం, గొప్పతనం ఆమె ఉన్నప్పుడు గుర్తించకపోయినా, ఆమె లేని క్షణంలో ఆమె ప్రాముఖ్యత ఎంతో భర్తకు తేటతెల్లమవుతుంది ఈ కథలో.

నీహారిణి ప్రతి కథలో స్త్రీల సమస్యలు వారి మనోనేదన అంతర్లీనంగా చర్చించ బడ్డాయి. అలాగే మన సంస్కృతి సాంప్రదాయాలపై ఆవిడకు ఉన్న అపారమైన జ్ఞానం కట్టిపడేస్తుంది.

ఈ సంకలనానికి ఉన్న ప్రత్యేకత ఏమిటంటే వివిధ పాత్రలు వాటి స్థాయిని బట్టి ప్రదర్శించే పోరాటపటిమ. నిత్యజీవిత సంఘర్షణలో ఆ పాత్రలు చూపించిన పరిణతి మనకు మార్గదర్శకత్వం చేస్తుంది.

తొక్కులాట కథలో మగవారిచే మోసగింపబడి, అభాగ్యులై, కొన్ని సందర్భాల్లో పిచ్చివారిగా కూడా మారిపోయినా, అటువంటి స్త్రీల పట్ల కూడా జాలి చూపని ఈ లోకపు కర్మశత్యం భయపెడుతుంది.

ఈ కథలు చదివేటప్పుడు ఒక రచయిత్రి (రచయిత) యొక్క సామాజిక బాధ్యత ప్రస్ఫుటంగా ప్రతి కథలో తొంగి చూసినట్లు అనిపించింది.

మమత విరిసిన వేళ, పాలాల్లు, నువ్వు అట్లా అన్నావని, కథలలో రచయిత్రి స్త్రీవాదం స్పష్టంగా

కనిపిస్తుంది. ఈ కథలు విభిన్న కోణాల్లో స్త్రీ సమస్యల్ని, వాటికి సమాధానాల్ని సూచిస్తున్నట్లు ఉన్నాయి. మహిళల సమస్యల్ని మరో మహిళ మాత్రమే పూర్తిగా అర్థం చేసుకుని దానిని పరిష్కరించడానికి అవసరమైన తెగింపు చూపగలదు అనే విషయం పాలాల్లు కథలో సత్తెమ్మ పాత్ర ద్వారా స్త్రీ లోకానికి మార్గదర్శకం చేయించారు రచయిత్రి. ఇలా దాదాపు అన్ని కథల్లో కూడా మనకు ఏదో ఒక రూపంలో జీవితపాఠాలు రంగరించి రాసిన నీహారిణికి జోహార్ చెప్పకుండా ఉండలేం.

తెలుగు భాషపై, ప్రత్యేకించి మనదైన సౌభగులున్న తెలంగాణ యాసపై నీహారిణి ఉన్న పట్టు ప్రతి వాక్యంలో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. అలాగే ప్రతి కథలో ఏదో ఒక సందర్భంలో రచయిత్రి తన భావాన్ని కుండబద్దలు కొట్టినట్లు వెల్లడించడం చాలా బాగుంది. సంభాషణల కన్నా నెరేషన్ లేదా చర్చ పద్ధతిలోనే ఎక్కువగా కథలు సాగడం వల్ల ఇది చాలా సులువుగా చేయగలిగారు

రచయిత్రి.

ఎర్ర జీరలు కథ ఈ కాలంలో విస్తరిస్తున్న టెక్నాలజీ సెల్ఫోన్ ఉపయోగం యువతను పెడతొవ పట్టించడం గురించి చెప్తుంది. అయితే అటువంటి సమయంలో తల్లి పెద్దలు వారితో కఠినంగా ఉండవలసిన ఆవశ్యకతను నొక్కి చెప్పింది ఈ కథ. సత్యమ్మ పాత్ర ద్వారా నీహారిణి కథలోని ప్రత్యేకత అదే ఒక సమస్యను చర్చిస్తారు. దానికి సమాధానాన్ని కూడా సూచిస్తారు. కొన్నిసార్లు పాత్ర ద్వారా కొన్నిసార్లు రచయితలు తానే స్వయంగా చెబుతున్నారా అనిపించేలా!

‘స్వేచ్ఛాపంజరం’ విరోధాభాసలో ఉన్న ఈ టైటిల్, కథ కూడా చాలా బాగున్నాయి. స్వేచ్ఛా జీవీ అయిన మనిషికి, అదే సమయంలో తనది అయిన బంధాలు బంధనాలు ఎందుకు అవసరమో, అవి లేని మనిషి ఎలా సంతోషంగా ఉండలేడు అనే విషయాన్ని చర్చించారు రచయిత్రి.

అమెరికాలో మన వారి జీవన శైలిని ప్రయాణంలో పదనిసలు, ఆకాశం అంచుల్లో కథలలో చాలా చక్కగా, కళ్ళకు కట్టినట్లు చూపించారు రచయిత్రి. మనిషి అతి సులువుగా ఇతరుల గురించి ఒక జడ్జిమెంట్ కు వచ్చేయడం తప్పు అని, అతి దగ్గరగా ఒక విషయాన్ని చూసినవారే దాని గురించి సరైన అవగాహన కల్పించగలరని చెప్పారు రచయిత్రి ఆకాశపు అంచుల్లో కథ ద్వారా.

ఏ దేశం, ఏ ప్రాంతం అనేది కాక మంచి, చెడు అనేవి మనుషులను బట్టి ఉంటుంది అని స్పష్టం చేశారు ఆవిడ.

ఇప్పటికే తెలుగు సాహిత్యంలో మంచి కవయిత్రిగా, విమర్శకురాలిగా, రచయిత్రిగా ఎంతో పేరు ప్రఖ్యాతులు అందుకున్న డాక్టర్ కొండపల్లి నీహారిణి “ఘర్షణ” కథా సంపుటి తెలుగు సాహిత్యాన్ని ఇష్టపడే వారికి మరియు ఆలోచించేసే కథలను మెచ్చుకునే ఎవరికైనా ఖచ్చితంగా నచ్చుతుంది. మీ

లైబ్రరీలో తప్పక చేర్చవలసిన ఒక పుస్తకంగా నేను దీనిని భావిస్తున్నాను.

భారతీయ, ముఖ్యంగా తెలంగాణ గ్రామీణ జీవన సౌందర్యం, స్త్రీ జీవితంలోని వివిధ ఘర్షణలు ఎంతో హృద్యంగా ఆవిష్కరించిన సుసంపన్నమైన కథనాలతో, నైపుణ్యంతో కూడిన కథనంతో నీహారిణి వెలువరించిన ‘ఘర్షణ’ కథా సంపుటి తెలుగు సాహిత్యం పాఠకుల ఆత్మలను స్పృశిస్తుంది అనే నమ్మకాన్ని మరింత బలపరిచింది.

ఐదు వందలకు పైగా కవితలు రాసి ఔరొ అనిపించుకున్న కొండపల్లి నీహారిణి ఇంతకు మునుపు “రాచిప్ప” కథల సంపుటి వెలువరించారు. అది పాఠకుల మన్నన, ఆదరణ పొందింది.

అలాగే, ఇంకా పరిణతితో నీహారిణికి ఈ కథా సంపుటి ‘ఘర్షణ’ పాఠకులపై తనదైన ముద్ర వేస్తుంది అనడంలో అతిశయోక్తి లేదు.

రచయితలకు సూచనలు

- ✓ సమీక్ష కోసం పుస్తకాలు పంపేవారు విధిగా రెండు కాపీలు పంపాలి.
- ✓ పత్రిక కోసం రచనలు పంపించే వారు యునికోడ్లో ఉంటే ఓపెన్ ఫైల్ మరియు పిడిఎఫ్లో మెయిల్ చేయండి.
- ✓ మా పత్రికకు రచనలు పంపినవారు ఇక్కడ అచ్చయ్యాకనే ఫేస్ బుక్లో బ్లాగ్లో పెట్టండి.
- ✓ ప్రతి రచనకు ఇది ఎక్కడా ప్రచురణ కాలేదని, ఏ బ్లాగ్లో పోస్ట్ చేయలేదని, ప్రచురణ ప్రసారం కోసం ఎవరికీ పంపి ఉండలేదని హామీ పత్రం జత చేయండి.
- ✓ పత్రికలో ఒక కథ లేదా వ్యాసానికి నాలుగు పేజీలు మాత్రమే అవకాశం ఉంటుంది. ఈ లెక్కన పదమూడు వందల పదాలకు మించకుండా వ్యాసం, కథ పంపించండి.
- ✓ కవితలు 15 పదాలకు మించకుండా పంపించండి.
- ✓ వ్యాసాలు, కథలు, కవితలు ఏవైనా పోస్ట్లో కూడా ఈ క్రింది చిరునామాకు లేదా ఇ-మెయిల్కు పంపవచ్చు.
- ✓ ప్రచురణకు స్వీకరించిన రచనల్ని పత్రికనుగుణంగా మార్పు చేసుకునే హక్కు సంపాదకవర్గం కలిగి ఉంటుంది.

తెలంగాణ జాగృతి

పాశం అమృతరాం రెసిడెన్సీ, ఇ.నెం. 1-2-234/13/46/4, 3వ అంతస్తు, ఎన్.టి.ఆర్. స్టేడియం దగ్గర, అరవింద్ నగర్, దోమలగూడ, హైదరాబాద్ - 500 029. తెలంగాణ. E-mail : editor@thangedu.co.in

ఇంటిదుఃఖం

కొండి మల్లారెడ్డి, 96521 99182

మనిషి

వెళ్ళిపోయిన ఇల్లెట్లుంటది
కొనగోటతాకినా
దుఃఖం తన్నుకొస్తుంటది

తడిలేనిగోడలు
మానం పాటిస్తయి
అలికిడిలేని అరుగులు
నిర్వేదం ప్రకటిస్తయి

మండని పొయ్యిలోంచి
పొగిలిపొగిలి వస్తున్నపొగ
కండ్లు నులుముతుంటది
కుండలో బియ్యం ఉడుకుతున్నట్టే
గుండెలో దిగులు
తుకపెకలాడుతుంటది

చెట్టంతమనిషి
ఎత్తైతో బోధపడలేదు
కూలిసోయాకే తెలిసింది
ఖాళీతనమంటే ఏమిటో

ప్రాణదీపం
మలిగిపోయిన లలాటం
పచ్చదనం కోల్పోయిన పంటపొలం
తాడుతెగిపోయినంక
లోపల జీవకళ ఎక్కడుంటది

జీవితం ఎంత కారిన్యం
తొక్కుడుబండకున్నంత వోపిక
బతుకు ఎంత ప్రేమాన్వితం
చెలిమె తవ్వుతున్నకొద్దీ నీళ్ళు

ఎంతసేపు
ఏనాక్యానికైనా
ఎక్కడోవొకచోట ముగింపుపలికేదే

ఇంటిదుఃఖాన్నితీర్చడం ఎవరితరం
గుండెబరువుల్ని దించుకొని
తలా ఇంతపంచుకోవాలి

అనుమానంతీరక
ఆత్మ తొక్కులాడుతుంటది
ఆసతికి సంపతికి
అందరం కలిసేవుంటమని
వోదార్చునిన్నాలి

తెలుగు నాటకరంగ వెలుగు దీపం... కోదాటి లక్షి నరసింహారావు

నాటకరంగ దారిదీప ధారి....

శీలం భద్రయ్య
98858 38288

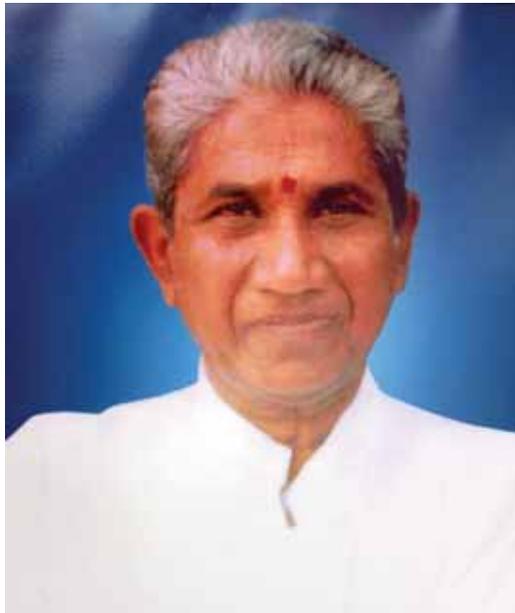
క్రిశీ|| కోదాటి లక్షి నరసింహారావు (కె.యల్.) నల్లగొండ జిల్లా, మునగాల మండలం, రేపాల గ్రామంలో 23 అక్టోబరు 1924లో జన్మించారు. మెట్రిక్యులేషన్ వరకు చదువుకున్నారు. వీరికి ఇద్దరు సోదరులు ఒక సోదరి. సోదరులు సుధాకర్ రావు గద్య నాటకాల్లో హీరోగా నటించారు. మరొక సోదరుడు సీతారామరాజు భరతనాట్య కళాకారుడు. రేడియో ఆర్టిస్టుగా ఆకాశవాణిలో ఉద్యోగం చేస్తూ సామాజిక చైతన్యభరిత అంశాలపై రేడియోలో అనేక కార్యక్రమాలు చేబట్టారు.

కె.యల్. నరసింహారావు తెలంగాణ తొలితరం నాటక రచయిత. తెలంగాణ తొలి మాండలిక నాటక రచయిత. ఆయన స్వయంగా నటుడు, దర్శకుడు, రేడియో ఆర్టిస్టు, జర్నలిస్టు. గ్రామంలో పోస్ట్మాన్ గా మరియు కరణంగా బాధ్యతలను నిర్వర్తించారు. 200 ఎకరాలుగల పెద్దరైతు కుటుంబంలో పుట్టినప్పటికీ పరగణా జమిందారు పీడనకు, వెట్టికి వ్యతిరేకంగా నాటకాన్ని ప్రదర్శించి, ఉద్యమించిన ప్రజా ఉద్యమకారుడు. సామాజిక సంస్కర్త, తమ యావదాస్థిని కళారంగానికి ధారాదత్తం చేసిన సామాజిక ప్రయోజన శీలి.

ప్రయోగశీలి.

కె.యల్. నరసింహారావు దాదాపుగా యాభైకి పైగా నాటకాలను రచించారు. వీటిని 'గ్రామ వెలుగు నాట్యమండలి' ప్రదర్శించింది. వారు 1946వ సంవత్సరంలో రేపాల గ్రామంలో మిత్రులతో కలిసి "గ్రామ వెలుగు నాట్య మండలి"ని స్థాపించాడు.

కె.యల్ నరసింహారావు మొదట కమ్యూనిస్ట్ ప్రభావానికి ఆకర్షితుడై వెట్టిచాకిరీని నిరసిస్తూ 1945లో "విప్లవ చరిత్రము" అనే నాటకం రాశాడు. ఆ నాటకం ద్వారా ప్రేరణ పొందిన ప్రజలు

అనేకంగా ఆ వెట్టినుండి బయటపడడానికి ఉద్యమించి విజయవంతం అయ్యారు. దాంతో ఆయనకు నాటక ప్రక్రియ గొప్పదనం అవగతమయ్యింది. నాటి గ్రామీణ జనాభా అధికంగా నిరక్ష రాస్యులుగా ఉన్నారు. ఆ రోజుల్లో చదువుకున్న వాళ్లలో చైతన్యాన్ని తేవడానికి గ్రంథాలయోద్యమం తోడ్పడితే, నిరక్షరాస్యులకు నాటకం ఉపయోగ పడుతుందనే వాస్తవాన్ని గ్రహించాడు. నిజాం నిరంకుశ పాలన నుండి ప్రజలు విముక్తిచెంది భారత యూనియన్ లో విలీనం కావాలని 'తెలంగాణ రైతాంగ సాయుధ పోరాటం' నాటకాన్ని రాశారు. ఆ కాలంలో సంఘం యొక్క హింసా ప్రవృత్తి హద్దు మీరింది. దానిని ఖండిస్తూ, జనతా కళామండలి, సూర్యాపేట వారి ఆధ్వర్యంలో "గలుపు నీదే" (1946) నాటకాన్ని రాశారు. దీనిని తెలంగాణ ప్రాంతమంతటా ప్రదర్శించి ప్రజల మన్నలను పొందడంతో పాటు, నాటి జనరల్ జెయన్. చౌదరి చేతుల మీదుగా అవార్డును స్వీకరించారు. ఆ రోజుల్లో ఈ నాటకం దాదాపుగా వెయ్యికి పైగా ప్రదర్శనలు జరిగిందంటే అది మామూలు విషయం కాదు. అదే సమయంలో తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో

ఆత్మీయులు హత్య గావించబడడం వారిని తీవ్రంగా కలచివేసింది. హింసకు వ్యతిరేకంగా అహింసను కోరుకునే గాంధేయవాదిగా ఆ సంఘటన అతన్ని మార్చింది. ఆ తరువాత గాంధేయవాదం గొప్పదనంపై “ఆదర్శ లోకాలు” అనే నాటకాన్ని రాశారు. గాంధేయ అహింసా వాదాన్ని ఊరూరా ప్రదర్శింపజేశారు. అందుకే ప్రజలు వీరిని ‘తెలంగాణ నాటకాల గాంధీ’ అని పిలుచుకుంటారు.

కె.యల్ నరసింహారావులో దేశభక్తి, గ్రామభక్తి రెండూ అధికంగానే ఉన్నాయి. చైనా దురాక్రమణ నేపథ్యంలో కె.యల్ రాసిన “అగ్ని పరీక్ష” నాటకాన్ని మాజీ ప్రధాన మంత్రి పివి నరసింహారావు రేపాల గ్రామానికి వచ్చి, ప్రేక్షకుల మధ్య నేలమీద కూర్చొని తిలకించారు. నాగార్జున సాగర్ బహుళార్థ సాధక ప్రాజెక్టును నెహ్రూ ‘ఆధునిక దేవాలయం’ అన్నారు. ఆ మాట ప్రేరణగా “కొత్త గుడి” (1957) అనే నాటకాన్ని రాసి ప్రదర్శించారు. కె.యల్ ఏది రాసినా బాధ్యతగల రచనలే రాశారు. కె.యల్ నరసింహారావు హింసకు వ్యతిరేకి. శాంతికాముకుడు. నాటి ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నక్సలీజం సమస్య చాలా తీవ్రంగా ఉండేది. నాటి ఆంధ్రప్రదేశ్ డిజిపి హెచ్.జే దొర కోరిక కె.యల్ నరసింహారావు రాసిన “భారత నాటకం” తెలంగాణ రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ప్రదర్శించబడి ప్రజలచే ఆదరణ

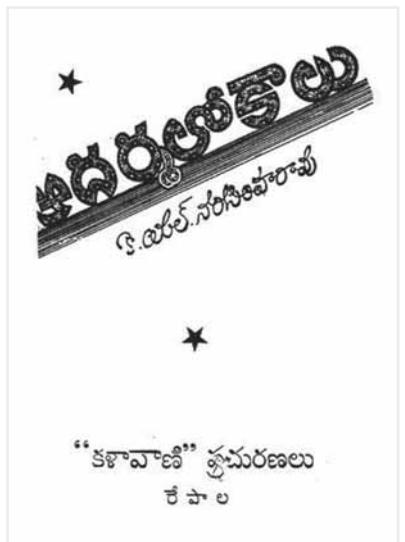
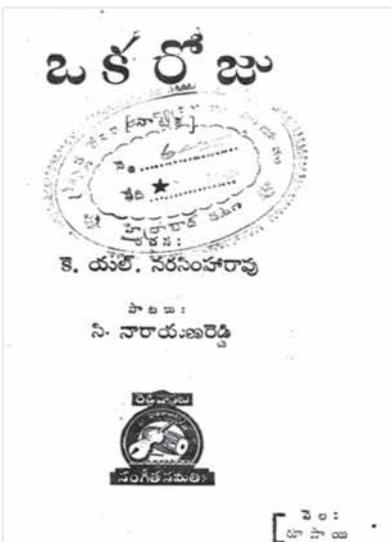
పొందింది. నక్సలీజం సమస్య తీవ్రత తగ్గించడంలో ఆ నాటకం తోడ్పడింది. “పాప ఫలం” అనేది పాకిస్తాన్ యుద్ధ పరిస్థితిని వివరించే నాటకం. అంతేకాకుండా ఆ రోజుల్లో

కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పథకాలను నిరక్షరాస్యుల దగ్గరికి చేర్చడానికి కె.యల్ నాటకాలు ఒక సాధనంగా ఉపయోగపడేవి. బ్యాంకుల జాతీయీకరణను సమర్థిస్తూ “ప్రజాధనం” నాటకం, భూసంస్కరణల ఆవశ్యకతపై ‘దీపాన్ని వెలిగించు, చీకటిని తీట్టుకు’, కుటుంబ సంక్షేమ పథకాల ఆవశ్యకతపై ‘అక్బర్ వంటివి ప్రదర్శించారు. సామాజిక సమస్యలు ప్రధానంగా వారి నాటక రచన, ప్రదర్శన ఉండేది. అధికారుల అవినీతి, లంచగొండితనం నేపథ్యంలో వచ్చిన ప్రఖ్యాత నాటకం “కొడిగడుతున్న దీపాలు”. ఈ నాటకంలో వారు స్వయంగా కుటుంబ పెద్ద పాత్రను పోషించి ప్రజల మన్నన పొందారు. దేశ ప్రణాళికలు వాటి ఔన్నత్యాన్ని వివరిస్తూ “అడుగు జాడలు”(1956), మనిషి నాశనానికి స్వార్థమే కారణభూతమని “స్వార్థం, అభాగ్యులు” అనే నాటకం రాశాడు. ఇలా ఆయన రాసిన ఏ నాటికైనా సమాజానికి ఉపయోగపడేదిగా ఉండేది. గ్రామ వెలుగు నాట్యమండలి ఎక్కువగా సాంఘిక గద్య నాటకాలకు ప్రాధాన్యతను ఇచ్చేది. అయినా బాలనాగమ్మ వంటి

పద్య నాటకాలను సైతం ప్రదర్శించింది.

కె.యల్. పత్రికారంగంలో కూడా ప్రవేశం ఉంది. మంచి వ్యాసకర్త. ఆరోజుల్లో ‘ప్రగతి, ప్రజావాణి’ పత్రికలకు మాజీ ప్రధాని పివి నరసింహారావు సంపాదకుడుగా పనిజేసేవారు. కె.యల్ ప్రతిభను గుర్తించిన పివి ఆయనకు సహ సంపాదక బాధ్యతలను అప్పగించగా, కె.యల్. సమర్థంగా పాత్రను పోషించారు. ఆ పత్రికలో కె.యల్. ‘భవదీయుడు’, ‘కొలను కలం’ అనే పేర్లతో అనేక వ్యాసాలను రాశారు. గోరా శాస్త్రి సంపాదకత్వంలో వెలువడే తెలుగు స్వతంత్ర్య పత్రికలో కె.యల్. రాసిన “తెలంగాణ తీరు తెన్నులు” వ్యాసాలను ధారావాహికగా ప్రచురించారు. ఇది ఆయన తొలి రచన. ఈ వ్యాసాలను అక్షరాస్యులను చైతన్యపరిచాయి. నిరక్షరాస్యులను జాగృతం చేయడానికి పల్లె ప్రజాసేవకాన్ని ఉత్తేజం చేయడానికి ఆనాటి సామాజిక దురాచారాలను అరికట్టడానికి, సంఘ సంస్కరణ, దేశాభివృద్ధి, ప్రభుత్వ సంక్షేమ ఫలాలు కింది స్థాయికి అందడానికి నాటకం సరైన ప్రక్రియని కె.యల్ భావించాడు. అందుకే ఆయన నాటక రచనకే మొగ్గు చూపాడు.

రేపాల గ్రామాభివృద్ధికి ఆకాశవాణి రేడియోలో ఉద్యోగం మానుకొని కృషిచేశాడు. రేపాల గ్రామంలో లక్షల్లో నరసింహ స్వామి జాతర సందర్భంగా

అక్కడ ప్రతియేటా నాటక ప్రదర్శనలతో పాటుగా, వైజ్ఞానిక ప్రదర్శనలను నిర్వహించేవారు. ఈ కార్యక్రమాలకు సినినటులు అక్కినేని నాగేశ్వరరావు, నాగ భూషణం, గుమ్మడి, ఆదుర్తి సుబ్బారావు, ఎ.ఆర్ కృష్ణ లాంటి సినీ దిగ్గజాలతో బాటు రాజకీయ దిగ్గజాలను సైతం రప్పించాడు. నాటక కళ ఆయన ఊపిరి, నాటకం ఆయన శ్వాస. నాటక కళ ప్రచారానికి స్వంత ఖర్చుతో అనేకపర్యాయాలు రాష్ట్ర స్థాయి, జిల్లా స్థాయి నాటక పోటీలను నిర్వహించాడు. వచ్చిన అతిథులకు, నటులకు సన్మానాలు, సత్కారాలు, పారితోషికాలను భరించడం సులువు కాదు. వచ్చిన వారందరికీ తన ఇంట్లోనే బస ఏర్పాటు చేసేవాడు. ఆతిథ్యం ఇచ్చేవాడు. తనకున్న రెండు వందల ఎకరాల ఆస్తిని ప్రజల కోసం, నాటక కళ కోసం వెచ్చించాడు. ఆయన నాటకం చూడడానికి వేలాదిగా జనం ఎడ్ల బండలు కట్టుకొని వచ్చి మరీ నాటకాన్ని చూసేవారని రేపాల గ్రామస్థులు ఇప్పటికీ కథలు కథలుగా చెబుతారు. ఆయన సంపాదించుకున్న విలువైన ఆస్తి అది. తెలుగు నాటక రచన, ప్రదర్శన గురించి మాట్లాడాల్సి వస్తే ఆయన తెలుగు వారి జనం గుండెల్లో ఎప్పటికీ కొడిగట్టని దీపమై, గట్టు దీపమై వెలుగుతాడు.

ఆ కాలంలో తెలంగాణ తెలుగు నాటక రంగ వికాసం ఉపాధి ప్రధానంగా, వ్యాపార ప్రధానంగా కాకుండా, అభిరుచి ప్రధానంగా, విలువల ప్రధానంగా జరిగిందని చెప్పుకోవచ్చు. తెలుగు నాటక రంగ అభివృద్ధి కోసం, కుటుంబాన్ని, వృత్తిని, విలువైన సమయాన్ని, జీవితాన్ని సర్వం వెచ్చించి సామాజిక చైతన్యానికి కృషి చేసినవారు ఎందరో ఉన్నారు. అలాంటి వారిలో రేపాల గ్రామానికే చెందిన మరొక పెద్ద రైతు కుమారుడు కొల్లు రామకోటయ్య. ఈయన కూడా ఆరోజుల్లో గ్రామవెలుగు నాట్యమండలి సభ్యుడే. ఈ సంస్థ ప్రదర్శించిన అనేక నాటకాలతో బాటు అఖిల భారతస్థాయిలో ఇచ్చిన ప్రదర్శనలలో వీరు కెయల్ గారి

ఆ కాలంలో తెలంగాణ తెలుగు నాటక రంగ వికాసం ఉపాధి ప్రధానంగా, వ్యాపార ప్రధానంగా కాకుండా, అభిరుచి ప్రధానంగా, విలువల ప్రధానంగా జరిగిందని చెప్పుకోవచ్చు. తెలుగు నాటక రంగ అభివృద్ధి కోసం, కుటుంబాన్ని, వృత్తిని, విలువైన సమయాన్ని, జీవితాన్ని సర్వం వెచ్చించి సామాజిక చైతన్యానికి కృషి చేసినవారు ఎందరో ఉన్నారు. అలాంటి వారిలో రేపాల గ్రామానికే చెందిన మరొక పెద్ద రైతు కుమారుడు కొల్లు రామకోటయ్య. ఈయన కూడా ఆరోజుల్లో గ్రామవెలుగు నాట్యమండలి సభ్యుడే.

వెంట ఎప్పుడూ ఉండి, ప్రతీ నాటక ప్రదర్శనకు అవసరమయ్యే రంగాలంకరణ, (ఎలక్ట్రీషియన్ పని) తెరల నిర్వహణ, ఆర్టిస్టుల మేకప్ మొదలు నాటక ప్రదర్శనకు కావలసిన వన్నీ సకాలంలో సమకూర్చి కేఎల్ కుడి భుజంగా, నాటక ప్రదర్శనకు వెన్ను దన్నుగా నిలిచేవాడు. ఈయన కూడా రంగాలంకరణతో పాటు హోర్నోనియం సంగీత వాయిద్య కారుడు, బుర్రకథల్లో ప్రధాన కథకుడిగా ఉండేవాడు.

కె.యల్. తెలుగు నాటకరంగ వికాసానికి తన జీవితాన్ని, యావదాస్తిని వ్యయం చేసిన చరితార్థుడు. అంతేకాకుండా జిల్లావ్యాప్తంగా పలు నాటక సంస్థలు ఏర్పాటు కావడానికి ప్రేరణ మరియు సహకారం అందించారు. నల్లగొండ జిల్లాలో కె.యల్. ప్రేరణగా పలు నాటక సంస్థలు ఏర్పాటయ్యాయి. ముఖ్యంగా దుగ్గి వెంకటశర్మ సారథ్యంలో, బక్క పిచ్చయ్య వ్యవస్థాపక అధ్యక్షులుగా నల్లగొండ జిల్లా కేంద్రం నుండి “కోమలి కళా సమితి” వంటి ప్రసిద్ధ నాటక సంస్థ 1978లో స్థాపించబడింది. ఇది గత అర్ధ శతబ్దంగా అనేక సామాజిక చైతన్య భరిత నాటకాలను దేశవ్యాప్తంగా ప్రదర్శించి,

పలు జాతీయ అవార్డులతో బాటు నంది పురస్కారాలను కైవసం చేసుకున్న సంస్థ. ఈ సంస్థ 1982లో “ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత, నాటక అకాడమీ” చే గుర్తింపు పొందడంలో కె.యల్. సహకరించారని ఇప్పటికీ వారు చెప్పుకుంటారు. ఆనాడు ఎస్టిసిలో అధ్యక్షులుగా సినీనటి జమున, మరియు సెక్రటరీగా రంగస్థల నటుడు కృష్ణరాజు పనిచేస్తుండేవారు. ఈ నాటక అభివృద్ధి ప్రభుత్వ సంస్థ గుర్తింపు పొందాలంటే జిల్లాకు ఒక అధికారిక సభ్యులు ఉండేవారు. ఎవరైనా ఇద్దరి సంతకం ఉంటేనే ఎస్టిసిలో సభ్యత్వం దొరికేది. కేఎల్ గారు స్వయంగా కర్నూలు జిల్లాకు చెందిన మరొక జిల్లా సభ్యులు అల్లాబక్షని అభ్యర్థించి కోమలి కళా సమితి నల్లగొండకు సభ్యత్వం ఇప్పించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ నాటక అకాడమీలో సభ్యత్వం ఉన్న 13వ సంస్థగా కోమలి కళా సమితి రికార్డు అయింది. ఆ తరువాత ఈ సంస్థ ద్వితీయ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా కె.యల్.ని ఘనంగా సన్మానించి సత్కరించుకోవడం జరిగింది. తరువాత నల్లగొండ జిల్లా నుండి జి సత్యం గారు ఏర్పాటుచేసిన “జనరంజని”, “యంగ్ స్టార్ సిండికేట్స్ అసోసియేషన్” వంటి నాటక సమాజాల ఏర్పాటు చేయడంలో కేఎల్ గారు విశేషంగా సహకరించారు.

ఇలా కోదాటి లక్ష్మీ నరసింహారావు తెలుగు నాటక, సామాజిక అభివృద్ధికి విశేషంగా కృషి చేశారు. వారి శత జయంతి సందర్భంగా... తెలుగు నాటక రంగ వికాసానికి ఆయన చేసిన సేవలు, త్యాగాన్ని భావితరాలకు అందించటానికి నాటక రంగంలో విశేషమైన కృషి చేసిన వారికి ప్రతి ఏటా వారి పేరు మీద ఒక అవార్డు ప్రకటించాలి. విశ్వవిద్యాలయాల స్థాయిలో పరిశోధనలు జరగాలి. అదేవిధంగా పాఠ్య పుస్తకాలలో వారి గురించి విద్యార్థులకు పరిచయం చేయాలని అందరూ కోరుకుంటున్నారు.

(కె.యల్. నరసింహారావు శతజయంతి సందర్భంగా...)

అవమానమా... నమో నమః

రమాదేవి కులకర్ణి, 89856 13123

ఎప్పటికప్పుడు ఎంతిచ్చినా
 ఎన్నిసార్లు సర్దుకున్నా
 ప్రతి పథం లోనూ తొంగిచూస్తోంది
 ప్రతి ప్రగతిలోను
 మెచ్చుకోలు కన్నా ముందుంటుంది
 ఎన్ని గాయాల గేయాలు
 అందంగా మలచాలో
 మరెన్ని అవమానాల
 బహుమానాలు ఖాతాలో చేర్చాలో
 బంధనాలంటి బంధాల కోసం...!
 ముందుకాలు మొదటిది అవుతుందా
 వెనక కాలు వెనుకబడుతుందా
 పిచ్చితనం కాకుంటే...!
 తగ్గి ఉండడం నా తననైపోయింది
 పోనీలే పోయేదేముందని
 పగడమును బంగారముతో
 పొదిగించినట్టు
 బంధంలో అందం నింపుదామని
 కుదేలైన మనసుకు నచ్చచెపుతూ...!
 తడవ తడవకు తాపత్రయపడడం
 గుండె గుండెగెలో కన్నీరు నింపడం
 పరిపాటైపోయింది
 గాలినాటం లేకుంటే పతంగి
 ఎంతకని గుంజినా ఎగురేనా..?
 ఒప్పుకోలే లేనికాడ, మెచ్చుకోలు
 మరిచిన కాడ,
 తడిసిపోయిన అగ్గిపుల్ల అది
 నిప్పు రాజేసేదెలా పిచ్చితనమా...!

బతుకంతా... మహా వింత
 మనసంతా గుంతల సంత
 గట్టిగా అనుకుంటే ఇంత..
 అవమానమే మేలిక అంతో ఇంతో.
 రంది లేదు, లొల్లి లేదు..
 ఎవరికోసం ఏదే పనిలేదు
 తగ్గి ఉండడం అంటే..తగ్గిపోవడం కాదు
 ఎంతో ఎత్తుకెడగడమని
 క్షమించగలగడమని తెలిశాక ..
 ఏదీ నీది కాదనుకున్న వేళ
 అన్నీ నేనైతే.. ఆహా..
 ఆనందోబ్రహ్మ..
 అవమానమా.. నమో నమః...!!

గుండె గది

సంఘీర్ చిత్రించిన గుండె వేదన...

హుమాయున్ సంఘీర్
94411 17051

‘కడవెత్తుకొచ్చింది కన్నెపిల్ల.. అది కనబడితే చాలు నా గుండె గుల్ల’ ప్రేమ్ నగర్ సినిమాలోని పాట వినిపిస్తోంది. రెండస్తుల భవనం కింద సెల్లార్లో వాచ్‌మెన్‌కు ఇచ్చేటంతటి చిన్న గది అది.

ఆ గది తలుపులు లోపలి నుంచి గడియ వేసి మూసే ఉన్నాయి. పాట శబ్దం మాత్రం బయటకు ఓ మోస్తరుగా వినిపిస్తోంది.

పైగా ఆ పాటకు డాన్స్ చేస్తున్నట్టు దబ్ దబ్ శబ్దాలు కూడా వస్తున్నాయి. బయట కరోనా సెకెండ్ వేవ్ లాక్‌డౌన్ నడుస్తోంది. ఆ వాడకట్టు అందరూ ఎవరి ఇళ్లలో వాళ్లు బిక్కుబిక్కుమంటున్నారు.

వీధులన్నీ నిర్మానుష్యంగా ఉన్నాయి.

వీధుల్లో చెట్ల గాలి రివ్వున వీస్తున్న శబ్దం కూడా వినిపిస్తూ ప్రబు వాతావరణం నెలకొంది. అలాంటి వాతావరణంలో సంగీతం కూడా రణగొణగా ధ్వనిస్తున్నట్టు అనిపిస్తోంది వాళ్లకు. ఆ ఊళ్లో చాలా మందికి కరోనా సోకింది. వారిలో కొందరు ఆ కనపడని పురుగుతో యుద్ధం చేసి గెలిచారు, కొందరు ఓడిపోయారు.

క్షణమొక యుగంలా గడుపుతున్నారు. ఇలాంటి సమయంలో జోష్‌ఫుల్ పాట ఆ వాడకట్టులో చాలామందిని విస్మయానికి గురిచేస్తోంది.

ఒక్కొక్కరుగా వీధి తలుపులు తెరిచి గడవలో నిల్చుని సౌండ్ ఎక్కడినుంచి

వస్తోందనని చెవులు రిక్కించి వింటున్నారు. ఒకర్నొకరు ఎక్కడినుంచి ఆ పాట వినిపిస్తోందని చేతులతో పైగలు చేసి చెప్పుకుంటున్నారు.

ఇంతలో ఎదురింట్లో ఉంటున్న రామవ్వు బయలుదేరింది. “గింతగానం పాటలు ఎవరు వెట్టిరు. ఇంకెవలు వాళ్లే గావచ్చు.. ఉండు, సూశస్త” అనుకుంటూ ఇంటి గేటు తెరుచుకుని లోపలికి వెళ్లింది.

ఈలోపు ఆమె కోడలు గట్టిగా అరుస్తూ రామవ్వును పిలుస్తోంది. “ఎవరు పాట వెడ్డే నీకెందుకు అత్తా. ఆల్లింట్ల కరోనా రోగం అచ్చినోళ్లున్నరు.

సప్పుడుదాక ఇటు రా నువ్వు” అందామె. “నాకేమైతది నువ్వు సప్పుడుదాక ఉండు పిల్లా” అంటూనే ఆ ఇంటి ముందుకి చేరుకుంది.

దూరంగా పోలీస్ సైరస్సు వినిపిస్తున్నాయి. గట్టి కర్ఫ్యూ వాతావరణం ఉంది. గ్రౌండ్ ఫ్లోర్లో ఉన్న ఆ గది ముందుకు వెళ్లగానే, అక్కడ పోచవ్వు కొడుకులు, కోడళ్లు నిల్చుని లోపలికి కేకేస్తున్నారు.

ఇంతలో రామవ్వు కోడలు ముఖానికి మాస్కు ధరించి పరుగున వచ్చి ఆమె చేతిలో మాస్కు, శానిటైజర్ సీసా పెట్టి అంతే వేగంగా తన ఇంట్లోకి దొడు తీసింది.

వాళ్లందరి ముఖాలకు మాస్కులు

ఉన్నాయి. పిల్లలను కిందికి రానివ్వకుండా అటు మెట్ల దెగ్గరే ఆగమన్నారు. వాళ్లు బిక్కుబిక్కుమని చూస్తున్నారు. నానమ్మ, తాతయ్యలను చూడాలని, వాళ్లతో కబుర్లు, కథలు, ఆడుకోవడాలు చెయ్యాలని అనుకుంటున్నారు.

కానీ, కరోనా వాళ్లకు సోకిన కారణంగా వాళ్లకు ఆ ఛాన్స్ లేకుండా పోయింది. పెద్దకోడలు శైలజ ముందుకు వెళ్లి డోర్‌ను బాదుతోంది. “అత్తమ్మా.. అత్తమ్మా..” అని పిలుస్తోంది. లోపలినుంచి ఎలాంటి స్పందన లేదు.

తన భర్త రమేష్ వైపు ప్రశ్నావదనంతో చూసింది? నేను పిలుస్తా ఉండు అన్నట్టు కళ్లతో సైగ చేసి, తమ్ముడు సురేష్ వైపు చూస్తూ డోర్ వద్దకు వెళ్లాడు.

డోర్ బాదేస్తూ “అమ్మా.. బాపూ.. తలుపు తియ్యగ్రి. లోపట ఏం జేస్తున్నరే? మీతోని ఒగ తల్కాయ నొప్పి అయిపోయింది. ఎవలి బాధలు వాళ్లకుంటే మీ రోకు మీకున్నది. ఏం మన్నలో ఏమో పోర్రి” అని గట్టిగా అరిచాడు.

అతని అరుపులకి వెంటనే లోపలి నుంచి వస్తున్న డెక్ సౌండ్ ఆఫ్ అయిపోయింది. ‘హమ్మయ్య ఇప్పటికి స్పందించారు వీళ్లు’ అన్నట్టు అందరి ముఖాల్లో రిలాక్సేషన్ కనిపించింది. “పోషక్కా ఓ పోషక్కా.. తలుపు తీస్తవా

లేదా?” రామవ్వ కూడా డోర్ దగ్గరికి వెళ్లి డోర్ మీద చరుస్తూ పిలిచింది.

ఆ పిలుపుకి లోపలినుంచి ఎలాంటి మరుత్తరం రాలేదు. “ఏం జేస్తున్నరో ఏమో ఇద్దరు కల్గి లోపట. ముసల్తనాన్ని కుసుమ గూడాలంటే గిట్లనే గావచ్చు. పాపన్నా ఓ పాపన్నా.. తలుపు తియ్యరే. లోపట ఏం కతలు వడ్డున్నరో ఏమో మీరు. బైట జూపై పాడు గత్తర ఉన్నది. మీరేమో మీ లోకంల మీరుండి అవుశోళ్ల లెక్క తయ్యన ఆడుతున్నరు” అంది కాస్త స్వరం పెంచి కొడుకులు, కోడళ్లను చూస్తూ.

అయినా లోపలి నుంచి ఎలాంటి స్పందన లేదు. రామవ్వకు చిరాకేసింది. లోపలుండి అన్నీ వింటున్నారు కానీ, మరుత్తరం ఇవ్వడం లేదని అందరికీ తెలుస్తోంది. “మీరు ఎంత సేపటిదాంక తలుపు తియ్యరో సూస్తం. మీరు తలుపు తీసిందాంక ఈడినుంచి కదులుమన్నా కదలం” మొండిగా అంది రామవ్వ. అందరూ ఒకరొకరు చూసుకున్నారు.

కాసేపటికి డోర్ మెల్లగా తెరుచుకుంది. లోపలినుంచి పాపయ్య వచ్చాడు తెల్లటి గుబురు మీసాలకు పూసుకున్న నల్లటి రంగును బట్టతో తుడుచుకుంటూ.

అలా తుడుస్తున్న క్రమంలో ఆ నల్ల రంగు ఆయన ముఖానికి కూడా అంటుకుంటోంది.

నల్లటి మీసాల కోసం ఆయన రంగు వేసి నట్టున్నాడని తెలుస్తోంది. ఇబ్బందిగా నిలబడి వాళ్ల ముందు దోషిలా తల దించుకున్నాడు.

బెల్ బాటం ప్యాంటు, వెడల్పాటి కాలర్ ఉన్న పూలచొక్కా, గాగుల్స్, రింగు జాట్టు పెట్టుకున్న ఆ అవతారాన్ని చూసి ఇద్దరు కొడుకులు నుదురు చిట్టించారు.

నవ్వు వస్తున్నా లోపలే అదుముకునే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. “ఇది వీళ్లకు షరా మామూలు అయిపోయింది. ఒక గత్తర లేదు పాడు లేదు. వీళ్లది వీళ్లకే ఉంటది లోకం” శైలజ రుసరుసలాడుతూ తోడి కోడలు అనిత వైపు మిర్రున చూసింది.

“వీళ్లంతే.. మనమింతే. దినదినం వీళ్లు చిన్నపిల్లలు అయితున్నరు, మనం పెద్దమనుషులం అయితున్నం” అంటూ దూరంగా జరుగుతూ శాన్టిజెర్ బాటిల్తో గాల్లోకి స్ప్రే కొట్టింది.

కొడుకులూ, కోడళ్లను చాలా ఇబ్బందిగా చుస్తున్నాడు పాపయ్య. ఇంతలో మెట్ల దగ్గరినుంచి..

“నాయినమ్మా.. తాతా..” అంటున్న పిల్లలు పిలుపు విన్న పాపయ్య ముఖంలో ఆనందం.

“చింటూ..” అంటూ అదుర్దాగా మెట్ల వైపు చూస్తున్నాడు. ఇంతలో పోచవ్వ కూడా బయటికి వచ్చింది “చింటూ” అంటూ. మందారం పువ్వురంగు చీరమీద తూటి పూల డిజైన్ ఉంది. కొప్పు జడవేసి, పువ్వు పెట్టుకుంది.

అత్తమ్మను ఆ గెటవోల్ చూసి కోడళ్లు ఇద్దరు మరింత ఊడికిపోతూ పరుగెత్తు కొస్తున్న చింటూకి అడ్డం వెళ్తున్నారు. “యాడికి ఉర్కస్తున్నారా? వాళ్లకు కరోనా రోగం అంటుకున్న ముచ్చట మర్చిపోతున్నా? నడువ్ అటు” అంటూ చింటూ రెక్క పుచ్చుకొని మెట్లపైకి తీసుకెళ్తోంది శైలజ.

“ఆఆ.. నేను నాయినమ్మ, తాత దెగ్గర ఆడుకుంట నన్ను ఇడుపుర్రె” అని ఏడుస్తున్నా శైలజ విడిచిపెట్టుకుండా లాక్కెళ్తుతోంది చింటూని.

ఆ వెంటనే ఇంకో మనవరాలు పింకీ వచ్చి చూసి వాళ్లతో పాటే పైకి వెళ్లిపోతోంది. “ఏయ్, నువ్వు యాడికి బైలెల్లినవ్? నడువ్ ఇంట్లకు” అనిత అనగానే జడుసుకుంది పింకీ. “ఏం ఆడుకుంటవురా ఆడ.. వాళ్లకచ్చిన కరోనా నీకు అంటుకొని పోతవా?” అంటూ లాక్కెళ్లిపోతోంది.

పిల్లలు వెళ్తూ జాలిగా తమవైపు చూస్తుంటే వీళ్లిద్దరి ప్రాణాలు తరుక్కు పోతున్నాయి. మాస్కులు తియ్యకుండా నిల్చున్న ఇద్దరు కొడుకులు కూడా అక్కడినుంచి మెట్ల వైపు వెళ్తున్నారు.

వెళ్తున్న కొడుకులను చూస్తూ అలలు తాకి వెళ్లిపోయిన తీరంలా బిగదీసుకు

పోయారెద్దరు.

సునామీ కోసం సముద్రం లోలోపల అట్టుడుకుతున్న భావన వాళ్లలో. కాసేపు మౌనం ఆవహించింది అక్కడ. ఇంతలో రామవ్వ గొల్లున నవ్వుడం ప్రారంభించింది ముఖానికున్న మాస్కు తీసి చేతిలో పట్టుకుని.

ఒక్కసారిగా వాతావరణం తేలికైనట్టు అనిపించింది ఇద్దరికీ. మనసులోని భారాన్ని ఆ నవ్వు గబుక్కున లాగిసేనట్టు అనిపించింది. ఇద్దరి పెదాలు విరిసాయి.

ప్రసన్నవదనాలతో రామవ్వ వైపు తలలు తిప్పి చూస్తున్నారు. “మీ ఏషాలు పాడుగాను పోవక్కా. ఈ పాపయ్య బావ గూడ ఎదుగున్నడు. మీ కొడుకులు, కోడండలు అన్నట్టు మీరు దినదినం సోర పిల్లలే అయితున్నరు. ఆ ఫోనేందో? ఆ ఈడియోలు జేసుడేందో? మీ రోకేందో.. మీ దునియా ఏందో? మీకీ శిన్మల నాగేశ్వరావు, వాణిశ్రీల పిచ్చి వట్టుకునుడేందో పాఠ్రి” అంటూ అక్కడ కులబడింది.

“ఏ ఊకో చెల్లె.. నువ్వు గూడ మామీద మజాక్ జేస్తున్నవా?” అంటూ పోచవ్వ తన తలకు పెట్టుకున్న విగ్గు తొలగించింది.

విగ్గు తియ్యగానే తెల్లని ఆమె తల వెంట్రుకలు దర్శనం ఇచ్చాయి. చెవులకు రోల్డ్ గోల్డ్ జుంకాలు ఉన్నాయి.

ప్రతిరోజూ గెంటీలు పెట్టడంతో చెవి రంధ్రాలు సగం వరకు తెగి ఉన్నాయి. అలాంటి చెవులకు జుంకాలు అస్సలు నప్పడం లేదు.

రెండు చేతులకు నాలుగు డజన్ల మట్టి గాజులు మ్యాచింగ్ గా ఉన్నాయి. ఇద్దరినీ పైనుంచి కింది వరకు చూస్తూ మురిసిపోతోంది రామవ్వ.

“అప్పట్ల నాగేశ్వరరావు, వాణిశ్రీల శిన్మలు సూశిన. నాగేశ్వరరావు అయితే సచ్చిపోయిండు. వాళ్లిద్దరు ముసలోల్లు అయినంక శిన్మల్ల కానస్తే ఎట్లుంటదో సూపెడుతున్నరు మీరు” అంది వాళ్ల మీదనుంచి దృష్టి మరల్చుకుండా. “ఆ చెప్పినవ్ తియ్ రామవ్వా, అటు దూరం జరిగి కూసో..” అంటూ పాపయ్య కూడా

అక్కడ కూలబడ్డాడు.

తన చేతిలో ఉన్న మాస్కుల్లో ఒకటి భర్తకు ఇచ్చింది, తనోకటి పెట్టుకుంది పోచవ్వు. “మీకున్న కరోనా రోగం నాకేం రాదు తియ్ బావా.. పోషక్కా జరంత జర్ద వెట్టు” అంది అనునయంగా. “అద్దు చెల్లె.. మా పెయిలున్న గీ రోగం వోయిందాక మనం ఇట్ల దూరదూరమే ఉందాం. అసలే మంచి పురుగు కాదుగదా.. సూస్త సూస్తుండంగనే దేశం మీద ఎంతమందిని సంపుక తింటున్నది ఎక్కే గదా?” దిగాలు వ్యక్తం చేసింది పోచవ్వు.

“మనయి కష్టపడి, గట్టులు, గడ్డలు ఉడ్కువెట్టుకొని తిన్న పానాలు. ఎండకు ఎండినం, వానకు తడిసినం, సలికి ఇర్రదన్నుకున్నం. మనలను గీ కరోనా కాదుగదా దాని తాత గూడ ఏం జెయ్యది పోషక్కా” అంటున్న రామవ్వు వైపు చూసి ముసిముసిగా నవ్వుకున్నాడు పాపయ్య.

“గట్ల అనుకొనే ఎటువడే అటున్నం. ఆయింత అంటిచ్చుకున్నం. ఈ గత్తర పురుగు శాన మొండిదట పిల్లా. నువ్వు ఈడినుంచి పో ఇగ. నువ్వీడ ఎక్కసేపు ఉండుడు అంతమంచిది గాదు. మేమింక గా గోలీలు, మందులతోని పదిహేనొద్దులు సావుసం జేస్తే గడ్డకు వడ్డం” అనునయంగా అన్నాడు పాపయ్య.

ఇంతలో “అత్తమ్మా..” అన్న కోడలి పిలుపు వినిపించింది. “అస్తున్నా సైసు జర” అని సమాధానం ఇస్తూ లేచి నిలబడి చింగులు దులిపింది రామవ్వు. “పోపో.. అసలే రోజులు మంచిగలేవు. మా గురించి తెల్పిందే గదా. మల్లెం శిత్రాలు వడుతున్నరో అని ఎల్తరాకు సరేనా” పోచవ్వు అంది.

“రోజులు మంచిగలేవని మీరు కామూష్ ఉంటేరు గద. మీ లెక్కనే ఉండాలనిపిస్తున్నది నాకు. ఈ కొనజాలకన్న మనకు నచ్చిన బతుకు మనం బతకాలి.. సంబురంగ ఉండాలి. కనీ, నాకు మీ లెక్కట యాక్షనింగ్ జేసుడు రాదాయె” అంటుండగా..

మళ్ళీ “అత్తమ్మా..” అని కోడలు

పిలుపు వినిపించింది.

రామవ్వు హడావిడి పడసాగింది. “జల్లి వో చెల్లె అటు. నువ్వీడ మాతోని ముచ్చట వెడ్తున్నవని తెలుస్తే నీ కోడలు నిన్ను ఇంట్లకు గూడ అడుగు వెట్టనియ్యది. ఓ అయ్య, నువ్వు లెవ్వు ఈన్నుంచి. మనం మన అర్రలకు పోదాం పా” అంటూ పాపయ్య వైపు చూసింది.

వెంటనే పాపయ్య లేచాడు. ఇద్దరూ వేగంగా తమ గదిలోకి వెళ్లి తలుపు పెట్టుకున్నారు. వాళ్లు ఊహించిందే నిజమైంది. రామవ్వు కోడలు గేటు దగ్గర వరకు వచ్చి లోపలికి తొంగి చూసింది. ఇంతలో రామవ్వు కూడా అంతే వేగంగా కోడలికి ఎదురెళ్ళింది. “నడువ్.. నడువ్” అంది.

వాళ్లున్న గది వైపు చూసి ప్రశాంతంగా ఊపిరి పీల్చుకుంది ప్రమీల. “వాళ్లను ముట్టుకోలేవ్ గదా?” అడగనే అడిగింది. “నేనెందుకు ముట్టుకుంటు వాళ్లను. ఇండ్లల్ల సాపులు, సందాలు లేవుగనీ.. ఈ పాడుమల్లె ముష్టి ఏందో? ఎసుంటి దినాలు అచ్చినయి శెంకరా?” అని తల బాదుకుంటూ కోడలిని దాటుకుని ముందుకు వెళ్ళింది రామవ్వు.

ప్రమీల బిత్తర చూపులు చూస్తూ అత్తమ్మలు అనసరించింది. వాళ్లలు వెళ్లగానే కిటికీ తలుపులు తీసి బయటకు చూశారు ఇద్దరు.

వాళ్లిద్దరి మాటలు వినడంతో ఇద్దరి ముఖాలు ముభావంతో పాలిపోయాయి. ఒకర్నొకరు చూసుకున్నారు. ఆ వెంటనే అక్కడ గోడకు వేళాడుతున్న ప్రేమ్ నగర్ సినిమా పోస్టర్ మీద వాణిశ్రీ, నాగేశ్వర రావుల పోజు చూసుకుని అదంతా మరిచిపోయి రీఫ్రెష్ అవుతున్నారు.

అక్కడున్న స్పార్ట్స్ సోన్ వంక చూశారు. “పీడియో చేద్దామా?” అన్నట్టు కళ్లతో సైగ చేసుకున్నారు.

ఇద్దరూ తెగ సంబర పడిపోతున్నారు. కిటికీ మూసేసింది పోచవ్వు.

రామవ్వు, పోచవ్వులు గోలి లింగాలకు వచ్చిన కోడళ్లు. వీధికి కొంచెం దూరంలో అటుపక్క ఒకరి ఇల్లు ఇటుపక్క ఒకరి

ఇల్లు ఉంటుంది. ఇద్దరూ వ్యవసాయం పనులు బాగా చేస్తారు. ఆ పనివరసే వారిద్దరి మధ్య స్నేహానికి నాంది పలికింది.

నాట్లు, కలుపులు, కోతలు, కొట్టుకాలు, గట్టుకు పోయి పొయిలకు కట్టెలు ఏరుక రావడం, బర్లు కాయ శివారు మీదకు వెళ్లడం., ఇలా చాలా పనుల్లో వారు కలిసిమెలిసి పాలు పంచుకునేవారు. ఒక తల్లి కడుపున పుట్టక ఓపోయినా ఒకే ఊరి కోడళ్లు అవడంతో వారిద్దరి మధ్య గాఢమైన అక్కాచెల్లెళ్లు అనుబంధం బలపడింది.

రామవ్వు భర్త రెండేళ్లు క్రితం పక్షవాతంతో చనిపోయాడు. గోలి లింగాలలో సీనియర్ మోస్ట్ కోడళ్లు వారిద్దరే.

ఇక పాపయ్య, పోచవ్వులది పెద్దలు కుదిర్చిన వినాసం. వారిద్దరికీ వాణిశ్రీ, నాగేశ్వరరావు జంట అంటే చాలా ఇష్టం. తనకొచ్చే పెళ్లం వాణిశ్రీలా ఉండాలని పాపయ్య, తనకొచ్చే మొగుడు అచ్చం నాగేశ్వరరావులా ఉండాలని కోరుకున్నారు.

వాళ్ల అభిరుచికి తగ్గట్టే వారిద్దరికీ జోడీ కుదిరింది. ఆ రోజుల్లో నాగేశ్వరరావు వాణిశ్రీల సినిమా విడుదల అయినప్పుడల్లా ఎల్లరెడ్డి పేట లక్ష్మీ టాకీస్ లో రంచనుగా సినిమాకు వెళ్లేవాడు పాపయ్య. అనే సినిమాలు చూడటానికి వచ్చిన పోచవ్వును చూసి తన వాణిశ్రీ ఆమే అనుకున్నాడు.

కోరమీసాల పడుచు ఈడు వలపు చూపుల్లో చిక్కుకున్నారు వారిద్దరు. పోచవ్వుది అటుపక్క మహ్మద్ నగర్, పాపయ్యది ఇటుపక్క గోలి లింగాల. మధ్యలో ఎల్లరెడ్డిపేట లక్ష్మీ టాకీస్. వారిద్దరూ అంతంతమాత్రమే చదువు కున్నారు. పోచవ్వు ఏడో తరగతిలో చదువు ఆపేస్తే పాపయ్య ఆరో తరగతిలోనే చదువును ఆపేశాడు.

ఇంటికి ఒక్కగానొక్క కొడుకు అవడంతో తండ్రికి వ్యవసాయంలో చేదోడువాదోడుగా ఉంటూ చదువుకు స్పస్తి పలికాడు.

(మిగతా వచ్చే సంచికలో)

నీవే విశ్వశాంతివి!

శైలజామిత్ర, 92909 00879

నిజానికి నీవున్నట్లు నీకు తెలియడమే మహానందం!
 నీకోసం ఎవరో ఉన్నట్లుగా ఉండటమే మహాభాగ్యం!
 నీవున్నట్లుగా ఉండే ప్రతి క్షణం
 నిన్ను నువ్వు వేరుచేయడానికే దోహదం చేస్తుంది..
 ఒంటరిగా ఉన్నాను అనుకోవడమే భయాన్ని కలిగిస్తుంది
 అందరూ అంతే అనుకోవడంలోనే జీవితం కనిపిస్తుంది..

నేస్తమా! ఎందుకీ నిరాశ?
 పుట్టినప్పుడే, మరణానికి సంతకం చేసి మరీ వచ్చింది
 నీ జీవితం!

మరి ఇప్పుడు కాదంటే ఎలా?
 నేనెప్పుడు సంతకం చేసానో తెలియదంటే ఎలా?
 నేను కాదు. నా సంతకం మరొకరు చేసి
 మోసం చేసారంటే ఎలా?

ఒక సూర్యోదయం నీదే అని ఒప్పుకున్నప్పుడు
 ఒక సూర్యాస్తమయం కూడా నీదే కదా?

సప్తవర్ణాలూ, పూలరంగులూ, ప్రవాహాలూ, చిరునవ్వులు
 ఆత్మీయ పలకరింపులూ వంటి అనేకానేక సౌందర్యాలు
 అసలు ఉనికే తెలియని చోటున దాగుండి
 ఒక్కసారిగా నిన్ను తనలో కలుపుకుంటుంది
 ఇన్నాళ్ళూ నీకు కనిపించినవన్నీ కేవలం కల్పితాలే!
 నిజమైనవి దగ్గరకొస్తుంటే దొరకకుండా పారిపోతానంటే ఎలా?

నేస్తమా! దేనికీ బాధ?
 నీవేమీ పుడతానని ఎవరికీ వాదా చేయలేదు కదా?
 లెక్కకు మిక్కిలి కాపాడతానని వాగ్దానం చేయలేదు కదా?
 ఏదీ నీది కానప్పుడు, ఏదీ నీతో రానప్పుడు
 ఎంతకాలం జీవిస్తే ఏమవుతుంది?
 గమ్యం కోసం చేసే వెదుకులాటలో
 గమ్యస్థానమే నీకు ఎదురైనప్పుడు ఇక దిగులేముంది!

నీ ఊహకు తగినట్లే, నీవు కలగన్నట్లే
 నీకు అనురాగం దొరుకుందంటే వినవే?
 ఈ అనంతం నుండే నీవు రూపుదిద్దుకుంటావు
 ఆ అనంతమే నిన్ను తిరిగి రమ్మంటే రాను పొమ్మంటావే?

నేస్తమా? ఎందుకీ దిగులు?
 నిన్నే ఊహిస్తూ.. నిన్నే కలగంటూ
 నిన్నే ఆవిష్కరించుకుంటూ
 భద్రంగా పొదివి పట్టుకున్న అనంతానికి
 మనమేమిచ్చి రుణం తీర్చుకోగలం?

నీపై విరిసే
 చీకటి వెలుతురుల ఆట ముగిసాక
 నీవే కాంతివి!
 నీవే విశ్వశాంతివి!

శ్రీ కృష్ణదేవరాయంధ్ర భాషానిలయం- సారస్వత సప్తాహం ఘనత

శ్రీ కృష్ణదేవరాయంధ్ర భాషానిలయం
వార్యాచరణను వివరించిన వ్యాసం...

బి.లింగరాజు
96403 46316

ప్రసంగాలు....

శ్రీకృష్ణదేవరాయంధ్ర భాషా నిలయం తెలుగు భాష అభివృద్ధికి అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహించింది. ఈ కార్యక్రమంలో అనేక అంశాలపై ప్రసంగాలు జరిగినవి. వీటి ద్వారా తెలుగు భాష ఔన్నత్యం తెలుసుకోవడం జరిగింది మరియు భాషా నిలయమును సందర్శించిన ప్రముఖులు వివిధ విషయాలపై ప్రసంగాలు చేసినారు. 1922-23 సం॥లో స్వామి యోగీశ్వరానంద్ గారు” భక్తి ప్రధానంబగు” ప్రసంగం కావించారు. “హిందూ యువతి”పత్రిక సంపాదకురాలు శ్రీమతి యామిని పూర్ణ తిలకమ్మ స్త్రీల అభ్యుదయాన్ని గురించి ప్రసంగించారు.

1926 డిసెంబర్ 19వ తేదీన కాశీభట్ల బ్రహ్మయ్య శాస్త్రి “పురాణములు” అనే విషయం పైన ప్రసంగం ఇచ్చారు. 1927 మార్చి 28వ తేదీన “శ్రీమద్రామాయణం” అనే విషయం పై మేడేపల్లి రమణా చార్యులు ప్రసంగించారు. 1927 కొమ్మరాజు లక్ష్మణరావు సాహితీసేవ అనే అంశంపై బాజీ కిషన్ రావు ప్రసంగం 1927 తిక్కన జయంతి ఉత్సవ సందర్భంగా వేలూరి శివరామశాస్త్రి, శ్రీ సిరినూరి హనుమంతరావు డాక్టర్. రామస్వామి నాయుడు మొదలైన వారు ప్రసంగాలు చేసినారు.

1927 సెప్టెంబర్ 2వ తేదీన ఆదిపూడి సోమనాథరావు “నన్నయ భట్టారకుని - రచనా విశేషములు” అనే అంశంపై ప్రసంగం చేసినారు. 1935 సెప్టెంబర్ 15వ తేదీన “ఆంధ్ర వాఙ్మయ పరిణామము అనే అంశంపై మాహమ్మద్ ఖాసిం ఖాన్ ప్రసంగం చేశారు.” 1935 సంవత్సరంలో సురవరం ప్రతాపరెడ్డి నాట్యకళ” అనే విషయంపై ప్రసంగం 1936 జూన్ 18వ తేదీన 18 పోల్లంపల్లి వెంకటరామరావు “ఆంధ్ర వ్యాయ పరిణామం” అనే అంశంపై ప్రసంగం చేశారు. 1937 ఫిబ్రవరి 7వ తేదీన ప్రసిద్ధ పండితుడు సన్నిధానం సూర్యనారాయణ శాస్త్రి “ఆముక్త మాల్యద” గురించి ప్రసంగం చేశారు.

ఉపన్యాసాలు...

భాషానిలయంలో వివిధ అంశాలపై అనేకమంది మేధావులు ఉపన్యాసాలు చేసినారు. 1965 నవంబర్ 21 వ తేదీన “కళా సామ్రాజ్యము” అనే విషయంపై కళూరి వ్యాస మూర్తిగారి ఉపన్యాసం చేసినారు. 1965 నవంబర్ 26 వతేదీన సి. నారాయణరెడ్డి గారి “ఋతు చక్రం” కావ్యమునకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి బహుమతి లభించిన సందర్భంగా అభినందన సభను ఏర్పాటు చేశారు ఈ సభకు అధ్యక్షులు పి. తిమ్మారెడ్డి, ఉపన్యాసకులు శ్రీ వాత్సవ,

అమరేంద్ర అనే ఇరువురు ఉపన్యాసాలు ఇచ్చినారు. 1969 జనవరి 1వ తేదీన శ్రీ శంకర్ రావు దేద్” ఉపన్యాసం ఇచ్చారు .దీనికి అధ్యక్షుడు మిరా అక్బర్ ఖాన్. 1967 ఏప్రిల్ 15వతేదీన “తెలుగు సాహిత్యంలో హాస్యం” అనే విషయంపై ఉపన్యాసం ఇచ్చారు. దీనికి బుచ్చిబాబు అధ్యక్షత వహించారు. 1967 ఆగష్టు 4వతేదీన “రామాయణ - విశేషములు” అనే అంశముపై గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మ గారు ఉపన్యసించారు.

రాష్ట్ర దేవదాయ ధర్మదాయ శాఖా మాత్యులు ఆర్. రామలింగ రాజు గారు అధ్యక్షత వహించారు. 1967 ఏప్రిల్ 20 వ తేదీన తల్లా ప్రగడ సత్యనారాయణ ముర్తి గారి “యోగాసనములు” గురించి ఉపన్యాసం చేశారు. 1979 జూన్ 9వ తేదీన అఖిల భారత భగవద్గీత ప్రచారమండలి నిర్వహించిన “భగవద్గీత ప్రాశస్త్యం”అను అంశంపై బ్రహ్మశ్రీ గంగా బాలాజీ గారు ఉపన్యసించారు.

1997 ఆగష్టు 31 వ తేదీన భారత స్వాతంత్ర్య స్ఫూర్ణోత్సవాల సందర్భంలో “భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో తెలుగు మహిళల పాత్ర” అనే అంశంపై డాక్టర్ .వాసా ప్రభావతి గారు ఉపన్యసించారు. 1997 సెప్టెంబర్ 21 వతేదీన డా॥ అక్కిరాజు రమావతిరావు గారు “స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో కొన్ని ఉజ్వల

ఘట్టాలు” అనే అంశంపై ఉపన్యాసం ఇచ్చినారు.

కావ్య ఆవిష్కరణలు...

శ్రీకృష్ణ దేవరాయాండ్ర భాషానిలయం స్థాపననాటి నుంచి నేటి వరకు తెలుగు భాషకు, సాహిత్యానికి ఇతోధికంగా సేవ చేస్తుంది. దీనిలో భాగంగా ప్రముఖ కవుల, కవయిత్రుల కావ్యలను భాషానిలయంలో అవిష్కరించినారు.

భాషానిలయ స్థాపకులలో ఒకరైన శ్రీమైలవరపు నరసింహశాస్త్రి గారు శ్రీకృష్ణదేవరాయాండ్ర భాషానిలయంపై రాసిన “ శ్రీ శ్రీకృష్ణ దేవరాయాండ్ర భాషానిలయ ప్రవర్ధమాన చరిత్రము” లఘుకావ్యమును 1904లో భాషానిలయంలో అవిష్కరించినారు. 1960 సెప్టెంబర్ ఐదవ తేదీన శ్రీ పేర్వారం జగన్నాదం గారి “సాగర సంగీతం” కావ్య ఆవిష్కరణ ” జరిగింది. 1966 జూలై 27 వతేదీన శ్రీ వానమామలై వరదాచ్యాల

గారి “ జయద్భజం” కావ్య విష్కరణ మరియు మర్రిచెన్నారెడ్డి గారికి అంకితం ఇచ్చినారు.

1967 ఏప్రిల్ 30 వతేదీన నిలాటిరేవు “ గేయ సంపుటిని దినాకర్ల వెంకటావధాని గారు అవిష్కరించారు. వివిధ రచయిత్రుల కథానిక సంకలనం” కథా మందారం సమర్చన ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతమ్మ సంకలనకర్త . 1972 సెప్టెంబర్ 3వ తేదీన గిరిశం రచించిన “ప్లస్ మైనస్” కావ్య ఆవిష్కరణ స్వర్గీయ దామోదరం సంజీవయ్య గారికి అంకితం ఈయబడింది. 1972 మార్చి 12వ తేదీన గద్వాల ప్రభాకరము గారి కృతుల ఆవిష్కరణ జరిగింది 1972 మే 6వ తేదీన దాస శ్రీరాములు పంతులు రచించిన “తెలుగునాడు” కావ్య ఆవిష్కరణ చేశారు.1984 జూన్ నెలలో పండరీనాథ్ “చరిత్ర కందని అమరవీరులు” అవిష్కరించారు. 2000

జూన్ లో “కార్గిల్ సమరం” పండరీనాథ్ గారి కావ్య ఆవిష్కరణలు భాషానిలములో జరిగినాయి.

కావ్య గానాలు...

భాషానిలయంలో సుప్రసిద్ధ కావ్యాలను కావ్యగానం చేయించడం ఆనవాయితీగా మారినది. 1942 జూలై 5వతేదీన కవికోకిల జాషువ గారి కావ్య గానం చేసినారు.1950 మార్చి 25 వతేదీన శ్రీ మాని కొండ సత్యనారాయణ శాస్త్రి గారు తను రచించిన “వాల్మీకి రామాయణం” నుంచి ఘట్టాలు వినిపించారు. 1950 మే 9 నుంచి 15వ తేదీ వరకు కవి సామ్రాట్ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారు తాను రచించిన “రామాయణ కల్పవృక్షం”ను కావ్యగానం చేసి శ్రోతలను ఉద్రౌఠలు ఊగించినారు.

1950 సెప్టెంబర్ 19వ తేదీన శ్రీ కాటూరి వెంకటేశ్వరరావు గారి కావ్య గానం జరిగింది. 1956 సెప్టెంబర్ 23 నాడు

వానమామలై జగన్నాథ చార్యులు గారి “రైతు రామయణం” స్వీయ కావ్య పఠనం. 1957 మార్చి 27వ తేదీన శ్రీ జ్ఞానా నందకవి గారి కావ్య గానం నిర్వహించారు. 1959 జనవరి 22వ తేదీన సరస్వతి పుత్ర మహాకవి పుట్టపర్తి నారాయణ చార్యులు స్వీయ కావ్య పఠనం చేసినారు. 1951 ఫిబ్రవరి 2వ తేదీన శంకరంబాడి సుందరాచార్యులు గారి కావ్య గానం నిర్వహించారు.

1967 డిసెంబర్ 22 వతేదిన ఆవంత్స సామ సుందర్ కావ్యగానం చేసినారు. 1972 ఏప్రిల్ 12వ తేదిన కొండపల్లి వాసుదేవరావు గారి అధ్యక్షతన విద్వాన్ శ్రీరామ కౌండిన్య కవి స్వీయ కవితాపఠనము, శ్రీరామ అప్పారావు గారు తన ఆంధ్ర, ఆంగ్ల భాషా కవితలు పఠించినారు. 1973 ఏప్రిల్ 3వ తేదీన చెరుకుపల్లి జమదగ్ని శర్మగారి స్వీయ కవితా పఠనం నిర్వహించారు.

కవి సమ్మేళనాలు...

భాషానిలయం నిర్వహకులు ప్రముఖ కవులను పిలిచి కవి సమ్మేళనాలు నిర్వహించేవారు. 1968 సెప్టెంబరు ఒకటవ తేదీన భాషా నిలయం భువన విజయముపై కవి సమ్మేళనం నిర్వహించినది. ఇందులో కేశవ పంతులు, నరసింహశాస్త్రి, కప్పగంతుల లక్ష్మణశాస్త్రి, శ్రీ గుంటూరు శేషేంద్రశర్మ, లచ్చన్న, మహాకాళి వెంకటేశ్వరరావు, బోయి భీమన్న, సుధామ పాల్గొన్నారు. 1968 అక్టోబర్ 9వ తేదీన కవిసదన్ సప్త భాషా కవి సమ్మేళనంలో శ్రీ దాశరథి, సి.నారాయణరెడ్డి, బోయి భీమన్న, జె.బాపురెడ్డి మొదలైన వారు పాల్గొన్నారు. 1968 అక్టోబర్ 9వ తేదీన సప్త భాషా కవి సమ్మేళనంలో కమల ప్రసాద్, దాశరథి, సి. నారాయణరెడ్డి, బోయి భీమన్న పాల్గొన్నారు.

1970 ఫిబ్రవరి 26వ తేదీన కవి సమ్మేళనంలో శాంతిస్వరమ్, జి.వి. కృష్ణమూర్తి, గులామ్ యాసీన్, వి. మధు సూదనరావు, జె.కామేశ్వర రావు, ఎ. వెంకట్రావ్ లు పాల్గొన్నారు. 1970 ఆగస్టు

2వ తేదీన యువ కవయిత్రి సమ్మేళనం పండా. శశికళ, శోభరాణి, ఉమాదేవి, శాంతి, నిర్మల, నాగజ్యోతి, కల్పన, స్వర్ణ సుందరి, మాధురి, భానుమతి, కామాక్షి దేవి వంటి ప్రభువులు పాల్గొన్నారు.

1970 ఆగస్టు 15 వతేదిన కవి సమ్మేళనంలో కుందుర్తి ఆంజనేయులు, కలపటపు రామ గోపాలరావు, డా॥ అరిపిరాల విశ్వం, లసూనా, పన్యాల రంగనాధరావు, పి.వి రంగారావు, ఎదిరే చెన్నకేశవులు, ఉత్పల సత్యనారాయణా చార్యులు, తుండుతుర్తి విశ్వనాథ శాస్త్రి మొదలైన వారు పాల్గొన్నారు. 1971 మే రెండవ తేదీన బంగ్లాదేశ్ పై బహుభాషా యువకవి సమ్మేళనంకి శ్రీ భాట్టం శ్రీరామమూర్తి ఆధ్యక్షత వహించారు. 1971 అక్టోబర్ 16వ తేదీన దీపావళి కవి సమ్మేళనం నిర్వహించినారు. దీనిలో సి.రామారెడ్డి, గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మ, శంశాక మిరియాల, గంధం జోయెల్, తుంగతుర్తి, గులాం యాసీన్, శ్రీదర్, కె. జ్యాలా కుమారి వంటి ప్రసిద్ధ కవులు పాల్గొన్నారు.

కవితా గోష్ఠులు...

1968 ఏప్రిల్ 24వ తేదీన “తెలుగు సాహిత్యం - జాతి ఐక్యత” పై చర్చాగోష్ఠి జరిగింది. దీనిలో డాక్టర్ శ్రీ గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మ, డాక్టర్ అరిపిరాల విశ్వం, కలపటపు రామ గోపాలరావు, ప్రభువులు గోష్ఠిలో పాల్గొన్నారు. 1969 ఫిబ్రవరి 28వ తేదీన “గాంధీజీ జాతీయ ఐక్యత” అనే విషయంపై గోష్ఠి నిర్వహించారు. దీనికి కోదాటి నారాయణరావు అధ్యక్షులు. వక్తలు శ్రీ చుండి జగన్నాథం, ఎం.ఎల్ నరసింహారావు.

1972 మార్చి 16వతేదీన పరిధావి నామ సంవత్సర ఉగాది సందర్భంగా, భారత ప్రభుత్వం క్షేత్ర ప్రచార శాఖ వారి ఆధ్వర్యమున “చైతన్య - చైత్రం” అనే అంశంపై యువ కవుల కవిత గోష్ఠులు నిర్వహించినారు. 1972 నవంబరు 22వ తేదీన “సర్వోదయము ప్రశాస్త్రావ్యము” అనే విషయంపై గోష్ఠి జరిగినది. 1974 జూన్ 30 వ తేదీన “తెలుగుకథానిక”

చర్చాగోష్ఠి జరిగింది. ఇందులో

1. కథానిక రచన - పలాయన వాదం - కారణాలు - శ్రీ దివి. వెంకట్రామయ్య
2. గత దశాబ్దంగా వెలుపడుతున్న కథల్లో సామాజికదృష్టి - శ్రీపతి
3. నేటి తెలుగు కథ - జనాకర్షణ లక్షణాలు - శ్రీమతి సి.ఆనందరామం
4. కథానిక శైలి - శ్రీ శీలావీర్రాజు మొదలైన వారు పాల్గొనగా ఈ కవితాగోష్ఠికి నాయని కృష్ణకూమారి అధ్యక్షత వహించారు.

సన్మానాలు - సత్కారాలు...

భాషా నిలయం స్థాపించిన నాటి నుండి నేటివరకు సాహిత్య కారులను, ప్రముఖులను కవులను రచయితలను వివిధ సందర్భంలో సత్కరించడం ఆనవాలుతీగా వస్తుంది. 1924న కవియుగభీమ, వీరకంఠీరవ, బిరుదాంకితుడు కోడి. రామ్మూర్తిని సత్కరించి “జగదేవర” బిరుదుతో సన్మాన పత్రం సమర్పించడం జరిగింది. 1924న శ్రీ చెళ్ళపిళ్ళ వెంకటశాస్త్రిని నూట పదహార్ల రొక్కం, నూతన వస్త్రాలతో సత్కరించటం జరిగింది. 1927 శ్రీ కృష్ణదేవరాయల వారి జన్మ దినోత్సవ సందర్భంగా సంగీత సామ్రాట్ మాస్టర్ మనోహర్ బర్వేగారికి సన్మానం జరిగింది.

1937న కవికోకిల జి.జాషువా గారికి స్వీయ కరితా పఠనంపై సత్కారం జరిగింది. 1958 శ్రీ సురమోళి గారి ప్రసంగం - సన్మానం నిర్వహించారు. 1971 నవబర్ 5వ తేదీన నుండి 7వ తేదీ వరకు విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారి “శ్రీమద్రామాయణ కల్పవృక్షం” ప్రవచనాలు సందర్భంగా విశ్వనాథ వారిని ఘనంగా సన్మానించడం జరిగింది. 1980 చక్రపాణి అవార్డు గ్రహీత ప్రఖ్యాత రచయిత పులికంటి కృష్ణారెడ్డి గారిని సన్మానించినారు.

1982 మహాకవి శ్రీ.శ్రీ గారిని వివిధ సాహిత్య సంస్థలు సన్మానించాయి. 1971 న ఉత్తమ చరిత్ర పరిశోధకుడు అయినా ఆదిరాజు వీరభద్రరావు గారిని సన్మానించినారు.

సామాజిక, సాంఘిక ప్రసంగాలు...

భాషా నిలయంలో కేవలం సాహిత్య అంశాల పైననే కాక సామాజిక సాంఘిక అంశాలపై కూడా ప్రసంగాలు నిర్వహించినారు. 1937 ఫిబ్రవరి 8వ తేదీన మల్లంపల్లి సోమ శేఖరశర్మ “ విజయనగర సామ్రాజ్య నిర్మాణం” అనే అంశంపై ప్రసంగించారు. 1938 ఆగస్టు 14 దేశ బంధు దువ్వూరి సుబ్బమ్మ “ప్రాచీన హైందవ నారీమణులు” అనే అంశంపై ప్రసంగించారు. 1940 ఏప్రిల్ 29 వ తేదీన అడవి బాపిరాజు “లలిత కళలు” అనే అంశంపై ప్రసంగించారు.

1942 ఏప్రిల్ 3వ తేదీన శ్రీ వరహాల భూమయ్య “ఆధునిక యుద్ధ పద్ధతులు” అనే విషయంపై ప్రసంగించారు. 1946 డిసెంబర్ 29వ తేదీన మామిడి పూడి వెంకట రంగయ్య “కాటిల్యుని అర్థశాస్త్రము” అనే విషయంపై ప్రసంగించారు. 1949 జూన్ 17వ తేదీన రావాడ సత్యనారాయణ “మహాత్మా గాంధీ” గురించి ప్రసంగించారు. 1950 మే 1వ తేదీన సర్దార్ గొల్లపూడి సీతారామ శాస్త్రి “ఆంధ్ర రాష్ట్ర నిర్మాణము” అనే అంశంపై ప్రసంగించారు. 1950 సెప్టెంబర్ 18వ తేదీన కేంద్ర మంత్రి శ్రీ మొసలి కంటి తిరుమలరావు “మనదేశంలో ఆహార పరిస్థితి” అనే విషయంపై ప్రసంగించినారు. 1956 జూలై 23వ తేదీన గోపరాజు రామచంద్రరావు గారి ప్రసంగం “స్వాతంత్ర్యము - సమావేశం” అనే విషయంపై ప్రసంగించినారు. 1958 మే 4వ తేదీన స్వామి అద్వైతానంద “మనవాదర్శనము” అనే విషయంపై ప్రసంగించారు. 1959 అక్టోబర్ 26 రావాడ సత్యనారాయణ గారి ప్రసంగం “రేడియో అంటే ఏమిటి” అనే విషయంపై ప్రసంగించారు.

యాత్రా ప్రసంగాలు...

ప్రముఖ వ్యక్తులు విదేశీ యాత్రలు చేసిన సందర్భంలో అక్కడ చూసిన, తెలుసుకున్న మరియు అక్కడ పొందిన అనుభూతులను తెలుపుతూ చేసే ప్రసంగాలను యాత్రా ప్రసంగాలు

భాషా నిలయంలో కేవలం సాహిత్య అంశాల పైననే కాక సామాజిక సాంఘిక అంశాలపై కూడా ప్రసంగాలు నిర్వహించినారు. 1937 ఫిబ్రవరి 8వ తేదీన మల్లంపల్లి సోమ శేఖరశర్మ “ విజయనగర సామ్రాజ్య నిర్మాణం” అనే అంశంపై ప్రసంగించారు. 1938 ఆగస్టు 14 దేశ బంధు దువ్వూరి సుబ్బమ్మ “ప్రాచీన హైందవ నారీమణులు” అనే అంశంపై ప్రసంగించారు.

అంటారు. ఇటు వంటి యాత్ర ప్రసంగాలు భాషానిలయంలో అనేకం జరిగినవి. 1953 ఆగస్టు 11 వతేదీన మర్రి చెన్నారెడ్డి హైదరాబాదు రాష్ట్ర వ్యవసాయ శాఖ మాత్యులు తన విదేశీ యాత్రాను భవాలను భాషానిలయంలో ప్రసంగించారు. 1967 సెప్టెంబర్ 24వ తేదీన మాడపాటి వినయకుమార్ “నా జపాన్ దేశ పర్యటన అనుభవాలు” అనే అంశమును భాషా నిలయంలో వివరించారు.

1968 జనవరి 2వతేదీన శ్రీ లవణం గారు “నా అమెరికా పర్యటన”లోని విషయాలను వివరించారు. 1971 డిసెంబర్ 6వతేదీన డా॥ బి. రామరాజు గారు తన “రష్యా దేశపు పర్యటన విశేషములు” అనే అంశంపై ప్రసంగించారు.

సంగీత, గాత్ర కచేరీలు...

1937 ఏప్రిల్ 23వతేదీన శ్రీరవ్యవ గారి సంగీత సభ 1949 ఏప్రిల్ 19 వతేదీన సంగీత విద్వాన్ శ్రీ సూసర్ల లక్ష్మీనరసింహ శాస్త్రి పాటకచేరి. 1949 మే 24న ప్రముఖ సంగీత విద్వాంసులు శ్రీ కొటమర్తి శంకర శాస్త్రి గాన సభ 1953 మార్చి 1 వతేదీన ప్రముఖ సంగీత విద్వాంసులు ఉప్పలపాటి అంకయ్య గారి గాత్రకచేరి విరితో జంత్ర వాయిద్యం, నోరి నాగభూషణం వెంకట రామ శర్మ “మృదంగం” 1954 ఫిబ్రవరి 23వతేదీన శ్రీమతి జె. సుబ్బలక్ష్మి వీణా గానమును

నిర్వహించారు.

1955 సెప్టెంబర్ 18వతేదీన బొమ్మరెడ్డి. సుబ్బరాజురెడ్డి గారవీణా గానము చేశారు. 1959 ఏప్రిల్ 9వ తేదీన శ్రీనూకల సత్యనారాయణ పాటకచేరిని నిర్వహించారు. 1969 అక్టోబర్ 8వ తేదీన అప్పయ్య దీక్షితార్ జయంతి సభలో సంగీత కచేరి నిర్వహించారు. 1967 మర్చి 27వ తేదీన తాడేపల్లి కంఠశాస్త్రి సంగీత కచేరి జరిగింది. 1968 సెప్టెంబర్ 28వ తేదీన కర్నాటక సంగీత కచేరిని విజయవంతంగా నిర్వహించారు

గాత్రం :- జి. వి. ఆచార్య, మృదంగం :- వి. సుబ్బరామశాస్త్రి, వయోలిన్ :- శ్రీ కబీరుదాసు

ఈ సంగీత కచేరికి ఎమ్.ఎల్. నరిసింహారావు గారు అద్యక్షత వహించారు. 1971 అక్టోబర్ 31 వతేదీన కీ॥శే॥ ఉప్పల పాటి అంకయ్య గారి శిష్యులు శ్రీ పాలకర్తి సూర్య నారాయణ ముర్తి గారి సంగీత కచేరి. 1986 ఫిబ్రవరి 23 వతేదీన కర్ణాటక సంప్రదా సంగీతంలో దశాబ్దాలుగా నిరుపమానమైన కృషి చేసిన గాన సరస్వతి, గాన సంగీత విద్వాన్ శ్రీ పురాణం పురుషోత్తమ శాస్త్రి గారి సంగీత కచేరి .

గాత్రం :- పురాణం పురుషోత్తమ శాస్త్రి ఫిడల్ :- నేతి శ్రీరామ శర్మ మృదంగం :- s.v. రమణ

నాటక ప్రదర్శనలు...

1953 మే 27వ తేదీన శ్రీతిరుమల శేషాచార్యులు దర్శకత్వంలో శ్రీకృష్ణ రాయబారం” నాటక ప్రదర్శన జరిగింది. 1953 సెప్టెంబర్ 12 వతేదీన తాడేపల్లి వెంకట సుబ్రహ్మణ్యశర్మ గారి “త్యాగరాజు స్వామి చరిత్ర” నాటక ప్రదర్శన. 1956 సెప్టెంబర్ 1 వతేదీన ప్రముఖ కళాకారుడు శ్రీ లక్ష్మీ కాంత మోహన్ గారి జానపద కళాపదర్శన .1967 మే 25వ తేదీన శ్రీమతి డి.జ్యోతిర్మయి భాగవతారణి గారు “హనుమత్ సత్యాగ్రహము” నాటక ప్రదర్శన జరిగింది.

సాహిత్య, సాంస్కృతిక ఫలరాజం 'మామిడి'

తెలంగాణ సంస్కృతి సాహిత్య వికాసానికి పెద్దపీట వేసిన కార్యనిర్వాహకుడు

డా॥ రాయారావు సూర్యప్రకాశ్ రావు
94410 46839

అం తర్జాతీయతను స్థానిక పలుకుబడులతో రమణీయంగా తీర్చిదిద్దిన కవిత్వం ఆయనది. 'ప్యూజన్ షేయరీ' పేరుతో కవిత్వ జాగ్రత్తందిని తెలుగునాట సృష్టించిన కలం ఆయనది. సాంస్కృతిక రంగానికి తెలుగు సీమ అందించిన బహుమతి ఆయన. ఒక భాషా చట్రంలోగానీ ఒక కళా చట్రంలో గానీ ఇమడ్చలేని కృషివలడాయన. కవిగా, వ్యాసకర్తగా, డాక్యుమెంటరీల నిర్మాతగా, దర్శకుడిగా, మాటల రచయితగా, అనువాదకుడిగా, చిత్రకారుడిగా, తాత్త్వికుడిగా, సంపాదకుడిగా, చరిత్ర పరిశోధకుడిగా, సినిమాదర్శకుడిగా బహుముఖ ప్రతిభ కనబరుస్తోన్న ఆయనే డా. మామిడి హరికృష్ణ.

కూడా సాధికారత ఉండడం ఆయన వ్యాసాలకు మరింత వన్నె తెచ్చింది. తెలుగు పత్రికలతో పాటు ఆంగ్ల పత్రికల కోసం కూడా ఆయన గెజ్ట్ కాలమ్స్ రచించారు. సొంతపేరుతో పాటు 'ఐ', 'తపస్వి' అనే కలం పేర్లతో కూడా కవిత్వ రచన చేశారు మామిడి హరికృష్ణ. తొలిదశలో 'కిరణం' అనే కవిత్వ సంపుటిని లిఖిత రూపంలో వెలువరించారు. యవ్వన కాలంలో రాసిన కవితలను 'సుషుప్తి నుంచి' అనే పేరుతో ఏ మాత్రం మార్పు లేకుండా స్వదస్తారితో ప్రచురణ రూపంలోకి తెచ్చారు. 'ఊరికి పోయిన యాళ్ళ...' అనే పేరుతో

ప్రస్తుతం తెలంగాణ సాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకుడిగా ఉద్యోగ బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్న మామిడి హరికృష్ణ వరంగల్లు జిల్లా శాయంపేటలో జన్మించారు. బాల్యంలో తల్లి స్వరాజ్యం చెప్పే కథలను వింటూ పెరిగిన మామిడి హరికృష్ణకు బాల్యంలోనే సాహిత్యంపై ఆసక్తి కలిగింది. ఎనిమిదో తరగతి చదువుతున్నప్పుడే సారశాల మ్యాగజైన్ కోసం ఆంగ్ల కవితను అనువదించారు ఆయన. ఆయుర్వేద వైద్యులైన తండ్రి మామిడి సుదర్శన్

ఆయనను పుస్తక పఠనం దిశగా ప్రోత్సహించారు. భోపాల్ లో 1986లో జరిగిన కవితోత్సవం సందర్భంగా ఒక పత్రిక ప్రచురించిన వ్యాసాల ప్రభావంతో మామిడి హరికృష్ణ దృష్టి అంతర్జాతీయ కవిత్వంవైపు మళ్ళింది. వివిధ అంశాలపై వివరణాత్మక వ్యాసాలను వేలాదిగా రాశారు మామిడి హరికృష్ణ. సాహిత్యం, కళలు, సినిమా, మనోవైజ్ఞానిక శాస్త్రం మొదలైన అంశాలపై ఆయన రాసిన వ్యాసాలు చక్కటి విశ్లేషణతో కూడి ఉంటాయి. చరిత్రపై

2018లో ఆయన వెలువరించిన కవితా సంపుటిని తెలంగాణ మట్టి భాషలోని మాధుర్యాన్ని పంచుతుంది. పోరాటాలకు, బలిదానాలకు, బాధలకు, ఆందోళనలకు, ఆనందాలకు అద్దం పట్టిన కవితా సంపుటి 'ఊరికి పోయిన యాళ్ళ...'. కవితాన్ని 'ఊపిరాడని సహాకేషన్ నుంచి లిబరేషన్ గా' పేర్కొంటూ 2019లో ఆయన వెలువరించిన కవితా సంపుటి 'ఒంటరికరణ'. 1993 నుండి 2003 వరకు రాసిన కవితలలోంచి ఎంపిక చేసిన కవితలను ఈ సంపుటి తెచ్చారు. భాషల

ఆదాన ప్రదానాలతో తెలుగుకు, ఇతర భాషలకు మధ్య చక్కటి లంకె కుదిర్చారు మామిడి హరికృష్ణ. ఇతర భాషల కవిత్వాన్ని తెలుగులోకి అనువదించి, ఆయా భాషల సాహిత్యాన్ని తెలుగు సాఠకులకు పరిచయం చేస్తున్నారు. తెలుగు కవిత్వాన్ని ఆంగ్లంలోకి తర్జుమా చేసి, తెలంగాణ కవులకు అంతర్జాతీయ గౌరవం కలిగించేందుకు కృషి చేశారు. జపాన్, లాటిన్ అమెరికా, కొరియా, ఆఫ్రికా తదితర ప్రాంతాల సంస్కృతులను ఆకళింపు చేసుకున్న హరికృష్ణ కవిత్వం తెలంగాణ భాషకు, యాసకు అద్దం పడుతుంది. మాటలతో దృశ్యీకరణ చేయడం ఆయన కవితల్లో కనబడే సుగుణం. డాక్యుమెంటరీల నిర్మాతగా, దర్శకునిగా, భాషావేత్తగా ఆయనకున్న సాధికారతను ఆయన కవిత్వం నిరూపిస్తుంది. ఆయనలోని స్వతఃసిద్ధ వైపుణ్యాలకు, కళా హృదయానికి దర్పణం పడుతుంది ఆయన కవిత్వం. అంతర్దర్శనం, తాత్వికత, భాషా సంస్కృతులపై ఆయనకున్న మక్కువ హరికృష్ణ కవిత్వ పంక్తుల్లో స్పష్టంగా కనబడే అంశాలు.

తెలుగు కవిత్వంలో ఆయన ప్రవేశపెట్టిన ప్రక్రియ 'పూజన్ షాయరీ'.

తెలంగాణ ఏర్పాటు

అనంతరం రాష్ట్ర భాషాసాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకునిగా బాధ్యతలు స్వీకరించిన హరికృష్ణ తెలుగుకు ప్రాచీన హెబాదా రావడంలో విశేష కృషి చేశారు. 'మన ఊరు-మన చెరువు' పథకం కింద వివిధ ప్రాంతాల్లో చిందు, యక్షగాన కళాకారుల ప్రదర్శనలను ఏర్పాటు చేసి, నిరుపేద కళాకారులకు ఉపాధి కల్పించారు. వివిధ ఉత్సవాల సందర్భంగా తెలంగాణ కళారూపాల ప్రదర్శనలు ఆయన చొరవ ఫలితమే.

భిన్న సాంస్కృతిక వైవిధ్యానికి ఇది ప్రతీకగా నిలుస్తుంది. జీవితంలోని బహుముఖీనతకు, భిన్న పార్శ్వాలకు నిదర్శనంగా నిలుస్తుంది. ఒక భాషలో రాస్తున్నప్పుడు ఏదైనా పరభాషాపదం తడితే దానికి సమానార్థకాలు వెతకకుండా అలాగే ఉంచేయడం ఈ ప్రక్రియలో కనిపిస్తుంది.

మామిడి హరికృష్ణ చిత్రకారుడు కూడా. తనదైన శైలిలో చిత్రలేఖన ప్రవృత్తిని ఆయన కొనసాగిస్తున్నారు. తొలిరోజుల్లో తాను వేసిన కన్వెషన్స్ అనే ఇల్లస్ట్రేషన్ ను 'సుషుప్తి నుంచి' అనే తన కవితా సంపుటిలో ఉపయోగించు కున్నారు. 'కిరణం' లిఖిత సంపుటికి, 'ఓంటరీకరణ' కవితా సంపుటి కవర్ పేజీలను తానే రూపొందించుకున్నారు. 'సుషుప్తి నుంచి', 'ఓంటరీకరణ' కవితా సంపుటిల్లో లోపలి పేజీలలో కనబడే చిత్రాలను కూడా తానే స్వయంగా వేశారు.

పలు తెలుగు, ఆంగ్ల గ్రంథాలకు సంపాదక బాధ్యతలను కూడా మామిడి హరికృష్ణ నిర్వహించారు. చదువుకునే రోజుల్లోనే కళాశాల పత్రిక 'బహుదూర్'కు మూడేళ్ల పాటు సంపాదక బాధ్యతలు నిర్వహించారు. 'హరివిల్ల' లిఖిత పత్రికకు సంపాదకుడిగా వ్యవహరించారు. 'అలుగు దుంకిన అక్షరం', 'కొత్తసాలు' 'తొలిపొద్దు', 'మట్టి ముద్ర', 'పద్య తెలంగాణం' స్మర నారాయణీయం, 'తంగేడు వనం' మొదలైన సుమారు 60 గ్రంథాలకు సంపాదకుడిగా ఉన్నారు. ఆకాశవాణి, భాషాసాంస్కృతిక శాఖ సంయుక్తంగా రూపొందించిన 'తెలంగాణ తేజోమూర్తులు' అనే ఉద్గ్రంథానికి విష్ణుభొట్ల ఉదయశంకర్ తో కలిసి సంపాదక బాధ్యతలను నిర్వహించారు.

సుప్రసిద్ధ సాహితీవేత్తలు రావూరి భరద్వాజ, ఆచార్య సి. నారాయణరెడ్డిలపై మామిడి హరికృష్ణ రూపొందించిన డాక్యుమెంటరీలకు ఆయనకు మంచి పేరు తెచ్చి పెట్టాయి. వందేళ్ల భారతీయ చలన చిత్ర చరిత్రపై ఆయన

రూపొందించిన డాక్యుమెంటరీ 'శతాబ్ది చిత్రం' పలువురు ప్రముఖుల ప్రశంసలందుకుంది. ఆయన నిర్మించిన డాక్యుమెంటరీలు 150కి పైనే ఉంటాయి. వీటికి స్క్రిప్టును అందించడంతో పాటు ఎడిటింగ్, దర్శకత్వం మొదలయిన బాధ్యతలను కూడా ఆయనే నిర్వహించడం విశేషం.

'హాలీవుడ్ మూవీస్', 'టాప్ 100 మూవీస్' మొదలైన టీవీ కార్యక్రమాలకు ఆయన రచయితగా పనిచేశారు. సుప్రసిద్ధ సినీ ప్రముఖులు శ్యాం బెనెగళ్, అక్కినేని నాగేశ్వరరావు, వేటూరి సుందర రామ్మూర్తి తదితరులతో ఆయన చేసిన ఇంటర్వ్యూలు వివిధ టీవీ ఛానెళ్లలో ప్రసారమయ్యాయి. 'వార్- మంచి కిక్కిచ్చే గేమ్ షో', 'రాజా రాణి జగపతి' మొదలైన టీవీ గేమ్ షోల కోసం రచనలు చేశారు.

పరిశోధకుడిగానూ మామిడి హరికృష్ణ కృషి ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోదగ్గది. తాను చేసే ప్రతి రచన కోసం, తాను రూపొందించే ప్రతి డాక్యుమెంటరీ కోసం విస్తృత పరిశోధన చేసే వ్యక్తిత్వం ఆయనది. దేన్నీ ఆషామాషీగా తీసుకోకుండా కులంకషంగా అధ్యయనం చేసిన తర్వాతే రంగంలోకి దిగుతారని ఆయన రచనలను, డాక్యుమెంటరీలను చూస్తే అవగతమవుతుంది. ప్రపంచ సాహిత్యాన్ని, ప్రపంచ సినీమాను విస్తృత అధ్యయనం చేశారు హరికృష్ణ. 'తెలుగు సినిమాలో జానపద కథాంశాలు- అధ్యయనం' అనే అంశంపై పరిశోధన చేసి, పిహెచ్. డి. పొందడంతో పాటు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయ స్వర్ణపతకం సాధించారు.

తెలంగాణ ఏర్పాటు అనంతరం రాష్ట్ర భాషాసాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకునిగా బాధ్యతలు స్వీకరించిన హరికృష్ణ తెలుగుకు ప్రాచీన హెబాదా రావడంలో విశేష కృషి చేశారు. 'మన ఊరు-మన చెరువు' పథకం కింద వివిధ ప్రాంతాల్లో చిందు, యక్షగాన కళాకారుల ప్రదర్శనలను ఏర్పాటు చేసి, నిరుపేద కళాకారులకు ఉపాధి కల్పించారు. వివిధ ఉత్సవాల

సందర్భంగా తెలంగాణ కళారూపాల ప్రదర్శనలు ఆయన చొరవ ఫలితమే. వివిధ జిల్లాల్లో జానపద ఉత్సవాలను కూడా ఆయన నిర్వహించారు. మలయాళం కూడా నేర్చుకున్న మామిడి హరికృష్ణ కేరళ ఉత్సవాలను తెలంగాణలో నిర్వహించడంలో కీలక భూమిక నిర్వహించారు. రవీంద్రభారతిలో పైడి జయరాజు పేరుతో ప్రీవ్యా థియేటర్ రూపకల్పనతో సహా చిత్రమాలిక, సూక్తులు మొదలైనవి హరికృష్ణ అభిరుచికి అద్దం పడతాయి. కరోనా కాలంలో తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ కార్యదర్శిగా కూడా అదనపు బాధ్యతలు నిర్వహించారు హరికృష్ణ. అప్పటికే, భాషా సాంస్కృతిక శాఖ చేపట్టిన “6 సి ఇనిషియేటివ్”లో భాగంగా సాహితీ

కార్యక్రమాలకు తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి సారథ్యంలో ఆన్లైన్ వేదికగా శ్రీకారం చుట్టింది. ఆన్లైన్ సాహిత్య కార్యక్రమాలను, కవి సమ్మేళనాలను నిర్వహించడం ప్రారంభించింది. సాంస్కృతిక, సాహిత్య కార్యక్రమాలను ఆన్లైన్ పద్ధతిలో నిర్వహించడానికి భాషా సాంస్కృతిక శాఖ నిర్దిష్ట కార్యాచరణ పథకాన్ని రూపొందించింది. ఈ విధానంలో నిర్వహించిన నృత్యోత్సవాలు, డ్రామా ఉత్సవాలు విజయవంతమయ్యాయి. నటన, స్క్రిప్ట్ రైటింగ్, కర్తసాము, దర్శకత్వం రంగాలలో కార్యశాలలనుబీ సంగీతోత్సవాలను భాషా సాంస్కృతిక శాఖ నిర్వహించింది. ఇవన్నీ ఎంతో ఆదరణను, ప్రశంసలను పొందాయి.

బహుముఖ ప్రతిభతో అనేక రంగాలలో రాణిస్తున్న మామిడి హరికృష్ణ అనేక పురస్కారాలను, సత్కారాలను పొందారు. ఉత్తమ సినీ విమర్శకుడిగా 2009లోనూ 2012లోనూ ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ నంది పురస్కారాలను పొందారు. ఉత్తమ స్క్రీన్ ప్లే రచయితగా సినీ గోయర్స్ పురస్కారాన్ని 2008లో పొందారు. ఇండివుడ్ అవార్డును 201 లో, జీ సినీమా అవార్డును 2019 లో స్వీకరించారు. ‘పండుగ’ అనే కవితకు జాతీయ గుర్తింపును పొందారు. కళాస్వాదనను, కళారాధనను నిరంతరం కొనసాగించే మామిడి హరికృష్ణ విభిన్న సృజనాత్మక ప్రక్రియల్లో తనదైన ముద్ర వేస్తున్నారు.

ఇంటి కాపు....

అన్వేషి

నిరుద్యోగ అసాఫల్యతలో మునుగుతూ రెక్కలు సాచిన వియోగంతో ఒక తూరుపు సూర్యుడై ఉదయించడానికి నేను పోరాటం చేసినపుడు నీ చిరునవ్వు నన్ను లక్ష్యం పాదాలను ముద్దాడించిది కదా జీవితం వడ్డించిన విస్తరి కాదని జీవించడం స్పష్టించడం కాదని నీ రేపటి కన్ను గీచిన అస్తిత్వమే నాకీనాటి వర్తమానమైంది కదా ఆస్తమా ఖడ్గంతో ఎన్నో రాత్రులు నేను చేసిన పోరాటంలో వెన్నెలను వంపుకొన్న నీ చలువ చేతుల లాలనే కదా నన్నో విజయ సాధకునిగా నిలిపింది

ఉప్పొంగే కవితావేశం అక్షరంగా జన్మించే నన్ను అస్తవ్యస్తం చేసినపుడు నీ కుదురు వ్రాతల సౌబగులు పరిమళం అలదిన కాంచనమై కవిత్వంగా కడతేర్చాయి కదా ద్రోహ చింతకుల పెడ తిరుగు నన్ను అప్పుల మంటలో ముంచెత్తినపుడు నీ కలికి మబ్బు వానలో కురిసి వెలసిన రోజులను ఎలా విస్మరించను? రెక్కలు మొలచిన రెండు పావురాలు అమెరికాకొకటి ఆస్ట్రేలియా కొకటి బతుకు పట్టగూడులై ఎగిరిపోయినపుడు ఏకాకులమై మిగిలిపోయిన అనివార్యపు చరమాంకపు బాటలో ఇప్పుడు ఒకరికొకరం బందీలం తోటమాలీ

నీ ప్రేమ సౌరభంతో మిగిలిపోయిన పాట నువ్వే పాడాలి శిశిరం చెట్టును మళ్ళీ చిగురించనీయాలి

తెలుగు సాహిత్య యుగకర్త...

శ్రీశ్రీ

1972 కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ పురస్కార గ్రహీత...

“క” దిలేది కదిలించేది మారేది మార్పించేది నవ కవిత్వం”
 “కుక్కపిల్ల సబ్బుబిళ్ళ కాదేది కవితకనర్షం ఉండాలియే
 కవితావేశం కానీవోయ్ రస నిర్దేశం”

“తాజ్ మహల్ నిర్మాణానికి రాళ్లెత్తిన కూలీలవ్వరు”
 “ఇతిహాసపు చీకటి కోణం అట్టడుగున పడి కాన్పించని
 కథలు... దాచేస్తే దాగిన సత్యం కావాలియే నవకవనానికి”
 శ్రీ శ్రీ సాహిత్యం ప్రభావం లేని తెలుగు కవి రచయిత లేరు
 అని అనడంలో అతిశయోక్తి లేదు. ఆయన రాసిన “శ్రీశ్రీ
 సాహిత్యం (కవిత్వం)” 1972లో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ
 అవార్డును అందుకున్నది. శ్రీశ్రీ 1910 ఏప్రిల్ 30న పూడిపెద్ది
 వెంకటరమణయ్య, అప్పలకొండ దంపతులకు జన్మించారు.
 శ్రీరంగం సూర్యనారాయణకు దత్తుడగుట వలన ఇతను
 ఇంటిపేరు శ్రీరంగంగా మారింది.

తమ కవిత్వాన్ని తామే విశ్లేషించుకోవడం, అభినందించు
 కోవడం కవుల లక్షణం కారాదని ప్రజలను ఆకట్టుకొని వారి
 నాలుకలపై నిలిచిపోగలిగినదే కవిత్వమని అటువంటి కవిత్వాన్ని
 సృష్టించాలని మహాకవి శ్రీశ్రీ సందేశం. “ఎవరో వస్తారని ఏదో
 చేస్తారని ఎదురు చూసి మోసపోకుమా నిజం మరచి
 నిలిచిపోకుమా” అంటూ భూమి కోసం అనే సినిమాలో ఆయన
 రాసిన పాట ద్వారా ప్రజలంతా తమ సొంత శక్తిపై ఆధారపడాలని

ఆ శక్తిని విశ్వసించే అద్భుతాలు సృష్టించవచ్చని చెప్పిన సందేశం
 ఏనాటికైనా ఆచరణీయం.

“మనది ఒక బతుకేనా చీమలవలె దోమలవలె సందులలో
 పండుల వలె” అంటూ మానవజాతికి ఆత్మ విమర్శ
 చేసుకోవాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పిన కవి శ్రీశ్రీ. చలం
 అన్నట్లు “శ్రీశ్రీ కవిత్వంలో కాళ్ళ కింద నలిగే గడ్డి పోవల
 ఆర్తనాదం కూడా వినిపిస్తుంది”. “నేను మార్క్స్ రాసిన క్యాపిటల్
 చదవనేలేదు. మార్క్సిజం గూర్చి ప్రత్యేకంగా అధ్యయనం
 అంటూ చేయనేలేదు. ఎప్పుడు వీలుంటే ఎప్పుడు దొరికితే
 అప్పుడు మార్క్సిజం గురించి చదివాను” అని శ్రీశ్రీ స్వయంగా
 చెప్పుకున్నారు. “చరిత్ర ధర్మం విప్లవం” అని చాటారు.
 “చాలావరకు నా దృక్పథం నుంచే కవిత్వం రాశాను. సబ్జెక్టివ్
 పోయెట్రీయే ఎక్కువ ఆబ్జెక్టివ్ రాసిన ‘వెరివాడా కుర్రవాడా’
 ‘భిక్షూవర్షియసీ’ లాంటివి తప్ప ‘నేను సైతం’ కూడా సబ్జెక్టివ్ గా

రాసింది. కవిత్వంలో ప్రతిపదార్థం తీసుకోకూడదు. టోటల్
 ఎఫెక్ట్ తీసుకోవాలి.” అని తన కవిత్వం గురించి చెప్పుకున్నారు
 శ్రీశ్రీ. ఆయన కలం ఆయుధంగా పోరాటం చేశాడు. తన
 కలాన్ని అభ్యుదయ శక్తులకు అంకితమిచ్చారు. “గన్నుతో
 కొంతమందిని చంపగలం. కానీ పెన్నుతో మాత్రం కొన్ని
 వేలమంది వర్గ విరోధులను సంహరించగలమన్నమాట” ఆయన
 జీవితంలో ఆచరించారు. జీవితం ద్వారా ప్రబోధించారు. “శ్రీశ్రీ
 జీవితం కవిత్వం కంటే గొప్పది. కవిత్వం కంటే ఆయన కవితా
 మార్గం గొప్పది.” అన్న ఒక మహనీయుని వాక్కు అక్షరాలా
 నిజం. శ్రీశ్రీ సాహిత్యపరమైన కార్యక్రమాల నిమిత్తం వివిధ
 దేశాల్లో ఎన్నోమార్లు పర్యటించారు. ఎన్నో పురస్కారాలు
 పొందారు. కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు, మొదటి “రాజా
 లక్ష్మీ ఫౌండేషను” అవార్డులు వారు అందుకున్నవాటిలో
 ప్రధానమైనవి. విప్లవ కవిగా, సాంప్రదాయ, ఛందోబద్ధ కవిత్వాన్ని
 ఛిక్కరించినవాడిగా, అభ్యుదయ రచయితల సంఘం
 అధ్యక్షుడిగా, విప్లవ రచయితల సంఘం స్థాపక అధ్యక్షుడిగా,
 సినిమా పాటల రచయితగా ఆయన ప్రసిద్ధుడైన శ్రీశ్రీ క్యాన్సర్
 వ్యాధి కారణంగా 1983 జూన్ 15న మరణించారు.

ప్రతాపయుగంధర కథలు

యుగంధర శక్తి

కుట్రలు చేదించిన మంత్రి...

అమ్మంగి వేణుగోపాల్
94410 54637

కాకతీయ గణపతిదేవ చక్రవర్తి విశాలమైన సామ్రాజ్యం నిర్మించగా, దాన్ని మరింత సువిశాలం చేసిన మహారాణి కాకతి రుద్రమదేవి. వారి తదనంతరం ప్రతాపరుద్ర చక్రవర్తి కాలం దేదీప్యమానంగా వెలుగొందుతూ వచ్చింది. మహామంత్రి శివదేవయ్య వేసిన మార్గంలోనే ఆయన సమకాలికులు, ఆ తర్వాతి కాలపు మంత్రులు కూడా నడుస్తూ వచ్చారు.

మహామంత్రి యుగంధరుడు ఆ కాలపు శక్తియుక్తులకు ప్రతీకగా నిలిచి ప్రతాపరుద్రునికి రక్షణ కవచంగా వుంటూ వచ్చాడు. మహారాజు, మహామంత్రుల ధ్యేయం శత్రుభీతి, క్షామభయం లేని ప్రజారంజకమైన పరిపాలన అందజేయటమే.

రుద్రమదేవి హత్యకు కుట్రపన్నిన అంబదేవుడు అతని మిత్రులు కాకతీయులకు కంటకప్రాయంగా ఉన్నారు. అడుగడుగునా ఆటంకాలు సృష్టించే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. యుగంధరుడు అతని అనుయాయులు వేయికండ్లతో మహారాజును రాజ్యాన్ని పరిరక్షిస్తూ ముందుకు సాగుతున్నారు. వందలాది గూఢాచారులు ఎప్పుడు ఎక్కడ ఏ అనుమానస్పద సంఘటన జరిగినా తమ నాయకుడైన త్రినేత్రునికి తెలియజేస్తుంటారు. వాటిలో ముఖ్యమైన

నేపథ్యం....

పంచతంత్ర కథలు, తోతీనామా కథలు, అరేబియన్ నైట్స్ కథలు, సింహాసన ద్వాత్రింశిక కథలు, భోజకాళిదాసు కథలు, భట్టి విక్రమార్క కథలు, కాశీమజిలీ కథలు, తెనాలి రామకృష్ణ కథలు, అక్బర్ బీరబల్ కథలు, మర్యాద రామన్న కథలు, ముల్లా నసీరుద్దీన్ కథలు, పరమానందయ్య శిష్యుల కథలు వంటి అనేకానేక కథలు సాహిత్యంలో ప్రచారంలో ఉన్నాయి. పుస్తకాలుగా వచ్చాయి. పూర్వకాలంలో ప్రతి రాజు ఆస్థానంలో కవిత్వం చెప్పే కవులు, కథలు చెప్పే కథకులు ఉండేవారు. వీరు వినోదం పంచేవారు. మన తెలంగాణలో కాకతీయులది స్వర్ణయుగం. ప్రధానంగా గణపతిదేవ చక్రవర్తి, రాణీరుద్రమదేవి, ప్రతాపరుద్రుల కాలంలో కథాసహిత్యం అభివృద్ధి చెంది ఉండవచ్చునన్నది నా ఊహ. ఈ ఊహకు పదునుపెట్టి ప్రతాపరుద్ర చక్రవర్తి, ఆయన మంత్రి అయిన యుగంధరుని శక్తియుక్తులకు సంబంధించిన కొన్ని కథలను రాయటం జరిగింది. తంకేడు వీటిని ధారావాహికంగా అందిస్తుంది. చిత్తగించండి.

వాటిని త్రినేత్రుడు మహామంత్రి యుగంధరుని సమక్షంలో చక్రవర్తికి నివేదిస్తుంటాడు.

రహస్య మందిరంలో ప్రతాపరుద్రుడు, యుగంధరుడు ఆసీనులై ఉన్నారు. చక్రవర్తి ఆజ్ఞతో సేవకుడు గూఢాచారుల నాయకుడైన త్రినేత్రుణ్ణి ప్రవేశపెట్టాడు. ఆ తర్వాత ద్వారం మూయబడింది. త్రినేత్రుడు ఆ ఇద్దరికి దండప్రణామాలు ఆచరించాడు.

“త్రినేత్రా! కొత్త విశేషాలేమైనా మా దృష్టికి తేదగినవి ఉన్నాయా?” అని మేఘగంభీరస్వరంతో అడిగాడు చక్రవర్తి.

“చిత్తం ప్రభూ! మీరానతిస్తే ఒక విషయం మనవి చేయాలనుకుంటున్నాను” అన్నాడు త్రినేత్రుడు. అంగీకార సూచకంగా చక్రవర్తి తల

ఆడించాడు.

“ప్రభూ! ఒక కళాకారుల కుటుంబానికి చెందినవాడు గత నాలుగురోజులుగా ప్రతి కూడలిలో ఒక ప్రదర్శన ఇస్తున్నాడు”.

“ఏమిటా ప్రదర్శన?” కుతూహలంతో అడిగాడు యుగంధరుడు.

“ఆవు తోలును కప్పుకొని, దాని నాలుగు కాళ్ళల్లోకి తన రెండు చేతులను, రెండు కాళ్ళను చొనిసి, తలలో తన తలను పెట్టి అచ్చం ఆవులాగే నడుస్తూ, గంతులు వేస్తున్నాడు. ఈగలను, దోమలను తోలడానికి తోకను ఆడిస్తుంటాడు” అన్నాడు త్రినేత్రుడు.

“అంతేనా?” అడిగాడు చక్రవర్తి.

“అంతేకాదు ప్రభూ మధ్యమధ్యన ‘చేతనైతే నన్ను పరీక్షించండి’ అని కూడా

అంటుంటాడు” అన్నాడు త్రినేత్రుడు.
 “సరే నీవు వెళ్ళవచ్చు” అని చక్రవర్తి
 ఆజ్ఞాపించగానే అతడు నిష్క్రమించాడు.
 చక్రవర్తి యుగంధరుని ముఖంలోకి
 చూస్తూ-

“యుగంధరా! ఇతడు మామూలు
 కళాకారుడే ఉండవచ్చు. లేదా
 గోముఖవ్యాఘ్రుమై ఉండవచ్చు. ఒకటి
 రెండు రోజులు పరిశీలించిగాని ఒక
 నిర్ణయానికి రాలేము. చిన్నపామునైనా
 పెద్ద కర్రతో కొట్టాలన్నదే కాకతీయుల
 నీతి” అన్నాడు నర్మగర్భంగా. చక్రవర్తి
 మాటల్ని అర్థం చేసుకున్న యుగంధరుడు
 సెలవు తీసుకొని నిష్క్రమించాడు.

రెండు రోజులపాటు నిఘావేసిన
 అనంతరం యుగంధరుడు ఒక
 గొడ్డకాపరి వేషం ధరించి కూడలి దగ్గరకు
 వెళ్లాడు. గోవు వేషధారి చుట్టూ ముప్పై
 మందిదాకా ఉన్న ఆ గుంపులో
 కలిసిపోయి, “చేతనైతే నన్ను
 పరీక్షించండి” అని అన్నది తడవుగా, ఒక
 గులకరాయి కన్నా కాస్త పెద్దరాయిని
 తీసుకొని, ఆ ఆవు కడుపు పైభాగంలో
 కొట్టాడు యుగంధరుడు. మామూలుగా
 ఆవులు, గేదెలు శరీరం మీద దెబ్బ
 తగిలినచోట వాటి చర్మం చిన్నగా ఒక
 తరంగంలాగా క్షణం పాటు కదులు
 తుంది. ఆ కళాకారుడు అట్లా
 కదిలిస్తాడా? లేదా? అని యుగంధరుడు
 పరీక్షించాడన్న మాట! ఊహించినట్టే ఆ
 కళాకారుడు దెబ్బ తగిలిన చోట చర్మాన్ని
 చిన్న తరంగంగా కదిలించి ‘అంబా’ అని
 అరిచాడు. అంతటితో ఆగకుండా-

“పరీక్షంటే మీదే. జంతు స్వభావం
 తెలిసిన మీరు సామాన్యులు కారు”
 అన్నాడు.

“ఇదేం గొప్ప విషయం. నేను గొడ్డ
 కాపరిని. ఈ మాత్రం పరీక్ష ఏ గొడ్డ
 కాపరైనా చేయగలడు” అన్నాడు
 యుగంధరుడు.

“ఎవరైనా దయామయుడు
 రాజదర్శనం చేయస్తే మరిన్ని విద్యలు
 ప్రదర్శించేవాణ్ణి” అన్నాడు ఆవు వేషధారి.

“కళాకారుడా! మాబోటి సామాన్యులు

**“యుగంధరా! ఇతడు
 మామూలు కళాకారుడే
 ఉండవచ్చు. లేదా
 గోముఖవ్యాఘ్రుమై ఉండవచ్చు.
 ఒకటి రెండు రోజులు పరిశీలించి
 గాని ఒక నిర్ణయానికి రాలేము.**

రాజదర్శనం చేయించగలరా? ఇదిగో ఒక
 మాడ మాత్రం ఇవ్వగలను” అంటూ
 చాచిన కళాకారుని అరచేతిని పరిశీలనగా
 చూసి నాణాన్ని ఇచ్చి ముందుకు సాగాడు
 యుగంధరుడు.

ఆవు వేషధారి అతణ్ణి గమనిస్తూ
 ఉండిపోయాడు. జనం వెళ్ళిపోగానే ఆవు
 చర్మాన్ని విప్పి చుట్ట చుట్టుకొని
 యుగంధరుడు వెళ్ళిన దిక్కు నడవ
 సాగాడు. పెద్ద రాతికోట దాటితే
 మట్టికోట. దాని సమీపంలో పేదల
 వాడలు, వృత్తి పనులు చేసుకొని బతికే
 వాళ్ళ ఇండ్లూ ఉన్నాయి. అక్కడ
 యుగంధరుడు మాయమయ్యాడు. ఆవు
 చర్మం వాడు ఇంతకాలంగా తాను
 వుంటున్న పాత ఇంటిలోకి ప్రవేశించగానే,
 అప్పటికే అక్కడ మాటువేసి వున్న
 యుగంధరుని భటులు బంధించారు.
 యుగంధరుడు అతని గొంతు మీద వాడి
 కత్తిని ఆనించి-

“నేనిచ్చిన మాడను నీవు అందుకు
 న్నప్పుడే గమనించానురా, నీ హస్తం కత్తి
 తిప్పి కాయ కాసిందని. రాజదర్శనం
 ఇప్పించమని కోరినప్పుడే ఊహించానురా
 ఏదో మిష మీద రాజమందిరంలోకి
 ప్రవేశించి అక్కడి రహస్యాలు తెలుసు
 కోదలిచావని. ఇంతకూ నువ్వెవరు?”
 గద్దించాడు యుగంధరుడు.

“మీరెవరో గాని పిచ్చుక మీద
 బ్రహ్మిష్టం వేస్తున్నారు. నేను మామూలు
 కళాకారుణ్ణి” అన్నాడు.

“కావని నాకు తెలుసు. నిన్ను చంపి నీ
 శవంతో కూడా మాట్లాడించి నిజం
 కక్కించగలనురా. బతుకో చావో నీ
 చేతిలోనే వుంది” అంటూ వాడి కుత్తుక
 చుట్టూ చేతులతో ఉరి బిగించాడు.
 మొత్తం మీద ఒక అరగంట పాటు వివిధ
 శిక్షలకు గురిచేసిన తర్వాత ఆవు

తోలువాడు దారికి వచ్చాడు.

“క్షమించండి. నా వెనుక అంబదేవుని
 మనిషి ఉన్నాడు. ఈ కుట్ర పన్నింది
 అతడే. వంద మాడలకు ఆశపడి
 ఒప్పుకున్నాను”.

“ఏమిటా కుట్ర?” అన్నాడు
 యుగంధరుడు నొసలు చిట్టించి.

“కనీసం నూరు మంది తమ దేశపు
 గూఢచారులను మీ రాజ్యంలోకి
 ప్రవేశపెట్టటం” అన్నాడు.

వెంటనే యుగంధరుని బుద్ధి
 పాదరసంలాగా పనిచేసింది. తన భటుని
 చెవిలో ఏదో చెప్పాడు. అతడు
 అశ్వరూడుడై మట్టికోటను ఎక్కి చూసి
 తక్షణం వెనక్కి వచ్చి-

“అక్కడ సుమారు నూరు గోవులు
 గడ్డి మేస్తున్నాయి. మహామంత్రి”
 అన్నాడు.

“అవి గోవులు కావు. గోముఖ
 వ్యాఘ్రాలు. చక్రవర్తుల వారి ఊహ
 నిజమైంది. వాటిని అంతం చేయమని
 మన విలుకాండ్రకు నా ఆజ్ఞా చెప్పు”.

వెంటనే విలుకాండ్రు గడ్డి మేస్తున్నట్టు
 నటిస్తున్న గోవేషధారులైన
 శత్రుగూఢాచారుల మీద బాణాలు
 ప్రయోగించారు. లోకాన్ని నమ్మించటానికి
 అప్పుడప్పుడు ‘అంబా’ అని అరుస్తూ
 వచ్చినవారు ఇప్పుడు ‘అమ్మా’ అని
 అరుస్తూ నేలకొరిగారు!

ఆవు వేషం వాడి నుంచి మరిన్ని
 రహస్యాలను తెలుసుకోవటానికి గాను
 చెరసాలలో బంధించారు.

ఆ మరుసటిరోజు నిండుకొలువులో
 చక్రవర్తి ప్రతాపరుద్రుడు మహామంత్రి
 యుగంధరుణ్ణి ఘనంగా సన్మానించి-

“యుగంధరా! ఏ బహుమతినైనా
 కోరుకో సంతోషంగా ఇస్తాను” అన్నాడు.

“అయితే, ఒక మాడ ఇప్పించండి
 ప్రభూ!” అన్నాడు.

“ఏదీ ఆ గోముఖ వ్యాఘ్రం చేతిలో
 నీవు పెట్టిన మాడానా?” అంటూ పెద్దగా
 నవ్వాడు చక్రవర్తి. సభాసదులు కూడా
 నవ్వుతంతో నిండుకొలువులో పండువెన్నెల
 కురిసింది.

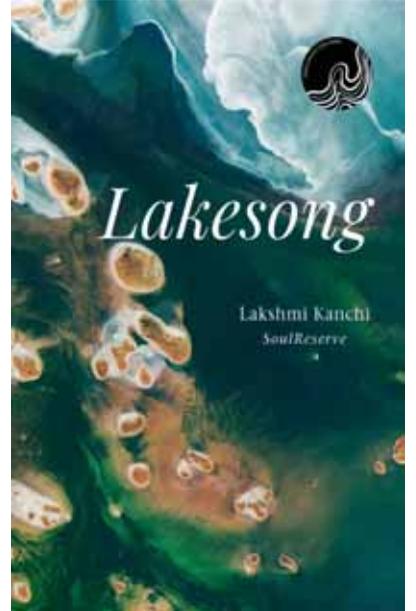

నేను లిబరల్ ఫెమినిస్టునే, నా లక్ష్యం వస్తు ప్రధాన కవిత్వం..

- ఆస్ట్రేలియా కవయిత్రి లక్ష్మికాంచీ

తంగేడు అసోసియేట్ ఎడిటర్ డాక్టర్ కాంచనపల్లి గత నెల ఆస్ట్రేలియా వెళ్ళిన సందర్భంగా ప్రముఖ ఆస్ట్రేలియా రచయిత్రి సామాజిక కార్యకర్త Tineke Vander Eeckenని ఇంటర్వ్యూ చేయాలనుకున్నారు. కాని అనారోగ్య కారణాలవల్ల అనుకున్నదానికంటే ముందే ఇండియా తిరుగు ప్రయాణం వల్ల ఆమె

ఇచ్చిన అసాయింటెంట్ రద్దు చేసుకోవాల్సి వచ్చింది. ఆమె స్నేహితురాలు కర్ణాటకాస్ట్రేలియన్ అయిన లక్ష్మికాంచీ తంగేడు విషయం విని కాంచనపల్లిని తన కార్యాలయానికి ఆహ్వానించారు. లక్ష్మికాంచీ భట్ ఆస్ట్రేలియన్ రైటర్స్ అసోసియేషన్ నిర్వాహకురాలు. తను అక్కడ

ప్రభుత్వోద్యోగి. ఈ విధంగా సృజనకారులను సమన్వయం చేయడానికి ఒక ప్రభుత్వ సంస్థ పనిచేయడం చాలా ఆహ్వానించదగ్గ పరిణామం. ఆమె తన కార్యాలయంలో అన్ని విభాగాలు చూపించడం జరిగింది. కాంచనపల్లికి కలిసి వెళ్ళిన మనోజ్ కు విందు ఏర్పాటు చేశారు. తరువాత సాగిన ముచ్చట్లు తంగేడుకు ముఖాముఖిగా పరిణమించాయి. ఆద్యంతం ఆంగ్లంలో కొనసాగిన ముఖాముఖి తెలుగు సేత ఘనపురం దేవేందర్. ఆ ముచ్చట ఈ మాసం మీ కోసం...

బాగా రాయాలి. రాస్తున్న విషయం ఇతరులతో పంచుకోవాలి. జీవితంలో అవ్యక్తమైన విషయాలనెన్నింటినో కవిత్యంలో వ్యక్తం చేయగలం. రచయితల సంఘం కొర్డినేటర్గా నేను వాళ్ళను ప్రోత్సహిస్తాను. కవులు రాయడంతో పాటు రెండర్ చేయడం కూడా నేర్చుకోవాలి. అన్నీ రకాల ఎమోషన్స్ వ్యక్తం చేయడానికి కవిత్యం ఒక వాహిక.

మీ కుటుంబం మరియు బాల్యం మీ సృజన జీవితాన్ని ఎట్లా స్పూర్తివంతం చేసింది?

నేను యూనివర్సిటీలో చదువుతున్నప్పుడినుండి రాస్తూనే ఉన్నాను. తల్లి దండ్రులు నేనో ఇంజనీర్ కావాలని అనుకునేవారు. ఒకసారి ఇంజనీర్గా స్థిరపడి పొయెట్రీ ఒక హాబీగా రాయాలని వాళ్ళ ఉద్దేశం. నేను అదేవిధంగా చదువుకొన్నాను. డిగ్రీ చేశాను. మాస్టర్ చేశాను. ఐ.బి.ఎం.లో పని చేశాను. తరువాత కుటుంబ కారణాల దృష్ట్యా నేను వెస్టర్న్ ఆస్ట్రేలియాకు వచ్చి స్థిరపడ్డాను. తరువాత రచనావకాశాలు వాటంతట అవే వచ్చాయి. వెస్టర్న్ ఆస్ట్రేలియా రచయితల సంఘంలో

చేరాను. నా జాబ్ కి రిజైన్ చేశాను. పూర్తి స్థాయి క్రియేటివిటికి అంకితం అయ్యాను.

మీ విద్యార్థి దశలో అది స్కూల్ కావచ్చు, కాలేజీ కావచ్చు, యునివర్సిటీ కావచ్చు, మీకెలాంటి ప్రోత్సాహం లభించింది?

అంతగా గైడు ఎవరూ లేరనే చెబుతాను. మొదటినుండి పుస్తకాలు

బాగా చదవడం అలవాటు. చదవడం ఏదైనా కావచ్చు. అది న్యూస్ పేపర్ కూడా కావచ్చు. ముందు చదవాలి. అలాంటి హాబీ ఉంది నాకు. చదవడమే మనకు రచనలో స్కిల్స్ నేర్పుతుంది. నేనైతే ఒకవారంలో పుస్తకాలు కనీసం మూడు చదివేదాన్ని. ఆ చదవడమే నన్ను సృజనకర్తను చేసింది.

సామాజిక పరిణామాలు, సమాంతరంగా సమాజంలో జరిగే ఉద్యమాలు మీ రచనల్లో చోటు చేసుకుంటాయా? ఎలా?

ఒక స్త్రీగా అనేక విషయాలను నా కోణం నుంచి చూస్తాను. సమాజ నిర్మాణం పట్ల నాకు ఆసక్తి ఉంది. భారత దేశపు రచయితలనుండి నేను ఎక్కువగా నేర్చుకున్నది Messenger poetry ఈ కవిత్యం వస్తు ప్రధానం. వస్తువు మనలో కలిగించే అనుభూతులను భిన్నకోణాలలో వ్యక్తీకరించే అవకాశం ఉంది. శ్రీలంక, ఏషియన్ పొయెట్రీ కొన్ని సార్లు వెస్టర్న్ పొయెట్రీ తో కూడా నేను ప్రభావితురాలి నయ్యాను.

రచయిత్రీ కార్యాలయం

మీరు ఒక స్త్రీగా మీ కోణం నుంచి ఆలోచిస్తాను అన్నారు కదా, మీరు రాడికల్ ఫెమినిస్టా?

నేను ఫెమినిస్టును అనేది నిజం. ఆబ్జెక్ట్ ను నాకోణం నుంచి చూస్తా.

ఫెమినిస్టుని అని చెబుతున్నారు కదా, రాడికల్ ఫెమినిస్మ్, డెమోక్రటికల్ ఫెమినిస్మ్, లిబరల్ ఫెమినిస్మ్ అని చాలా రకాలు ఉన్నాయి కదా, మీరే రకమైన ఫెమినిస్ట్?

నేను లిబరల్ ఫెమినిస్ట్ అని భావిస్తాను.

కాబట్టి మీరు వివాహ వ్యవస్థను బాగా సమర్థిస్తారన్నమాట.

అసలు వివాహ వ్యవస్థ అంటే ఏమిటి?

ఒక వ్యక్తిని పెళ్లి చేసుకొని అతనితోనే లేక ఆమెతోనే (అతడు) జీవించడం.

ఇద్దరు ఒకరిని ఒకరు ప్రేమించడం, గౌరవించడం, జీవితాంతం కలిసి మెలిసి ఉండడం.

ఆ సిస్టమ్ని నేను తప్పక ఇష్టపడుతాను.

మీ సృజన గురించి చెప్పండి ?

నారచనల్లో స్త్రీలపై పిల్లలపై జరిగే గృహ హింస ఎక్కువ చిత్రించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను. సీనియర్ సిటిజెన్స్ తో మనం ఎట్లా మాట్లాడాలో వాళ్ళని ఎట్లా ప్రేమగా చూడాలో చెప్పడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను. వాళ్ళపైన జరిగే నిర్లక్ష్యాన్ని చిత్రించడానికి ప్రయత్నిస్తాను. తమ సొంత గొంతుక లేక బాధ పడేవాళ్ళకు నా కవిత్వాన్నీ గొంతుకను చేస్తాను. నేను గంభీరమైన రచనలతో పాటు వినోదాత్మకమైనవి రాస్తాను. హాస్యం పాలు ఉండేలా చూసుకొంటాను.

మీరు అనుభవ వాద కవిత్వాన్ని సృజించారా?

నేను మొదటే చెప్పాను. నేను ఆబ్జెక్టివ్ గానే రాస్తానని. బలహీనమైన గొంతులకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తానని, శిశు మరణాల మీద దృష్టి పెట్టి ఆ విషాదాన్ని చిత్రించడానికి ప్రయత్నం చేశాను. మా నాన్న కూడా ఈ బాధ అనుభవించాడు.

నలుగురు తోబుట్టువులను కోల్పోయాడు. వాళ్ళు మొత్తం పదకొండుగురు. అందులో ఏడుగురే మిగిలారు. ఈ వేదన నేను ప్రత్యక్షంగా చూసిందే. గృహహింస నేను అనుభవించక పోయినా అనుభవిస్తున్న వాళ్ళను చూశాను. మా నాన్న అడవికి వెళ్ళి తేనె తెచ్చేవాడు. తేనె అమ్మి కుటుంబాన్ని పోషించేవాడు. ఆయన పంచిన అనేక భావోద్వేగాలు నా రచనకు దోహదం చేశాయి.

మీ రచనలగురించి చెప్పండి.

నా రచనలు ప్రధానంగా ప్రకృతిని, సమాజాన్ని ప్రతి ఫలించేవే. నా లేక్ సాంగ్ అంతా ప్రకృతి కవిత్వమే.

మీ అభిమాన కవి ఎవరు? ప్రపంచ లేక భారతీయ భాషల్లో ఎవరైనా సరే. తెలుగు అయినా ఫర్వాలేదు.

(నవ్వుతూ) నా అభిమాన కవి రవీంద్ర నాథ ఠాగోర్, ఆయన ప్రధానంగా ప్రకృతి కవి. అంతే కాదు, ఏ

విషయాన్నైనా సులభంగా కవితాత్మకం చేయగలడు. ఆయన భాష శైలి ఎంతో ఆకర్షణీయం. ఆయన గొప్ప కవి.

సాహితీ లోకంలో అడుగుపెడుతున్న కొత్త రచయితలకు మీరిచ్చే సందేశం ఏమిటి ?

బాగా రాయాలి. రాస్తున్న విషయం ఇతరులతో పంచుకోవాలి. జీవితంలో అవ్యక్తమైన విషయాలనెన్నింటినో కవిత్వంలో వ్యక్తం చేయగలం. రచయితల సంఘం కొర్డినేటర్ గా నేను వాళ్ళను ప్రోత్సహిస్తాను. కవులు రాయడంతో పాటు రెండర్ చేయడం కూడా నేర్చుకోవాలి. అన్నీ రకాల ఎమోషన్స్ వ్యక్తం చేయడానికి కవిత్వం ఒక వాహిక.

కాంచనపల్లి : థాంక్యూ లక్ష్మీ, ఇన్ని విషయాలను పంచుకున్నందుకు.

లక్ష్మీ : థాంక్యూ, మనం మళ్ళీ కలుద్దాం.

ఇంటర్వ్యూ : కాంచనపల్లి గోవర్ధన్ రాజు

జీవితం సప్తవర్ణ సమ్మేళనం

బాణాల కవిత్వాన్ని విశ్లేషించిన వెల్లండి...

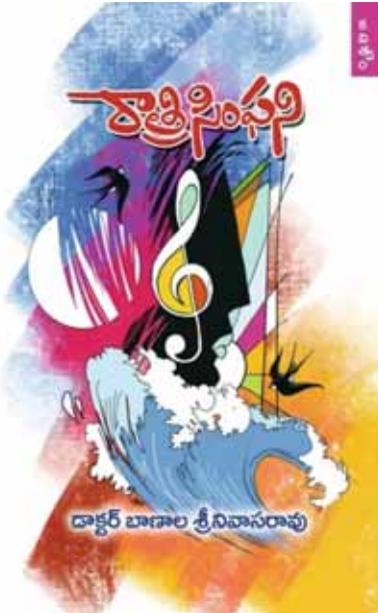

డా॥ వెల్లండి శ్రీధర్
98669 77741

“Poetry is in some way to reconcile us to our world and to allow us a measure of tenderness and grace.”

సా -Meena Alexander

మాజిక శాస్త్రవేత్తల ప్రకారం మనిషి పుట్టింది ఆనందమయ జీవితాన్ని గడపడానికి కాని జీవన ప్రయాణంలో అన్నీ సంతోష క్షణాలే ఎదురుకావు. మానవుడు సృష్టించుకున్న లోకంలో ఎన్నో దుఃఖ సముద్రాలున్నాయి. ఎన్నో ఉద్యమ ఉప్పెనలున్నాయి. ఎంతో మతోన్మాద భీభత్సం ఉంది. ఆధిపత్య వర్గాల అణచివేత ఉంది. మానవాళిని నాశనం చేసే ప్రకృతి ప్రకోపాలున్నాయి. ఇలా ఎన్నో ఉపద్రవాలు మనిషిని అతలాకు తలం చేస్తూ మానవ ప్రపంచాన్ని మరింత సంక్షోభ భరితం చేస్తున్నాయి. ఈ గాయాల గేయాల మీదుగా సాగుతున్న మనిషి జీవిత సప్తస్వరవర్ణ సమ్మేళనాన్ని ఎప్పటికప్పుడు అక్షరాల్లోకి అనువాదం చేసి కాలానికి శాశ్వత రూపునిచ్చేవారే కవులు. కొంత మంది కవులు తమ కవిత్వాన్ని జీవితానికి పర్యాయపదంగా మార్చేస్తారు. అటువంటి కవుల్లో ముందు వరుసలో ఉన్న కవి డా. బాణాల శ్రీనివాసరావు. తెలుగు సాహిత్యంలో ‘ఆచూకి’ కవిగా మొదలై తరువాత ‘కుంపటి’ ద్వారా బహుజన ఉద్యమాన్ని రగిలించి ఇవాళ ‘రాత్రి సింఘని’ వినిపిస్తున్న ఆధునిక జీవిత సంగీత కవి డా. బాణాల. ‘రాత్రి సింఘని’ కవితా సంపుటిలో సప్తస్వరాలలాగా ప్రధానంగా ఏడు

కోణాల్లో సమకాలీన ప్రపంచాన్ని పట్టి చూపించాడు కవి. ప్రపంచాన్ని పణికించిన కరోనా మహమ్మారి, విలువైన యువకుల ప్రాణాల్ని బలితీసుకున్న తెలంగాణ ఉద్యమం, మార్కెట్టానికి పరాకాష్ట అయిన మతోన్మాదం, సాటి మనిషిని మనిషిలా చూసే మానవీయత, పూవుల సున్నితత్వం, కవిత్వాన్ని గురించిన కవిత్వం, రాజ్యాధికారం సాధించలేకపోయిన బహుజన జీవితాలు, మధురమైన జ్ఞాపకాల నోస్టాల్జియాపై గుండెను తడిచేసే కవిత్వమెంతో ఈ రాత్రి సింఘనిలో ఉంది. ఇవిగాక తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి అధ్యక్షులు జూలూరు గౌరీశంకర్, అమ్మొక సముద్రం, జీవిత బింబంలాంటి

ప్రకృతి తదితర వస్తువులపైన వాడియైన కవిత్వం పాఠకుడిని పలకరిస్తుంది. ‘జీవితం ముళ్లపావుయినప్పుడు ఓడిపోయిన ఆటల ఆలోచనే వద్దు అన్నిటినీ అనుభవాల అమ్ములపొదిలో పొదిగి కొత్త వ్యూహాలకు పురుడుపోయాలి అవమానాల పలుగురాళ్లపై ఆయుధాల్ని సానబెట్టుకొని అదృశ్య ఆగంతకునిపై గురిపెట్టాలి’ దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 75 ఏళ్ళు దాటిపోయినా ఇంకా బహుజనమల జీవితాల్లో ఎడతెగని చీకటి కమ్ముకొని ఉంది. అనేక అవమానాలు బాటను ముళ్లమయం చేస్తున్నాయి. ఆ అనుభవాలనన్నింటినీ ఆయుధాలుగా మార్చుకొని ఒక వ్యూహంతో ముందడుగు వేయాలని చెప్తాడు బాణాల. వృత్తికారుల ఆకలి మంటలు ఆరిపోవాలంటే పోరాటం తప్ప మరో మార్గం లేదని కవి బహుజనం లందరినీ చైతన్య పరుస్తాడు. ‘మా వెయ్యి మగ్గాలతో బట్టల్ని నేసి నేసి నవనాగరిక లోకం నగ్నత్వాన్ని కప్పేసినా అతుకుల బతుకుకు మాసికేసుకోలేని నేతగళ్లం’ ‘పెద్దనేతగానికి ముడ్డి బట్ట కరువు’ అని సామెత. ఈ దేశం నిండా ఇంకా కులకంపు వ్యాపిస్తూనే ఉంది. అందుకే ఇంకా బీసీలు బీసీలుగానే ఉండిపోయారు. స్వర్ణకారులు, వడ్డంగులు, పద్మసాలీలు, రజకులు, గౌడులు, యాదవులు,

కుమ్మరులు, కమ్మరులు, మంగళ్ళు ఇలా అన్ని కులాల వాళ్లు యుగాలుగా సమాజ సేవ చేస్తున్నా వాళ్ల జీవితాల్లో వెలుతురు ప్రసరించనితనాన్ని ఎంతో ఆర్థ్రంగా కవిత్వీకరించాడు బాణాల శ్రీనివాసరావు. మరో కవితలో 'పగిలిన మా గుండెల్ని ధైర్యంగా మేమే అతికించుకుంటాం' అని విశ్వాసాన్ని ప్రకటిస్తాడు.

2020 నుంచి ఇప్పటిదాకా కరోనా మహమ్మారి సృష్టించిన ప్రళయతాండవం మనం చూశాం. ప్రపంచ మానవాళి అంతా అనుభవించింది కూడా. కరోనా విలయంపై కవులు, రచయితలు ఎక్కువగా చలించిపోయారు. ఈ కవితా సంపుటిలో కూడా ఎక్కువగా కరోనా పర్యవసానాల మీద రాసిన కవితలే ఉన్నాయి.

“జీవితానికి పర్యాయపదం గాయం నిరంతరం గాయపడుతూ ఆయుధాలనన్ని ఎదుర్కొన్నప్పుడే అద్భుత ఔషధాయుధమవుతావు చివరఖరికి నీవో తెల్లపావురమవుతావో అప్పుడు నీ అరచేతిలో గ్లోబులుతుంది ఈ భూగోళం”

యుగాలుగా ఈ భూగ్రహం మీద పుట్టిన ఎన్నో రకాల జీవులు వివిధ కారణాల వలన అంతరించి పోయాయి. మానవజాతి కూడా ఎన్నో సార్లు అంతరించిపోవడానికి అంచుల దాకా వెళ్లి వచ్చింది. భూకంపాల వల్ల, అగ్నిపర్వతాల ప్రేలుడు వల్ల వెలువడిన లావా, బూడిద వాతావరణంలో కలిసిపోవడం వల్ల, కరువుల వల్ల, అతివృష్టి వల్ల, వివిధ రకాల బ్యాక్టీరియా విజృంభించడం వల్ల ఇలా ఎన్నో కారణాల వల్ల మానవజాతి అంతరించిపోయే దశకు చేరుకుంది. కాని అదృష్టవశాత్తు కొంత మంది మిగిలిపోయి మళ్ళీ మానవజాతి పుంజుకుంది. తద్వారా జనాభా పెరిగిపోయింది. కరోనా కూడా అలాంటిదే అన్నిటిని తట్టుకొని నిలబడినప్పుడే మనిషి ఔషధాయుధంలాగా మారిపోతాడని అప్పుడు శాంతి వెల్లివిరుస్తుందని కవి ఉద్ఘోషిస్తాడు.

“రోజులో ఒక్క క్షణమైనా కష్టజీవుల కథల్ని వినలేనపుడు వాళ్ల కన్నీళ్ల బాధల బరువుల్ని మోయలేనపుడు కొమ్మ నుండి రాలిపడే పూలకయ్యే గాయాలు

నిన్ను బాధించనపుడు అప్పుడప్పుడయినా ఉభయచర జీవీలానైనా జీవించలేనపుడు ఆ భుజకీర్తలెందుకు ప్రీఫిక్కులెందుకు? సఫిక్కులెందుకు?”

మనిషి ఎంత సున్నిత హృదయుడిగా ఉండాలో ఈ కవిత సొంతం వివరిస్తుంది. సాటి మనిషి కష్టాల్ని, కన్నీళ్లను పట్టించుకోకపోతే ఎలా అని ప్రశ్నిస్తాడు కవి. పరుల బాధలకు కదిలిపోయేవాడు, రగిలిపోయేవాడే నిజమైన మనిషిని చెప్పకనే చెప్పాడు కవి. మానవత్వం పరిమళించాలని ఆశిస్తుంది కవిత.

“న్యాయమైన హక్కుకోసం కన్న నేల సంకెళ్లను తెంచే కోట్ల గొంతులు జీరలు పోయినా వేలాది మంది త్యాగమూర్తుల రక్తం వీరులై పారినా వందల మంది కన్న తల్లిదండ్రులు కన్న కడుపుల కోసం శోకించినా ఖద్దరు బట్టలకు రక్తపు చుక్కలు కాదు చెమట చుక్కలు అంటవు”

తెలంగాణ ఆత్మగౌరవం పేరిట, మన రాజ్యం మనకే అనే నినాదం సాక్షిగా వందలాది మంది యువకులు ఆత్మ 'హత్య'లు చేసుకున్నారు. పదవి కోసం పెదవి విప్పని రాజకీయ నాయకుల వైఖరిలో మాత్రం ఏ మాత్రం మార్పు లేదని కవి నాయకులను నిలదీసిన కవిత ఇది. నిట్టనిలువునా పెట్రోలు బంటి మీద పోసుకొని అగ్నిపుల్లలో అంటుపెట్టుకొని యువకులు మంటల్లో కాలి బూడిదు వుతుంటే చూస్తూ ఆ మంటల్లో చలికాచుకున్నారూ కాని పదవుల కోసం ప్రజాభిప్రాయాన్ని గౌరవించని నీతిలేని నాయకులను చీదరించుకుంటాడు ఈ కవితలో కవి.

ఈ కవితా సంపుటి నిండా ఆధునిక మృత్యుగీతం యొక్క విభిన్న పార్శ్వాలు పర్చుకొని ఉన్నాయి. 'నిజానికి ప్రాణం పోద్దామంటే గజానికో ప్రమాదం' అని ప్రశ్నిస్తున్న గొంతులను ఎలా కటకటాల వేనక్కి వంపుతున్నారో చిత్రించాడు బాణాల.

‘కనికరంలేని కాలాన్ని నిందించుకుంటూ గతకాలపు తీపిచేదు జ్ఞాపకాలను తలపోసుకుంటూ కష్టకాలంలో చేయందివ్వని

స్వార్థలోకాన్ని చెంపదెబ్బ కొట్టి నెత్తుటి గాయాలతో దూసుకుపోతున్న వేయి వీనుగుల సంకల్పం’ అని వలసజీవుల నెత్తుటి పాదాలను అక్షరీకరించాడు. వర్తమానంలో సగటు జీవి దారి ఎలా ఉందో చెప్తూ ‘నిరంతరం సూది మొనదారులో నడుస్తున్న పాదాలకు ప్రశాంతతెలా?’ అని వాపోతాడు.

ఎన్నుకున్న వస్తువు, దాన్ని కవిత్వీకరిస్తున్న తీరు, వాడుతున్న ప్రతీకలే కవినీ పాఠకుల మదిలో నిలబెట్టేవి. ఈ సంపుటిలోని నలభై కవితలు దీనికది ఒక ప్రపంచం. భిన్నమైన వ్యక్తీకరణ బాణాలను మరింత ఆధునిక కవిగా నిలబెట్టింది. ‘వ్యూహగామి’, ‘కేకలపటాసులు’, ‘నిశ్శబ్ద సముద్రం’, ‘రక్తాకాశం’, ‘అతిదీర్ఘ సంతకం’, ‘కవిత్య హాలం’, ‘నీటినిప్పు’, ‘ఉక్కు అక్షరం’, ‘గృహకవచం’, ‘గుండె కంజీర’, ‘ప్రాంతీయ ధర్మం’, ‘నిర్దిష్ట ఆకాశం’, ‘ఆకాశం కొమ్మ’, ‘స్వరాల ఊట’, ‘అనైకమత్యం’, ‘తెలివి దీపాలు’, ‘కత్తులనాన’, ‘కండ్లకంపటి’, ‘వాడిపోయిన ఊరు’, ‘గడ్డాల అడవి’, ‘కండల బండలు’, ‘సమర సూర్యుడు’, ‘మబ్బుల పతంగులు’, ‘దుఃఖిస్తున్న అశ్రువు’, ‘ఆరిపోయిన ఆకు’, ‘వేడి ముక్కలు’, ‘స్వేద వర్షం’, ‘భూమి పెనం’ లాంటి భావ చిత్రాలు బాణాలను బలమైన, ప్రత్యేక డిక్షన్ గల కవిగా నిరూపిస్తాయి.

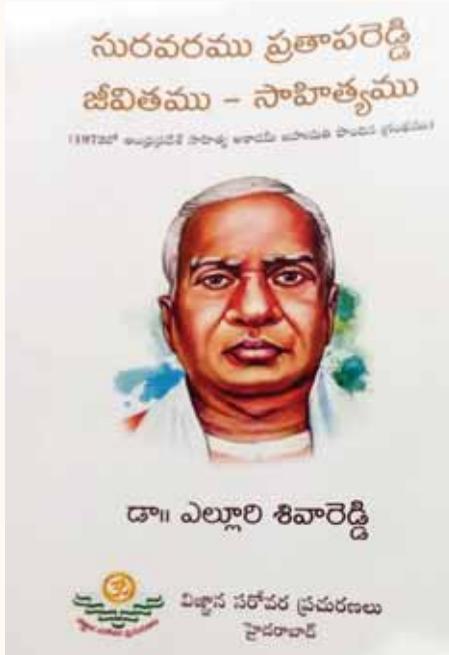
బాణాల శ్రీనివాసరావు ఐరిష్ ఆంగ్ల కవి అయిన Seamus Heaney లాంటి కవి. బాణాల తన స్వీయ అనుభవాలను ఎన్నింటినో సామూహికరిస్తాడు. తనలో తాను నిశ్శబ్దంగా కుమిలిపోతూనే మనల్ని కూడా నిశ్శబ్దంలోకి జారుకునేలా చేస్తాడు. సమాజ చలనాలను గమనిస్తూ తప్పటడుగుల్ని పట్టుకుంటాడు. మానవీయతను కవిత్వంగా మార్చి మన హృదయాన్ని నిప్పుల దారుల్లో పయనింపజేస్తాడు. కొత్త వెలుతురును మన గుండెనిండా నింపేస్తాడు. అందుకే ఆయన వాక్యాలు సంజీవనిలాంటి పాదాలు. మనిషిని రక్షించాలని, సమాజ దీపాన్ని రెండు చేతుల మధ్య కాపాడాలని తాపత్రయపడే కవి బాణాల. తెలంగాణ నేల స్వభావం, మనిషికుండే ధిక్కార భాస్వరం బాణాల కవితను మరింత పదునెక్కించింది.

సురవరం జీవితాన్ని విశ్లేషించిన ఎల్లూరి...

ఎల్లూరి శివారెడ్డి కలం

జాలువారిచిన ఈ గ్రంథం 1972లో సాహిత్య అకాడమీ బహుమతి పొందింది. ఈ గ్రంథంలో సురవరం పూర్వీకులు, ఆయన బాల్యం, విద్యాభ్యాసం, బాల్యంలోని విశేషాలు, రెడ్డి వసతి గృహ కార్యదర్శిగా, న్యాయవాదిగా పత్రికా సంపాదకుడిగా, సురవరం చేసిన సేవలు, ఆయనకు ఇతర సంస్థలతో ఉన్న సంబంధం ఆయన మిత్రులు, ఆస్తులు, గృహ జీవితంలో సురవరం సాధించిన పుణ్యత, సంసార జీవితంలో ఆయన చేసిన సాహస పుట్టాలు, వివరణాత్మకంగా చర్చించారు ఎల్లూరి. సురవరం బాల్యంలో ఉపన్యాసాలు ఇవ్వడానికి తంటాలు పడిన తీరు మనకు నవ్వు తెప్పిస్తుంది. క్రమంగా ఎదిగి ఉపన్యాసకుడైన తీరు ఉత్తేజాన్ని కలిగిస్తుంది. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గారికి సాంప్రదాయాల పైన పెద్దగా విశ్వాసం లేదు. గోలకొండ పత్రికను ముహూర్తం చూడకుండానే స్థాపించారు. మతాల పట్ల సక్ష్మపాతం ఎప్పుడు ప్రదర్శించలేదు. కుల భేదాల పట్ల వ్యతిరేకత ఉండేది. తన కొడుకు పేరు చివర ఉన్న రెడ్డిని ఆయన తొలగించారు. సురవరం శాఖాహారి. చిన్నప్పటినుండి బ్రాహ్మణుల సహవాసము చేసి, భిక్షుడైనాను అని చమత్కరించేవారు. బూర్గుల రామకృష్ణారావు, మాడపాటి హనుమంతరావు, సుజాత పత్రిక సంపాదకులు పి.ఎల్.ఎన్. శర్మ, ఆయన సహవాసులు. ఎవరైనా కృషి లేకుండా చూపే కేవల త్యాగం ఆయన మన్నించేవాడు కాదు. డాక్టర్ బిరుదు రాజు రామరాజు గారిని ప్రోత్సహించి ఆయన దృష్టిని సాహిత్యం వైపు మళ్ళించారు. సురవరం కలం పట్టినాహలం పట్టినా దేనినైనా బంగారం చేసేవారు. ఆయన శాసనసభ్యులైన తరువాత విద్యా మంత్రి అవుతారని అందరూ అనుకున్నారు. కానీ ఆయన తంత్రజ్ఞుడు కాకపోవడం వల్ల విద్యామంత్రి కాలేయకపోయారు. ఎల్లూరి శివారెడ్డి గారు సురవరం గారి రచనలు పద్య కృతులు, వ్యాసములు, నాటకములు, నవలలు కథానికలు ప్రకీరణములుగా విభజించారు. పద్య కావ్యాలను ప్రేమార్పణము, హంవీర సంభవము, ధర్మాసనము, మద్యసానము మొదలైనవి ఆయన పేర్కొన్నారు. ఆయన 150 పైన వ్యాసాలు రాశారు. నాటకాలలో ఉచ్చల నిషాదము, భక్తతుకారం, ఇంకా అపరిష్కృతంగా ఉన్న

సాంఘిక నాటకాలు. కాగా నవలలు అరెవీరులు, శుద్ధాంత కాంతలను ఈ గ్రంథంలో పేర్కొన్నారు. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి కథలో సాంప్రదాయక కథలు కొన్ని జానపద కథలు ఉన్నాయి. ఆయన మొగలాయి కథలు ప్రత్యేకంగా పేర్కొనదగినవి. చరిత్రలు, జీవిత చరిత్రలు నాటి సామాజిక అవగాహనకు బాగా తోడ్పడతాయి. పరిశోధనా గ్రంథాలలో ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర ఇప్పటికీ పీజీ విద్యార్థులకు పఠనీయ గ్రంథమే. అట్లాగే రామాయణ విశేషములు. జాతికి స్ఫూర్తినిచ్చే గ్రంథం రామాయణం. క్రీస్తుపూర్వం 900 ఏండ్ల వరకు గ్రీకు దేశం వ్యాపించి ఉండడం వల్ల మోమర్ ఇలియడు

రాశాడని ఆయన ఊహించారు. జైన రామాయణంలో సీత అయోనిజ కాకపోవడం రావణుడు ఆదర్శప్రాయుడు కావడం, లక్ష్మణుడు బహు భార్యలు కలవాడవడం ఇతడే నారాయణావతారం అవడం, రాముడు ఏకపత్రీవ్రతుడు కాకపోవడం లాంటివి ఉన్నాయని ఆయన పేర్కొన్నారు. హనుమంతుడు బ్రహ్మచారి కాదని అనుమానం కూడా ఆయన రాతల్లో వ్యక్తం అయింది. సాంఘిక రచనలలో సంఘోద్ధరణము ముఖ్యమైనది. ఆచారాలు మొదట మేలు కలిగించినా ఇప్పుడు ఉపయోగ రహితంగా ఉన్నాయి. అర్థ హీనాచారాలని మొదలంట పెరికేయాలని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు. క్షామములు యజ్ఞములు అనే వ్యాసాలు కరువు నివారణ కోసం యజ్ఞాలు చేయడాని ఆయన నివసించారు. ఇంకా గ్రామజన దర్పణం, నిజాం రాష్ట్ర పాలనము, గ్రంథాలయ ఉద్యమము ఆయన వ్యాసాలలో పేర్కొనదగినవి. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గారు రాసిన సరళ గ్రాంధికతను పాటించాలని ఎల్లూరి వారు కూడా ఈ పద్ధతినే అనుసరించడం విశేషం. ఏమైనా సామాజిక సాహిత్య చారిత్రక పరిశీలకులంతా చదవదగ్గ గ్రంథం ఇది.

“సురవరము ప్రతాపరెడ్డి జీవితము సాహిత్యం”

రచన ఎల్లూరి శివారెడ్డి
వెల : రూ. 150/-

ప్రతులకు : తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్తు, బొగ్గులకుంట హైదరాబాద్

“ఉద్యమ బాటసారి”గా ఎస్.వి.

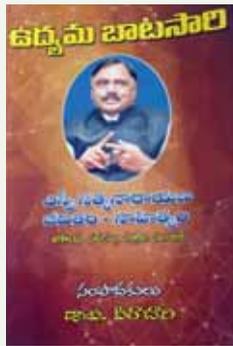
ఎస్.వి.

సత్యనారాయణ సమగ్ర జీవితాన్ని చిత్రించడానికి జరిగిన ప్రయత్నం ఈ పోతం. డా॥ వీరాచారి సంపాదకత్వంలో జాతీయ పత్రాల సంచికగా ఇది వెలువడింది. ఎస్.వి. సత్యనారాయణ విస్తృతమైన సాహితీ కృషికి చిత్రక పడుతున్న 26 వ్యాసాలు ఇందులో ఉన్నాయి. ఆచార్య రాచపాళెం చంద్ర శేఖర్ రెడ్డి, పెనుగొండ లక్ష్మీనారాయణ, చింత పట్ల సుదర్శన్, కరిమిండ్ల లావణ్య, ఎం. దేవేంద్ర, లాంటి ప్రముఖుల పత్రాలు ఇందులో ఉన్నాయి. రెంటాల వెంకటేశ్వర్ రావు ఎస్.వి. సాహిత్యాన్ని అదేదో పుస్తక ప్రపంచం అన్నట్టు కాకుండా సజీవ ప్రపంచంగా స్ఫురింపజేయడంలో నిండి ఉన్న స్నేహాల పాత్రను ప్రస్తావించారు. ఉద్యమమే కాకుండా కవిలో ఉండే కల్పనికతను కూడా చిత్రిస్తూ కొత్త కోణాన్ని ఆవిష్కరించారు కపిల భారతి. కవిత్వం జీవితం అంత సుందరం, జీవితం కవిత్వం అంత విస్తృతం అన్న సజీవ సత్యాన్ని ఎస్.వి.తో సమన్వయించారు రాప్రోలు సుదర్శన్. ఎస్.వి. వచన కవిత్వ సౌభగులు వివరించారు బెల్లంకొండ సంపత్ కుమార్. ఎస్.వి. అనే వెదురుకు బెదురు లేదని అందుకే గానామృతమైందని, ఎస్.వి. అనే పుడమికి ఓటమి లేదు కాబట్టే... ఎండ వానలను ఎదుర్కొని అక్షర వసంతమై నిలిచిందని పేర్కొన్నారు మరింగంటి వేదాంతా చార్వ్యులు. ఎస్.వి. అనువాదాలను వివరించారు కె. ఆశాజ్యోతి. ఉద్యమం మౌలిక స్వరూపాన్ని చర్చించి దాని స్వరూప స్వభావాలను గురించిన చర్చ ను ఎస్.వి. పరిశోధనాంశంగా స్వీకరించిన ఆంశాన్ని విశ్లేషించారు గన్నమరాజు గిరిజామనోహర్ బాబు. ఆయన అభ్యుదయ సాహిత్య నిరూపణ గురించి త్రివేణి. బుడాటి వెంకటేశ్వర్ల వ్యాసాలు తెలియ జేశాయి. ఎం. సమత, చక్రధర స్వామి, నల్ల యామిని, గుమ్మన్నగారి బాలశ్రీనివాస మూర్తి, చీపిరి శెట్టి కవిత, వి. వెంకటేష్ కందాల శోభారాణి, తంగెళ్ళ శ్రీదేవిరెడ్డి, కె.వి.ఎల్. మాడభూషి సంపత్ కుమార్, కందిమల్ల భారతి, లాంటి పరిశోధక మేధావులు ఎస్.వి.ని వివిధ కోణాలనుంచి ఆవిష్కరించారు. జీవితం కవిత్వమంత అందమైనది, కవిత్వం జీవితమంత విస్తృతమైనది, క్షణం విశ్రమిస్తే ఒక యుగం వెనుకబడి పోతాం అన్న రాచపాళెం వారి వ్యాసం ఈ గ్రంథంలో కీలకంగా నిలుస్తున్న అంశం. పరిశోధకులంతా చదువదగిన గ్రంథం ఇది.

“ఉద్యమ బాటసారి” వెల : రూ. 200/-

ప్రతులకు : 4-3 కాశీపురం (గ్రామం) అలంపూర్

(మండలం) జోగులాంబ, గద్వాల (జిల్లా), తెలంగాణ రాష్ట్రం.

ఆచార్య అనుమాండ్ల భూమయ్య

“భౌమమార్గ విమర్శ”

ఆచార్య అనుమాండ్ల భూమయ్య కవిగా విమర్శకులుగా సాహిత్యలోక ప్రసిద్దులు. ఆయన విశ్లేషణ సాంప్రదాయాన్ని జీర్ణించుకొని ఆధునికత వైపు అడుగులు వేయడం. ఈ కోవలోనే సాగిన విమర్శ భౌమమార్గ విమర్శ, సమగ్రసాహిత్యం అని ఆయన వెలువరించిన గ్రంథం. నాయనితో కాసేపు, ఆధునిక కవిత్వంలో దాపత్యం, కర్పూర వసంత రాయలు -కథా కళా రూంకృతులు, తెలంగాణ భావవిపంచిక, వేమన అనుభవసారం, ఇవన్నీ ప్రాచీనతమ జీర్ణించుకున్న ఆధునిక వ్యాసాలు. వ్యాసాలు అని కూడా గట్టిగా అనలేము. సంభాషణా త్మకంగా సాగే ఒక ప్రత్యేక వ్యక్తికరణ పద్ధతి అది. సంవాదంతో వస్త్రవును చెప్పే విధానం కనిపిస్తుంది. ఇందులో శ్రోతవ్యుడు రచయితే. శ్రోత మరియు పుచ్చకుడు ఒక పరిశోధకుడు. శ్రోతవ్యత, శ్రోతువ్యత రచయిత కల్పనాశక్తి నుండి వచ్చిందే.

నాయనితో కాసేపులో చేరా ముందు మాటలో చెప్పినట్టు నాయని సుబ్బారావు కావ్యాలనుంచి రసవంతంమైన భావాలను, కమనీయమయిన ఊహలను, అనేక శిల్పరహస్యాలు విడమరచి చూపే ఒకపటువైన ఉపకరణాన్ని భూమయ్య మనకిచ్చారు. వెంకట రావు అనే సరసుడు, ఇంకా బేతవోలు కూడా శ్రోత కావడం ఆధునిక దాంపత్యంలో కనబడుతుంది. ఇక కర్పూర వసంత రాయలు సినారె పరిచయంతో మొదలై లోతులు ఆవిష్కరిస్తుంది. తెలంగాణ భావవిపంచిక గోలకొండ కావుల సంచిక నేపథ్యాన్ని, ఆ సంచిక వైశిష్ట్యాన్ని పరిచయం చేస్తుంది. వేమనను నిసర్గంగా ప్రతిబింబిస్తూ చేసిన రచన వేమన అనుభవ సారం. పది రోజుల సంవాదంతో శంకరాచార్యుల ఆత్మను ఆవిష్కరించారు సౌందర్యలహరి భావ మకరందంలో. శివానందలహరి కూడా పది రోజుల చర్చే. ఇందులో నిజమైన భక్తితత్వం మనకి అందించారు. అనుమాండ్ల వారి విమర్శ చాలా విస్తృతమైంది. ఆ లోతులు చవి చూడాలంటే ఆయన భౌమమార్గ విమర్శ చదువాల్సిందే.

“ఆచార్య అనుమాండ్ల భూమయ్య,

సమగ్ర సాహిత్యం, భౌమ మార్గ విమర్శ”

వెల : రూ. 600/-

ప్రతులకు : ఏ. మనస్వినీ దేవి. ప్లాటు నెం.519

ఎ.- బ్లాక్, అపురూప జగపతి హైట్స్,

ఆదర్శ నగర్ ఉప్పల్, హైదరాబాద్. 8897073999.

ఉమ్మడిశెట్టి అవార్డు -2023 దరఖాస్తులకు ఆహ్వానం

36వ ఉమ్మడిశెట్టి సత్యాదేవి సాహితీ అవార్డు -2023 పరిశీలన కోసం కవులు తమ కవితా సంపుటాలు పంపవలసినదిగా వ్యవస్థాపకులు డాక్టర్ రాధేయ ఒక ప్రకటనలో కోరారు. అవార్డు పరిశీలన కోసం 2023 సంవత్సరంలో ప్రచురింపబడిన కవితా సంపుటాలను మొదటి ప్రచురణలు మాత్రమే పంపాలని ఆయన సూచించారు. న్యాయ నిర్ణేతల చేత ఎంపిక చేయబడిన ఉత్తమ కవితా సంపుటికి ఆరువేల రూపాయలు నగదు, మరియు షీల్డ్ ప్రదానం చేస్తూ కవికి సత్కారం ఉంటుందని. 2024 జనవరి 10వ తేదీలోగా నాలుగు ప్రతులు డా. రాధేయ, అవార్డు వ్యవస్థాపకులు, 13-1-606-1, షిర్డీ నగర్, రెవిన్యూ కాలనీ, అనంతపురం -515001, ఆంధ్రప్రదేశ్. మొబైల్ : 9985171411 పంపాలని ఆయన వివరించారు.

రచయితల దుఃఖం సాహిత్యం అవుతుంది

- పెద్దింటి అశోక్ కుమార్

నవంబర్ 19 ఆదివారం నాడు నిజామాబాద్ నగరంలోని మున్నూరు కాపు కళ్యాణ మండపంలో మందారం సాహిత్య సమాఖ్య దారం శ్రీధర్ రావు స్మారక ఫౌండేషన్ సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో జాతీయ స్థాయి కథల సోటి -2023 బహుమతుల ప్రదానోత్సవం జరిగింది. ఈ సభకు ముఖ్యతిథిగా హాజరైన కథా రచయిత పెద్దింటి అశోక్ కుమార్ మాట్లాడుతూ, వ్యక్తి దుఃఖం స్వార్థమైతే రచయితల దుఃఖం సాహిత్యమౌతదని, సమాజాన్ని మార్చగల శక్తి సాహిత్యానికే ఉన్నదన్నారు. రచయిత్రీ డా.అమృతలత, బైస దేవదాసు పాల్గొని మాట్లాడారు. ప్రముఖ కవి చందన్ రావు అధ్యక్షత వహించిన ఈ సభలో దారం గంగాధర్ రాసిన కథల సంపుటి "తిత్తి"ని, తొగర్ల సురేశ్ రచించిన కోనేరు పుస్తకాన్ని అతిథులు ఆవిష్కరించారు. ఈ డా.వి.త్రివేణి, డా॥ కాసర్ల నరేశ్ రావు, పెందోట వేంకటేశ్వర్లు, డా॥ యం. సాయిబాబు తదితరులు పాల్గొన్నారు.

సిధారెడ్డికి సినారె పురస్కారం

నవంబర్ 19న హైదరాబాదులోని బషీర్చాగ్ ప్రెస్ క్లబ్ లో డాక్టర్ నందిని సిధారెడ్డిని సినారె సాహిత్య కళా పీఠం డాక్టర్ సినారాయణరెడ్డి బీవన సాఫల్య పురస్కారంతో సత్కరించింది. ఈ కార్యక్రమంలో ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్న ప్రముఖ కవి డాక్టర్ కె శివారెడ్డి మాట్లాడుతూ డాక్టర్ సినారాయణరెడ్డి పురస్కారానికి నందిని సిధారెడ్డి సంపూర్ణంగా అర్హుడని సాహిత్యాన్ని ఉద్యమ ఆయుధంగా, ప్రజల గొంతుకగా మలిచాడని అభినందించారు. ఈ కార్యక్రమంలో డాక్టర్ ఏనుగు నరసింహారెడ్డి, డాక్టర్ నాళేశ్వరం శంకరం, డాక్టర్ ఎస్ రఘు, విరహత్ అలీ, డాక్టర్ వి శంకర్, డాక్టర్ గంటా జలంధర్ రెడ్డి, పోరెడ్డి రంగయ్య, కందుకూరి శ్రీరాములు, చీదెళ్ల సీతాలక్ష్మి, బెల్లంకొండ సంపత్ కుమార్, సినారె సాహిత్య కళాపీఠం వ్యవస్థాపకులు మల్లెకేడి రాములు తదితరులు పాల్గొన్నారు.

కరిపె రాజకుమార్ ఆజాదీ కవితా సంకలనం ఆవిష్కరణ

కరిపెరాజకుమార్ రచించిన ఆజాదీ కవితా సంపుటి సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రం సోయబుల్గాఖాన్ మందిరంలో నవంబర్ 26 2023 రోజు ఉదయం 11 గంటలకు జరిగింది. ఈ సభకు ఆనందాచారి నవ తెలంగాణ సంపాదకులు ముఖ్యఅతిథిగా విచ్చేయగా గుడిపాటి పాలపిట్ట సంపాదకులు సభాధ్యక్షులుగా వ్యవహరించారు. విశిష్ట అతిథిగా తంగేడు సహ సంపాదకులు కాంచనపల్లి గోవర్ధన్ రాజు పాల్గొన్నారు. ముఖ్యఅతిథిగా విచ్చేసిన ఆనందాచారి ఈ సందర్భంలో ఆజాదీ కావ్యం రావడం అత్యంత సముచితం అని చెప్పారు. సభాధ్యక్షులు గుడిపాటి ఆజాదీ సంపుటి లో కవి ఆదిలాబాద్ అడవి జనుల బీవితాలని వర్ణించారని వివరించారు. ఈ సభలో విశిష్ట అతిథిగా పాల్గొన్న కాంచనపల్లి ఆజాదీ కావ్యంలోని నిర్మాణ పద్ధతులని సాకల్యంగా వివరించారు. ప్రముఖ విమర్శకులు ఎం నారాయణ శర్మ ఈ కావ్యం స్వయం కల్పిత విధానానికి సంకేతం అని చెప్పారు. విల్సన్ రావు ఒద్దిరాజు ప్రవీణ్ కుమార్ కావ్యాన్ని వివేచించారు. కవి కరిపెరాజకుమార్ స్పందనతో ఈ సభా కార్యక్రమం ముగిసింది.

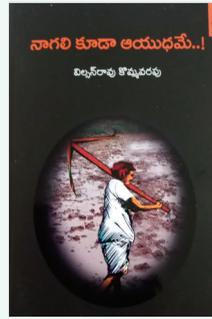

మహానగరం

చకోనా

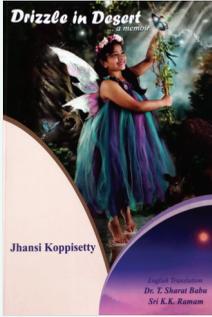
సి.హెచ్. చైతన్యకుమార్
సెల్ : 8978 97548
వెల : రూ. 75/-

నాగలి కూడా ఆయుధమే...!

విల్సన్ రావు కామ్మవరపు
సెల్ : 94414 89854 35515

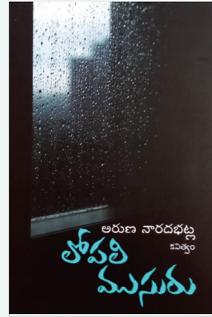
పాలపిట్ట, నవోదయ, నవతెలంగాణ,
అనేక బుక్ సెంటర్
వెల : రూ.200/-

డ్రీజిల్ ఇన్ డిజర్ట్

రూన్వీ కొప్పిశెట్టి
సెల్ : 98660 59615

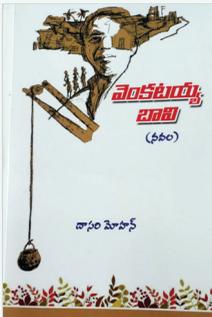
నాగమణి పబ్లికేషన్స్
హైదరాబాద్
వెల : రూ. 150/-

లోపలి ముసురు

అరుణ నారదభట్ల
సెల్ : 97050 15207

వెల రూ. 150/-

వెంకటయ్య బావి

దాసరి మోహన్
సెల్ : 99853 09080

నవచేతన బుక్ హౌస్,
తెలంగాణ చైతన్య సాహితీ
వెల : రూ. 120/-

జీవన చదరంగం

కూర చిదంబరం
సెల్ : 86393 38875

వెల రూ. 150/-

ఆజాదీ

కరిసె రాజ్ కుమార్
సెల్ : 81251 44729

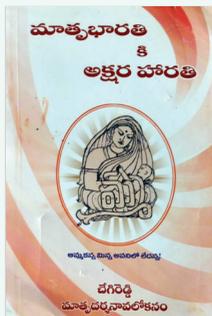
పాలపిట్ట బుక్స్
హైదరాబాద్
వెల రూ. 150/-

అనుభవాలు - పారాలు

కూర చిదంబరం
సెల్ : 86393 38875

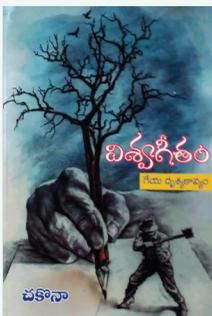
తెలంగాణ పబ్లికేషన్స్
హైదరాబాద్
వెల రూ. 150/-

మాతృభారతికి అక్షర హారతి

చీగిరెడ్డి చంద్రశేఖర రెడ్డి
సెల్ : 98863 09689

వెల : రూ. 100/-

విశ్వగీతం - గేయ దృశ్యకావ్యం

చకోనా
సెల్ : 98857 97375

సి.హెచ్. చైతన్యకుమార్
వెల : రూ. 125/-

స్వీకారం కోసం మీ పుస్తకాలు ఈ చిరునామాకు పంపించండి వీలైతే సమీక్ష కూడా వేస్తాం.

తెలంగాణ జాగృతి : పాశం అమృతరాం రెసిడెన్సీ, ఇ.నెం. 1-2-234/13/46/4, 3వ అంతస్తు, ఎన్.టి.ఆర్. స్టేడియం దగ్గర, అరవింద్ నగర్, దోమలగూడ, హైదరాబాద్ - 500 029, తెలంగాణ. E-mail : editor@thangedu.co.in

సాహిత్య పరిశోధకుడు, సాహితీ విమర్శకుడు

పల్లా దుర్గయ్య

వర్ణంతి : 19-12-1983